

La Confederaziun en furma concisa 2008

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Chanzlia federala ChF

La Confederaziun en furma concisa

Stimadas lecturas e stimads lecturs

Jau hai plaschair che Vus tegnais enta maun la brochura «La Confederaziun en furma concisa 2008». Quai demussa Voss interess per il funcziunament da noss stadi. Quest document, che cumpara mintg'onn en furma actualisada e cuntegna numerusas illustraziuns, As vul dar ina survista cumplessiva, ma tuttina bain chapibla, da la Svizra politica e da sias autoritads supremas.

Suenter la renovaziun totala dal Parlament federal (21 d'october) e l'elecziun dal Cussegl federal e da la chanceliera federala (12 da december) la fin da l'onn passà, ha cumenzà per la politica svizra ina nov'etappa: nus essan uss en l'emprim onn da la legislatura 2008–2011. La perioda da legislatura, pia il ciclus electoral e legislativ, dura quatter onns, tuttina ditg sco la perioda d'uffizi dal Parlament e da la Regenza. Era l'activitad strategica e planisatorica dal Cussegl federal sa drizza tenor quest ritmus.

Per la legislatura actuala ha la Regenza fixà tschintg finamiras principalas: rinforzar la piazza economica svizra, garantir la segirezza, meglierar la coesiun sociala, utilisar a moda duravla las resursas e consolidar la posiziun da la Svizra en il mund globalisà.

Malgrà questas finamiras impurtantas, vegn quest onn ad esser marcà d'in eveniment «nunpolitic», dal Campiunadi europeic da ballape (Euro 08), organisà comunablamain da l'Austria e da la Svizra. Era la Confederaziun vul, ensemen cun numerusas autras instituziuns, contribuir al success da questa terz gronda occurrenza da sport dal mund.

Il princip da la fairness e dal respect vicendaivel vala tant en il sport sco era en la politica. En quest spiert vuless jau giavischar a Vus in onn interessant e bun divertiment cun la lectura da la brochura.

La chanceliera federala: Corina Casanova

Tge chatt'ins nua?

Intervista cun il president da la Confederaziun Pascal Couchepin

4

La popolaziun / las finanzas

8

IN CURT EXCURS ISTORIC

Dapi cura datti insumma la Svizra?

10

IN SISTEM POLITIC PARTICULAR

La democrazia svizra

LA STRUCTURA FEDERALISTICA DA LA SVIZRA
2715 plus 26 è tuttina sco 1

14

LA DEMOCRAZIA DIRECTA SIN PLAUN FEDERAL
In pievel cun blers dretgs

16

TGI CHE REPRESENTA TGE INTERESS POLITICS
Las quatter partidas dal Cussegl federal...

18

... e las otg autras partidas en il Parlament

20

LA LEGISLATIVA: IL CUSSEGL NAZIUNAL ED IL CUSSEGL DALS CHANTUNS

Il Parlament svizzer

L'ELECZIUN DALS DEPUTADS

Las duas vias en il Parlament

24

ILS COMMEMBERS DAL CUSSEGL NAZIUNAL

Els represchentan ils var 7,5 milliuns abitants

26

ILS COMMEMBERS DAL CUSSEGL DALS CHANTUNS

Els represchentan ils 26 chantuns

28

L'ASSAMBLEA FEDERALA

Cedels da votar repartids: 246

30

LA LAVUR DAL PARLAMENT

Tge che noss parlamentarists fan a Berna

32

LAS CUMISSIUNS E DELEGAZIUNS

Ils pioniers dal Parlament

34

LAS FRACZIUNS

Parlamentarists cun ideas sumegliantas

36

ILS SERVETSCHS DAL PARLAMENT

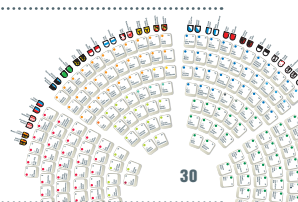
L'administraziun da l'Assamblea federala

37

LA VIA AD INA NOVA LESCHA

Crear ina basa solida per l'assicuranza d'invaliditad

38

L'EXECUTIVA: IL CUSSEGL FEDERAL ED ILS DEPARTAMENTS

La Regenza svizra

Il Cussegl federal 42

L'ORGANISAZIUN DA L'ADMINISTRAZIUN FEDERALA
Nua che lavuran ils var 36 000 emploiads federals 44

La Chanzlia federala ChF 46

Departament federal d'affars externs DFAE 48

Departament federal da l'intern DFI 52

Departament federal da giustia e polizia DFGP 56

Departament federal da defensium, protecziun da la populaziun e sport DDPS 60

Departament federal da finanzas DFF 64

Departament federal d'economia DFE 68

Departament federal per ambient, traffic, energia e comunicaziun DATEC 72

ILS TRIBUNALS FEDERALS

La giudicativa

LA TERZA PUSSANZA
Il Tribunal federal 78

Ils tribunals d'emprima istanza 80

INDEX DA CHAVAZZINS 81

Texts e redacziun

Servetschs d'infurmaziun da la Chanzlia federala, departaments e Servetschs dal Parlament;

Jeanmaire & Michel AG

Concept, preschentaziun, composiziun

Jeanmaire & Michel AG, www.agentur.ch

Fotos

Roland Tännler, Turitg

Foto dal Cussegl federal paginas 40–42: Büttner & Devènes/Pixsil

Fotos dals parlamentararis: Senn & Stahl, Berna

Grafica davart las partidas pagina 21: Michael Hermann, Institut geografic da l'universitad da Turitg

Questa publicaziun survegn ins era en tudestg, franzos, talian ed englais; ella po vegnir retratga gratuitamain cun trametter l'adressa sin ina etichetta da tatgar a: UFEL, Distribuziun publicaziuns, 3003 Berna u sut www.bundespublikationen.admin.ch

Nr. d'artitgel: 104.617.r
30avla ediziun, 2008

La Confederaziun sco patruna

www.stelle.admin.ch

Offertas da plazzas inclusiv praticums e plazzas d'emprendissadi

Ins sa tge ch'è pussaivel

Signur Couchepin, sco gia l'onn 2003 essas Vus ussa per la segunda giada president da la Confederaziun. Tge faschais Vus auter questa giada?

Pliras chaussas. En il fratemp èn las circumstanzas e l'ambient sa midads. Ed jau sun vegnì pli vegl. Quai vul dir: pli sabi.

Go sa mussa quai?

Ins n'è betg pli sut ina tala tensiun. L'emprima giada fan ins quitads che tut giaja bain. La segunda giada è tut bler pli simpel: ins sa tge ch'è pussaivel. Ed ins enconuscha ils sbagls ch'ins ha fatg e sa tge ch'ins po far meglier.

E tge faschais Vus meglier questa giada?

Il 2003 aveva jau decis d'organisar e da manar las sedutas dal Cussegl federal a moda plitost rigida. En il fratemp hai jau emprendì ch'i dovra in pau dapli calma (*ri*). Ma betg memia blera, pertge ch'in caos na vi jau era betg!

Tge manegiais Vus cun dapli calma?

L'emprima giada hai jau supplitgà ils commembers dal Cussegl federal da formular adina propostas clerhas en las discussiuns. Jau hai dentant constatà ch'i n'è betg mal, sch'ins lascha als cussegliers federali dapli spazi, per ch'els possian laschar madirar lur punct da vista. Era sche las sedutas duran uschia in pau pli ditg. Tenor mai hai dà ils ultims onns memia bleras votaziuns en il Cussegl federal. Ins

na sto betg adina votar per prender bunas decisiuns.

Tge è Vossa finamira principala sco president da la Confederaziun?

Per mai èsi fitg impurtant d'avair ina bun'atmosfera en il Cussegl federal. Per ch'ìls commembers possian lavurar cun success in cun l'auter. I sto esser pussaivel d'exprimer avertamain differentas opiniuns, senza ch'i dettia gist discordias. Quest'avertezza è en l'interess dal collegi e maina la finala a bunas decisiuns en l'interess dal pajais.

Cun l'elecziun da cussegliera federala Eveline Widmer-Schlumpf il december 2007 èn per l'emprima giada trais dunnas en la Regenza. Hai dà bleras midadas?

Naginas midadas fundamentalas. Las dunnas èn uschè differentas ina da l'autra sco ils umens (*ri*). Ma igl è ina schanza per mintga collegi, sch'ina dunna cun ina gronda experientscha da guvern sco Eveline Widmer-Schlumpf fa part da quel.

Tge finamiras avais Vus ordaifer il Cussegl federal?

Jau repet quai che jau hai ditg gia l'onn 2003 e ma referesch a quai che l'anterior primminister britannic Edward Heath aveva respundì ad ina dumonda sumeglianta: «Events, friends, events». Quai vul dir: eveniments, amis, eveniments. Igl èn effectivamain ils eveniments che determineschan ina buna part da l'agen-

da dal president da la Confederaziun. Quai è adina stà uschia. Ins po far tants plans sco ch'ins vul, a la fin vegni tutina tut auter che quai ch'ins ha s'imaginà. I po dar eveniments legraivels en quest onn, ma deplorablmain era tragicis, sco catastrofes da la natira. Jau ma regord da mes emprim onn presidial: la guerra en l'Irac è rutta ora. Ma i dat era eveniments gronds ch'èn planisabels. L'Euro 2008 è in da quels. Il Campiunadi europeic da ballape è ina gronda schanza per la Svizra. El ans permetta per exempel d'inscuntrar ils presidents da stadi dals pajais che participeschan a l'Euro.

Il clima politic en Svizra è stà criv ils ultims onns. Avais Vus decis da far insatge per megliar quel?

Quai è in'incumbensa impurtanta dal president da la Confederaziun. En mes pled da Bumaun hai jau regurdà a la schuppa da Kappel. En ina guerra da religiun il 1529 tranter Turitg ed ils chantuns da la Svizra centrala èn ils schuldads dals dus champs sa fraternisads davos il dies da lur manaders enturn ina schuppa da latg. Jau pens però ch'igl era plitost in fondue (*ri*). En mintga cas èn ils manaders dals dus champs silsunter praticamain stads sfurzads da chattar soluziuns. Quai vul dir per mai: il pievel è da temp en temp pli paschaivel che ses manaders. Il pievel è raziunal, el na vul betg l'obstrucziun, mabain la collavuraziun. Da quai vi jau ma regurdar quest onn.

Ilis ultims onns hai dà memia bleras votaziuns en il Cussegl federal

Betg il stadi ha da dir tge ch'è bun art

Voss program prevesa era il 2008 differents viadis a l'exteriur sco president da la Confederaziun. Tge finamira vulais Vus cuntanscher cun quests viadis?

Quest onn hai jau previs surtut viadis en l'Egipta, ils Stadis Unids, en China, l'Asia dal Sidost, en Turchia ed en Russia. Igl è impurtant da viagiar. Jau na part betg la critica exprimida qua e là en quest connex. Ins sto inscuntrar ils umans per emprender d'enconuscher in l'auter, per chapir e sentir co ch'els pensan ed age-schan. Mo uschia chapesch'ins il mund e po far la politica che correspunda a quai ch'ins ha emprendì. En negoziaziuns internaziunalas u en decisiuns da la politica da l'ambient è quai per exempel fitg impurtant.

Vus viagiats quest onn surtut en pajais economicamain pussants. Pertge?

Quai n'è betg ina tscherna encunter ils pajais en svilup. Ma tuts san che las decisiuns impurtantas vegnan prendidas en tscherts pajais.

Tge impurtanza han las relaziuns cun ils stadis da l'Uniun europeica?

60 pertschient da noss exports van en stadis da l'UE. 80 pertschient da noss imports vegnan da l'UE. Pliras dieschmilli

forzas da lavur da l'UE vegnan mintga di a lavurar en Svizra. Entiras branschas èn dependentas da quests esters. Igl è damai enorm impurtant d'avair relaziuns stretgas ed amicabileas cun l'UE. Nus na pudain mai esser datiers avunda da l'UE. Perquai èsi era usit ch'il president da la Confederaziun visita ils pajais che han actualmain il presidi dal cussegl da l'Uniun europeica. Quai èn il 2008 la Slovenia e la Frantscha. E la finala visita il president da la Confederaziun era ils pajais che vegnan vidlonder l'onn proxim. Il 2009 èn quai la Republica tschecha e la Svezia.

Tge è il senn da quests viadis?

Nus stuain savair precisamain tge che succeda en ils stadis da l'UE. Co ch'els sa sviluppan. Ils contacts èn era necessaris per ch'ils stadis da l'UE realiseschian quant impurtant ch'igl è per els ch'i va bain cun la Svizra.

Vus schais che la Svizra na possa mai esser datiers avunda da l'UE. Na fiss l'adesiun a l'UE damai betg la conseguenza logica?

Na. Per ils proxims onns na ves jau nagin'otra via che las Bilateralas.

Sco president da la Confederaziun manais Vus vinavant Voss departament, il Departament federal da l'intern (DFI). Quai è in fitg grond departament. Èsi insumma pussaivel d'ademplier a medem temp tuttas duas incumbensas?

Quai vegn ad esser quest onn pli simpel ch'il 2003. Lezza giada n'era jau betg mo l'emprima giada president da la Confederaziun. Jau aveva era surpiglià per l'entschatta da l'onn in nov departament. Jau hai midà dal Departament federal d'economia (DFE) en il DFI. Quai è stà ina situaziun fitg difficila per mai; jau l'aveva sutstimà in pau. Dossiers impurtants, per mai per gronda part novs, sco la lescha davart l'assicuranza da malsauns, eran da quel temp en l'ultima fasa da la debatta parlamentara. Mintgatant èsi propi stà difficil d'ademplier a medem temp tuttas duas incumbensas – quella dal president da la Confederaziun e quella dal schef da departament. Questa giada èsi bler pli simpel. Jau sai tge che ma spetga sco president da la Confederaziun ed jau enconusch fitg bain ils dossiers da mes departament.

Il pievel è da temp en temp pli paschavel che ses manaders

Igl è enorm impurtant d'avair relaziuns amicablas cun l'UE

Tge finamiras avais Vos per Voss departament il 2008?

En emprima lingia vi jau far ulteriurs pass en vista a la refurma da l'assicuranza da malsauns ed approfondar la debatta davart la 11avla revisiun da l'AVS. In ulterior accent è la finanziaziun da l'AI. E la finala m'occup jau, sper auters projects, da la lescha davart las scolas autas en Svizra.

Vus essas era minister da cultura. Igl è enconuscent che la cultura As stat fitg a cor e che Vos As engaschais fermamain per ella.

Gea! Perquai hai jau era preschentà la nova lescha davart ils museums e la nova lescha per promover la cultura. Jau hai l'impressiun ch'i saja sa sviluppa ina confidenza vicendaivla tranter ils acturs da la cultura e l'administraziun, sco era tranter els e mai persunalmain. Ils acturs da la cultura san che jau m'interess vairamain per la cultura e che jau hai per els in spiert avert ed ureglias avertas.

Promova questa confidenza vicendaivla era la qualitat da l'art?

Gliez sper jau. Ma betg il stadi u in da ses represchentants ha da dir tge ch'è bun art. Nossa incumbensa è da crear uschè bunas cundiziuns da basa sco pussaivel, per che las artistas ed ils artists possian sa sviluppar e s'exprimer.

Essas Vos persunalmain satisfatg da la produenziun artistica svizra?

Gea. Ed jau constatesch adina puspè che l'art è bler pli impurtant che quai ch'ins pensa savens. Lain prender sco exempel il sector da design. La Svizra è qua in dals pajais ils pli innovativs insumma. Noss dischavantatg è che la Svizra ha in martgà fitg pitschen. Era nossas artistas e noss artists cun il pli grond success na survegnan mai e pli mai uschè auts pretschs per lur ovras sco lur collegas en in grond martgà. Ma quai n'è betg adina mo negativ: uschia restan las ovras d'art pajablas era per budgets pli modests.

Cumprais Vos sez era art svizzer?

Gea, ma quai è mia chaussa privata.

Vus essas era minister da religiuin. Vos As engaschais fermamain per la convivenza paschaivla tranter cristians e muslims. È quai era in tema impurtant durant l'onn presidial?

Quai è e vegn a restar in tema permanent. Igl è impurtant che era commembers d'autras cuminanzas religiusas che las tradiziunalas sentan ch'ins respecta els. Jau muss quai era quest onn cun il messadi che jau driz als muslims a l'entschatta dal Ramadan.

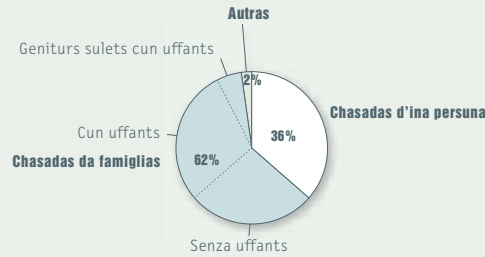
Quest messadi avais Vos drizzà als muslims per l'emprima giada il 2007. Co è stà l'eco?

Fitg positiv. Ils muslims han apprezzà fitg quest gest che contribuescha ad ina meglra chapientscha vicendaivla.

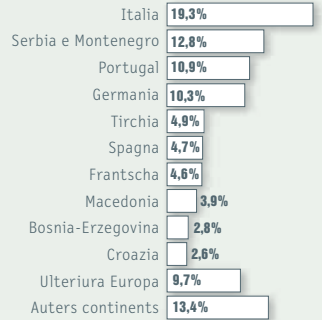
Las dumondas al president da la Confederaziun Pascal Couchepin ha tschentà Henry Habegger, redactor en la Chasa federala per il «Blick»

La populaziun

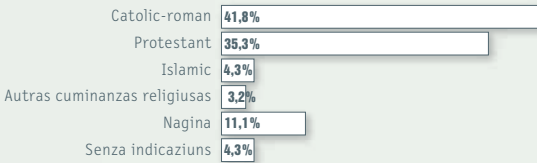
Grondezza da las chasadas

Persunas da l'exteriur (tenor pajais da derivanza)

Religiuns

79 726 emigrants

120 188 immigrants

7 557 609 abitants

da quels 1 554 527 persunas da l'exteriur

Regiuns linguisticas

Lingua principala da la maioritad da la populaziun

Franzos 20,4%

Tudestg 63,7%

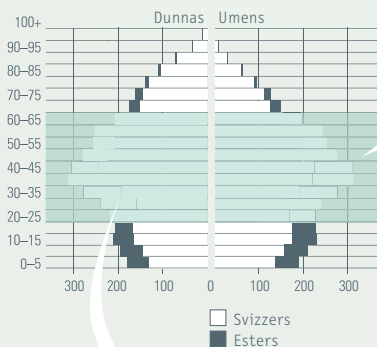
Talian 6,4%

Römanesch 0,5%

Autras 9,0%

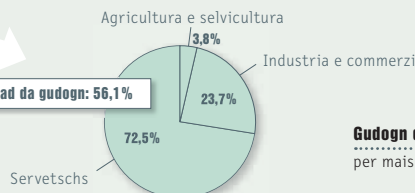
Structura da vegliadetgna

Categorias da tschintg onns, en millis

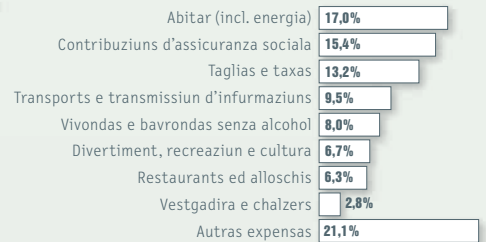
Quota da naschentschas: 1,44 uffants per dunna

Persunas cun activitad da gudogn tenor secturs

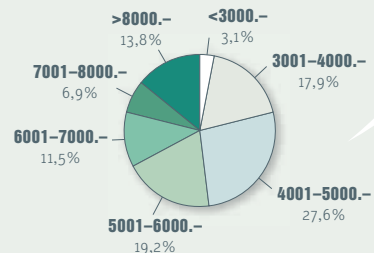
Quota d'activitad da gudogn: 56,1%

Expensas per il tegnairchasa

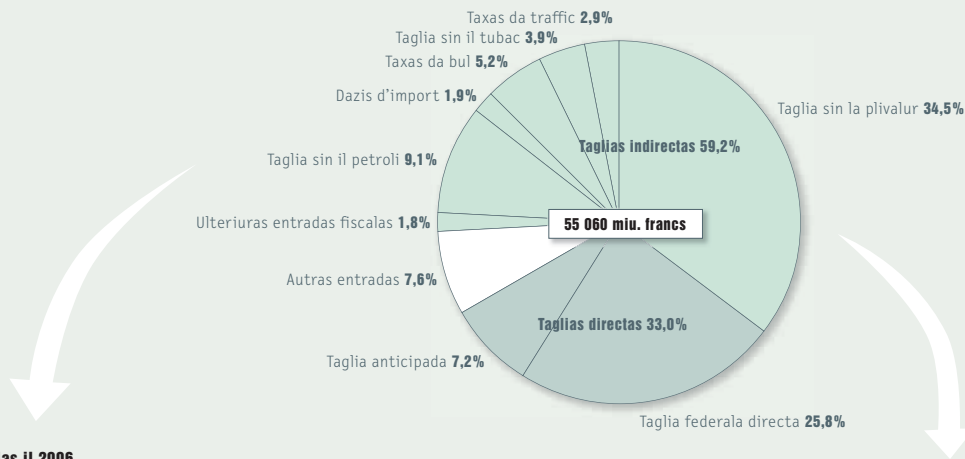
Gudogn da lavur

per mais net; emploiads a temp cumplain

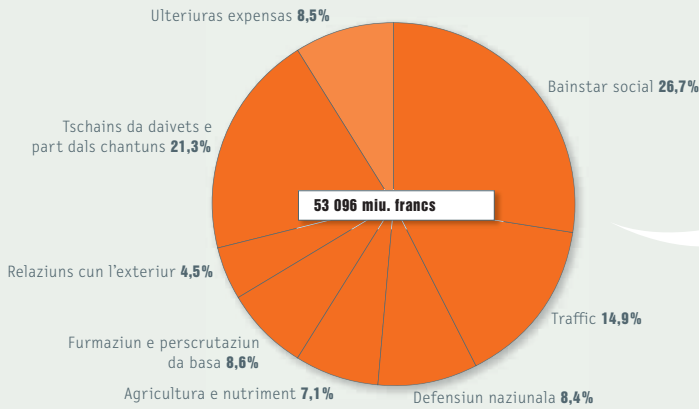

Las finanzas

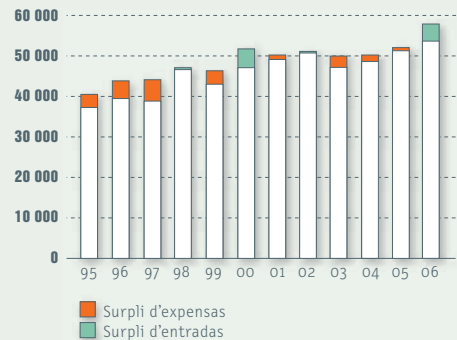
Entradas federalas il 2006

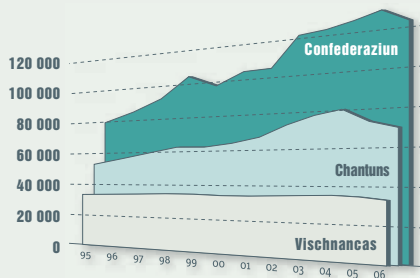
Expensas federalas il 2006

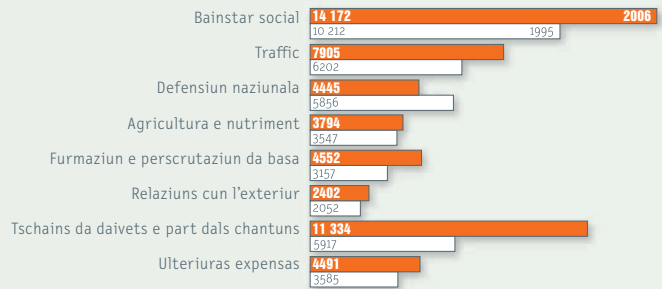
Svilup da las entradas e da las expensas (en miu. francs)

Svilup dals daivets (en miu. francs)

Svilup da las expensas (en miu. francs)

Dapi cura datti insumma la Svizra?

1291: Uri, Sviz e Sylvania renoveschan – tenor la tradiziun l'entschatta d'avust sin il Rütli – il patg per defender communalmain lur bains e dretgs cunter attatgas estras.

En ils decennis e tschientaners sequents adereschan, per part cunter lur veglia, era autras regiuns citadinas e ruralas a questa «Confederaziun».

La pussanza dals Confederads crescha. Per proteger lur libertads sa defendan els durant dus tschientaners cunter las attatgas da differents adversaris. Il **1499**, suenter la guerra svabaisa, daventan els facticain independentes da l'Imperi german.

L'aboliziun da la messa e l'introducziun da l'eucaristia l'onn **1525** a Turitg entras il refurmativ Zwingli, separa confessiunalmain la Svizra en lieus catolics e refurmad. Quels sa sviluppan consequentain a moda differenta e sa cumbattan adina puspè.

Las parolas «libertad, egualitad, fraternitad» da la Revoluziun franzosa dal 1789 sa derasan era en Svizra e chaschunan en differents lieus inquietezas e revolts.

L'armada franzosa sut Napoleun Bonaparte conquista l'onn **1798** la Svizra. La veglia Confederaziun fa plaz a la Republica helvetica cun ina constituiun unitara centralistica, dictada dals Franzos.

Il **1803** sa constitueschan las anteriuras regiuns subditas a novs chantuns cun dretgs eguals.

Suenter la sconfitta da la Frantscha cunter las pussanzas monarchicas da l'Europa, sa restaurescha la Confederaziun il **1815**: ella sa furma danovamain sco stadi federativ nunliant, ed en ses chantuns regia la classa aristocratica sco avant la revoluziun dal **1798**.

En il temp da l'uschenumnada regeneraziun suenter il **1830** introduceschan, sut il squitsch dal svilup economic, var la mesadad dals chantuns constituiuns liberalas che garanteschan a la populaziun libertads economicas e politicas. Ils onns sequents datti adina puspè conflicts tranter ils chantuns liberals ed ils conservativs.

Las dispitas tranter ils chantuns refurmad liberals ed ils catolics mainan l'onn **1847** a la Guerra dal Sonderbund: suenter ina curta campagna da las truppas federalas, capituleschan ils catolics che avevan fundà ina lia separatistica.

1848: noss stadi federal modern vegn fundà. Grazia a sia constituiun centralisescha ed unifitgescha el numerus secturs ch'eran pli baud en la cumpetenza dals chantuns, surtut il militar ed ils dazis, las mesiras e las paisas, la posta e la munaida. La Svizra daventa in territori unitar che promova il svilup economic.

Il dretg da votar introducì il 1848 – da quel temp exclusivamain per ils umens – na basta betg a la gronda part da la populaziun: quella vul cuntanscher dretgs dal pievel tenor il princip da la democrazia directa. Cun la revisiun da la Constituziun federala l'onn **1874** obtegnan ils Svizzers il dretg da referendum, ed il **1891** vegn introducì il dretg a l'iniziativa dal pievel.

Vers la fin dal 19avel tschientaner s'organiseschan las differentas partidas politicas: l'onn **1888** vegn fundada la partida socialdemocratica, il **1894** quella dals liberals sco era la partida cristianconservativa svizra, la PCD dad oz.

La Svizra n'è betg pertutgada da l'Empri-ma Guerra mundiala tranter il 1914 ed il 1918, ma las nauschas cundiziuns da viver d'ina gronda part da la populaziun mainan il **1919** ad ina chauma generala. La plipart da sias pretensiuns – sco l'emna da lavur da 48 uras e l'introducziun d'ina assicuranza per la vegliadetgna – vegnan sbittadas. Ma il medem onn vegn elegì il Cussegl naziunal per l'emprima giada tenor il sistem da proporz e represchenta uschia era la classa dals lavurers. Quai è la fin da la supremazia liberala.

Il **1920** aderescha la Svizra a la Societad da las Naziuns, fundada l'onn precedent. Ella sa resalva però il dretg da mantegnair strictamain sia neutralitad e da betg stuar participar ad acziuns militaras.

La crisa economica mundiala dal 1929 maina ad ina gronda dischoccupaziun ed il **1936** a la svalitaziun dal franc svizzer.

La cunvegna en l'industria da maschinas e da metal da l'onn **1937** per mantegnair la pasch da lavur, la reconuschientscha dal rumantsch sco quarta lingua naziunala il **1938**, la construcziun d'in sistem da fortificaziun – l'uschenumnà reduit – en las Alps il **1940** e l'entrada dals socialdemocrats en il Cussegl federal l'onn **1943** rinforzan la coesiun naziunala en in temp difficil. En consequenza reusseschi a la Svizra era da betg vegnir involvida en la Segunda Guerra mundiala dal 1939 fin il 1945.

L'onn **1947** vegn introducida l'AVS, l'Assicuranza federala per vegls e survivents.

1948: l'Organisaziun da las Naziuns unidas (ONU) vegn fundada. Cumbain che la Svizra è daventada avant var 25 onns commembra da la Societad da las Naziuns,

sa decida ella, per motivs da la neutralitad, da betg entrar en l'ONU.

Cun l'elecziun d'in segund socialdemocrat l'onn **1959**, sa cumpona il Cussegl federal per l'emprima giada pli u main tenor la forza electorala da las partidas. L'uschenumnada furmla magica per ina represchentanza equilibrada dals pli impurtants moviments politics en la Regenza federala è naschida.

Suenter pliras emprovas en ils decennis precedents approveschan il pievel ed ils chantuns il **1971** il dretg da votar e d'eleger da las dunnas sin plaun federal – cun 621 403 vuschs cunter 325 596 vuschs. En singuls chantuns han las dunnas gia dapi plirs onns ils medems dretgs politics sco ils umens.

L'onn **1978**, suenter ina retscha da votaziuns dal pievel en il chantun da Berna, surtut en ses districts francofons, sco finalmain era sin plaun federal, sa separan trais districts dal chantun da Berna e furman il chantun Giura, damai il 26avel chantun da la Svizra.

Cun l'elecziun da la liberala Elisabeth Kopp sco cussegliera federala il **1984**, surpiglia en Svizra per l'emprima giada ina dunna questa funcziun.

Las votantas ed ils votants svizzers refuschan il **1989** l'iniziativa dal pievel «Per ina Svizra senza armada».

1992: il pievel svizzer s'exprima cunter in'adesiun al Spazi economic europeic (SEE).

L'onn **1998** acceptan il pievel ed ils chantuns la revisiun totala da la Constituziun federala che entra en vigur il **1999**.

Suenter esser s'engaschada, per part gia dapi decennis, en numerusas organisaziuns affiliadas da l'ONU, daventa la Svizra l'onn **2002** commembra a dretg cumplain da las Naziuns unidas.

Il medem onn entran en vigur las emprimas Cunvegns bilaterals cun l'Uniu europeica.

Il december **2003** na vegn per l'emprima giada betg reelegi in commember dal Cussegl federal: la cussegliera federala Ruth Metzler da la PCD sto ceder sia sedia a Christoph Blocher, in represchentant da la PPS.

Quatter onns pli tard tutga la medema sort Christoph Blocher: en la sesiun d'enviern da l'onn **2007** elegia l'Assamblea federala empè dad el sia collega da partida Eveline Widmer-Schlumpf en il Cussegl federal.

Il monument dals trais Confederads en la halla d'entrada da la Chasa federala. Da sanestra a dretga: Walter Fürst, Werner Stauffacher ed Arnold von Melchthal cun il patg federal dal 1291.

LA STRUCTURA FEDERALISTICA DA LA SVIZRA

La democrazia svizra

En nagin auter pajais na pon las burgaisas ed ils burgais exprimer uschè savens sco en Svizra lur voluntad politica. Las votaziuns federalas han lieu per regla quatter giadas ad onn, per il solit davart plirs projects; ultra da quai han ils votants da decider mintg'onn davart numerusas dumondas chantunalas e communalas. Perquai ch'il pievel prenda questas decisiuns – e betg las represchen-

tantas ed ils representants ch'el ha elegì – discurr'ins d'ina «democrazia directa». Quest act da votaziun comunabel daventa dentant adina main visibel ed il maletg da fullas da glied davant ils biros da votaziun vegn adina pli rar. La pussaivladad da votar per correspundenza e surtut l'introducziun futura da la votaziun electronica rinforzan vinavant questa tendenza.

2715 plus 26 è tuttina sco 1

La Svizra è ina naziun plurilingua e multiconfessionala, fundada sin ina voluntad politica cuminaivla. Dapi il 1848 è ella in stadi federal – in da 23 en l'entir mund e tranter quels il segund vegl suenter ils Stadis Unids da l'America. La structura federala da la Svizra sa basa sin trais stgalims politics: las vischnancas, ils chantuns e la Confederaziun.

2715 vischnancas La pli pitschna unitad politica en Svizra è la vischnanca. Actualmain datti 2715 da quellas. Lur dumber sa reducescha dentant cuntinuadamain, perquai che surtut las pli pitschnas fusiuneschan per pudair ademplir meglier las incumbensas.

Var in tschintgavel da las vischnancas ha in agen parlament – surtut las citads; quatter tschintgavels enconuschan percenter anc la decisiun democratica directa a las radunanzas communalas. A quellas pon participar tut las abitantas ed ils abitants cun dretg da votar. Quai vul dir ch'il pievel na sa lascha betg reprehentar da deputads, mabain prenda sez las decisiuns ed elegia la suprastanza communal.

Sper las incumbensas affidadas ad ellas da la Confederaziun e da lur chantun, sco manar il register d'abitants u garantir la protecciun civila, han las vischnancas era atgnas competenzas sin differents secturs: la scola, il champ social, il provediment d'energia, la construcziun da vias, la planisaziun locala, las taglias, etc. Questas incumbensas adempleschan ellas per gronda part a moda autonoma.

Davart il grad d'autonomia da las vischnancas decidan ils singuls chantuns – perquai po el variar fermamain d'in chantun a l'auter.

26 chantuns La proxima unitad politica pli gronda èn ils chantuns. Els èn ils stadis oriunds ch'èn sa reunids il 1848 a la Confederaziun ed han delegà a quella ina part da lur suveranitat. In'exceptiun represchenta il chantun Giura, l'unic ch'è vegn fundà pir en il 20avel tschientaner: il 1. da schaner 1979 el è sa separà dal chantun da Berna.

Tenor la Constituziun federala han tut ils chantuns ils medems dretgs, ed en la cumparegliaziun internaziunala disponan els d'ina gronda suveranitat en plirs secturs. La sanadad publica, la furmaziun e la cultura èn intgins da quels champs politics, en ils quals els han ina gronda libertad d'agir.

Mintga chantun ha in'atgna constituziun, in agen parlament, in'atgna Regenza ed atgnas dretgiras.

Il dumber da deputads en ils parlaments variescha tranter 58 e 180. Tuts vegnan elegids dal pievel – en la gronda part dals chantuns tenor il sistem da proporz.

Era las Regenzas da tschintg u set commembers vegnan elegidas dapertut dal pievel, ma en 24 chantuns tenor il sistem da maiorz; il chantun da Zug ed il Tessin elegian la Regenza tenor il proporz.

La democrazia directa en furma dal cumin exista mo anc en l'Appenzell Dadens ed en Glaruna. En tut ils auters chantuns vottescha il pievel a l'urna.

Corippo en la Val Verzasca è cun sulettamain 17 abitants la pli pitschna vischnanca da la Svizra. Il vitget muntagnard tessinais stat sut la protecciun da la tgira da monuments. La mesadad dal 19avel tschientaner vivevan qua anc passa 300 persunas, oz n'hai nagins uffants pli en vischnanca: cun 45 onns è Claudio Scettrini, il president communal, il segund giuven abitant. Mintga trais emnas reunescha il sindaco ses dus collegas da suprastanza

per ina seduta en l'anteriura chasa da scola e duas giadas ad onn envida el ad ina radunanza communal, a la quala prendan part bunamain adina tut ils 14 abitants cun dretg da votar.

«Republica e chantun dal Giura» è il num uffizial dal pli giuven stadi da la Confederaziun; ses territorii fa dentant part da quella gia dapi il 1815. Fermas tensiuns culturalas tranter la populaziun catolica da lingua franzosa e la maioritad protestanta da lingua tudestga han manà a la separaziun dal chantun da Berna suenter ina retscha da votaziuns dal pievel. Il 1. da schaner 1979 ha il Giura cuntanschi sia suveranitat ed è daventà il 26avel chantun da la Svizra.

1 Confederaziun «Confederaziun» è la denominaziun svizra per il stadi federal. L'abbreviaziun CH per la Svizra deriva dal term latin uffizial «Confoederatio Helvetica». *Confoederatio* vul dir «alleanza» e *Helvetica* sa referescha als Helvets celtics che abitavan avant circa 2000 onns en il territori da la Svizra odierna.

La Svizra è sa sviluppada sur passa set tschientaners, a partir da l'alleanza dals trais chantuns originars Uri, Sviz e Sylvania, al stadi federal dad oz che collia ils differents interess dals singuls chantuns cun ils interess generals dal pajais.

La Confederaziun è competenta en tut ils secturs affidads ad ella tras la Constituziun federala: la politica exteriura e la politica da segirezza, la duana, il sistem monetar, la legislaziun applicabla sin champ naziunal e la defensiu.

Las incumbensas che n'èn betg attribuidas expressivamain a la Confederaziun stattan en la cumpetenza dals chantuns.

Cuntrari a las autras bandieras naziunales, è la bandiera svizra quadratica. Mo sin las bartgas da las societads da navigaziun svizas è ella rectangulara. Ils vegls Confederads han gia purtà la crusch svizra sin lur vestgadira durant la battaglia da Laupen l'onn 1339. Ma pir il 1815 è la crusch daventada la vopna uffiziala. In quart tschientaner pli tard è la crusch alva sin fund cotschen daventada la bandiera da tut las forzas armadas, ed il 1889 ha l'Assamblea federala fixà sias proporziuns: «ina crusch alva, verticala, libra, cun bratschs equals tranter els, ch'èn in sisavel pli lungs che lads».

La separaziun da las pussanzas

En Svizra è la pussanza legislativa, executiva e giudicativa separadas persunalmain, funcziunalmain èn ellas dentant mo divididas. Quai vul dir: nagin na dastga appartegnair a medem temp a pli ch'ina da las trais autoritads federalas (Parlament, Regenza e dretgira suprema), ma mintgina da las trais autoritads ademplescha per motivs pratics era incumbensas che stattan atgnamain en la cumpetenza d'ina outra autoritad.

Tgi elegia tgi?

En Svizra è il pievel il suveran

Il pievel svizzer è tenor la Constituziun federala il suveran dal pajais, damai l'istanza politica suprema. Il suveran cumpiglia tut las dunnas ed ils umens creschids cun dretg da burgais svizzer – quai è bundant 4,9 milliuns burgaisas e burgais e correspunda a bunamain dus terzs da la populaziun. Ils Svizzers sut 18 onns ed ils esters n'han nagins dretgs politics sin plaun federal.

Il pievel elegia il Parlament: la legislativa

Il parlament svizzer, la pussanza legislativa dal stadi, ha duas chombras: il Cussegl naziunal represchenta l'entira populaziun dal pajais ed il Cussegl dals chantuns ils 26 chantuns; ensemen furman els l'*Assamblea federala*.

> paginas 22–39

Il Parlament elegia la Regenza: l'executiva

La Regenza svizra sa cumpona dals set comembers dal Cussegl federal, sco era da la chanceliera federala, che vegnan elegids da l'Assamblea federala per quatter onns.

> paginas 40–75

Il Parlament elegia era la dretgira suprema: la giudicativa

La giurisdicziun suprema en Svizra stat en la cumpetenza dal Tribunal federal a Losanna ed a Lucerna, sco era dals dus tribunals d'emprima istanza: il Tribunal penal federal a Belinzone ed il Tribunal administrativ federal a Berna. > paginas 76–80

In pievel cun blers dretgs

En strusch in auter stadi po il pievel participar uschè fermamain a las decisiuns politicas sco en Svizra. La lunga tradiziun democratica, la dimensiun modesta ed il dumber d'abitants relativamain pitschen, ma era l'auta quota d'alfabetisaziun ed ina purschida da medias multifara èn decisivas per il funcziunament da questa furma da stadi particulara. Sin plaun federal han las Svizras ed ils Svizzers ils suandants dretgs politics:

Il dretg d'eleger *cumular, panaschar e stritgar* Mintga quatter onns elegia il pievel ils 200 commembers dal Cussegl naziunal. Tut las Svizras ed ils Svizzers sur 18 onns han il dretg da votar activ e passiv. Quai vul dir ch'els pon eleger ed era sezs vegnir elegids. Ils emploiads da l'administraziun federala ston, sch'els vegnan elegids, sa decider per lur piazza u per il mandat. En ils chantuns cun pli ch'ina sedia en il Cussegl naziunal, han ils votants pliras pussaivladads per eleger la deputada u il deputà giavischè.

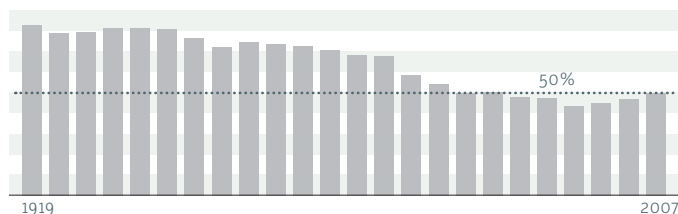
Els pon scriver sin ina *glista vida* ils nums da lur candidatas e candidats preferids. Els pon inoltrar ina *glista prestampada* cun ils nums da las candidatas e dals candidats d'ina singula partida – u modifitgar questa glista.

Per modifitgar la glista datti trais metodas lubidas, las qualas èn era cumbinablas: els pon *stritgar* ils nums; els als pon *panaschar* resp. *maschadar*, quai vul dir integrar nums d'autras glistas.

Ultra da quai pon els *cumular* candidatas e candidats, quai vul dir scriver lur nums duas giadas sin ina glista. Las partidas pon era sezzas metter duas giadas il num dals candidats sin la glista (ma betg pli savens), damai «precumular» per augmentar lur schanza da vegnir elegids.

Era sche las elecziuns dal Cussegl dals chantuns n'èn betg regladas sin plaun federal, èn tuttina tut ils chantuns sa decidids per l'elecziun tras il pievel. Tut ils 246 commembers da l'Assamblea federala vegnan damai elegids directamain da las burgaisas e dals burgais.

La participaziun a las elecziuns dal Cussegl naziunal dapi il 1919

La participaziun è sa reducida cleramain dapi las emprimas elecziuns dal Cussegl naziunal tenor il sistem da proporz l'onn 1919. Per la quota da participaziun electorala relativamain bassa en Svizra datti dus motifs principals: d'ina vart po il pievel exprimer savens sia opiniun politica a l'urna – betg sulettamain a chaschun d'elecziuns, mabain era en occasiun da votaziuns communalas, chantunalas e federalas. Da l'autra vart n'èn las elecziuns en noss pajais betg uschè decisivas, perquai che la concordanza tranter las partidas escluda ina midada da la pussanza en la Regenza. Dapi l'introducziun da la votaziun per corrispondenza il 1994 crescha la participaziun electorala puspè levamain.

Il dretg da votar *In med per sa far udìr* Tut las Svizras ed ils Svizzers che han accumulì 18 onns e n'èn betg sut tutela pervi da malsogna u flaiveltezza mentala, han il dretg da votar.

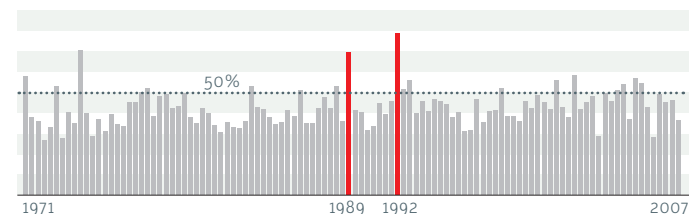
Per regla han las votantas ed ils votants quatter giadas ad onn la pussaivladad da s'exprimer davart dumondas da la politica federala. En media pon els approvar u refusar mintgamai trais fin quatter fatschentas; en cas excepziunals dentant era passa il dubel.

La populaziun po votar davart iniziativa dal pievel e referendum: il *referendum è obligatoric* per tut las midadas da la Constituziun sco era per l'adesiun da la Svizra a tschertas organisaziuns internaziunalas. En quests cas è ina votaziun dal pievel damai *obligatorica*. Per ch'in tal project vegnia approvà, dovri la *maioritad dubla*: la maioritad dal pievel (maioritad da las vuschs valaivlas en l'entir pajais) e la maioritad dals chantuns (maioritad dals chantuns, en ils quals ils votants han acceptà il project).

Midadas da la Constituziun
 > referendum obligatoric
 Midadas da leschas
 > referendum facultativ

Leschas, modifitgadas u novas, e sumegliants conclus dal Parlament, sco era tschertas cunvegns internaziunalas vegnan mo suttamessas a la votaziun dal pievel, sche quai vegn pretendì cun il *referendum facultativ*. Per approvar in tal project tanscha la maioritad dal pievel.

La participaziun a votaziuns federalas dapi il 1971

La quota da participaziun en media è stada ils ultims decennis enturn 40 pertschient. Intgins temas han però mobilisà bleras votantas e votants: per exempel l'iniziativa dal pievel «Per ina Svizra senza armada» (1989) cun ina participaziun da 69% e l'adesiun al Spazi economic europeic (1992) cun 78%. Cunquai che las burgaisas ed ils burgais han la pussaivladad da s'exprimer regularmain davart las decisiuns politicas e las grondas fatschentas, èn las votaziuns en Svizra pli impurtantas che las elecziuns: l'influenza dal Parlament è main gronda ch'en pajais senza instruments da la democrazia directa.

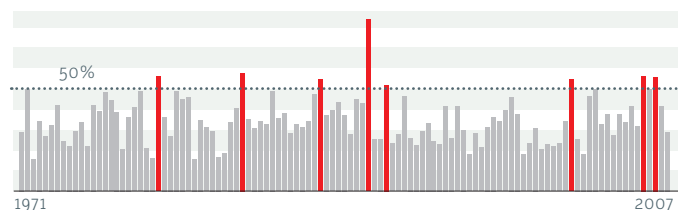
Il dretg d'iniziativa *In med per sa far valair* Las burgaisas ed ils burgais pon pretender ina decisiun dal pievel davart ina midada u ina cumplettaziun proponida dad els. Cuntrari a la pratica en ils chantuns, n'èsi sin plaun federal betg pussaivel da pretender ina nova lescha u ina midada d'ina lescha gia existenta.

Per che l'iniziativa dal pievel saja valaivla, èsi necessari da rimnar entaifer 18 mais las sutscrizziuns da 100 000 persunas cun dretg da votar.

L'iniziativa dal pievel po vegnir formulada sco proposta generala u – quai ch'è bler pli savens il cas – sco text cumplettaimain redigì, uschia ch'il Parlament e la Regenza n'al pon betg pli modifitgar. Mintgatant reageschan las autoritads cun ina *cuntraproposta* directa pli moderada sin in'iniziativa inoltrada, sperond che quella vegnia plitost acceptada dal pievel e dals chantuns. Dapi il 1987 permetta il *dubel gea* en las votaziuns davart iniziativas dal pievel d'approvar tant l'iniziativa sco era la cuntraproposta; cun ina dumonda da tagl vegn alura erui tgenin dals dus texts ch'entra en vigur, en cas che tuts dus cuntanschan la maioritad dal pievel e dals chantuns.

Las iniziativas dal pievel valan sco il *motor* da la democrazia directa, perquai ch'ellas na vegnan betg lantschadas dal Parlament, mabain da las burgaisas e dals burgais.

Iniziativa dal pievel approvadas e refusadas dapi il 1971

Da las totalmain 109 iniziativas dal pievel, davart las qualas è vegnì votà ils ultims decennis, han mo gist otg gi success a l'urna – damai gnanc mintga dieschavla. La bler pli gronda part ha cuntanschi main che 50% da las vuschs ed è vegnida refusada.

Las iniziativas dal pievel n'èn tuttina betg invanas: las propostas formuladas evokeschan savens grondas discussiuns e vegnan suenter in tschert temp integradas almain per part en las leschas.

Il dretg da petiziun vala per tut las persunas, pia betg mo per las burgaisas ed ils burgais cun dretg da votar: mintgin ha il dretg da sa drizzar en scrit a las autoritads cun dumondas, propostas e reclamaziuns. Las autoritads èn obligadas da prender enconuschientscha da las petiziuns; era sch'i n'è betg obligatoric da responder ad ellas. En la pratica vegnan dentant tut las petiziuns tractadas e respundidas. Mintga activitad dal stadi po esser l'object d'ina petiziun.

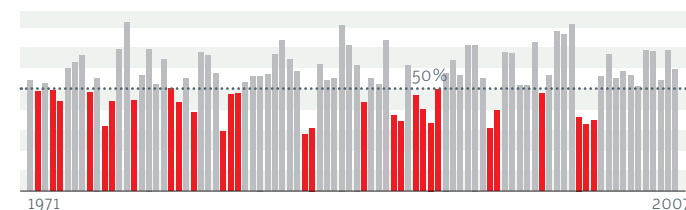
Il dretg da referendum *In med per dir «na»* Il pievel ha il dretg da s'exprimer davart decisiuns prendidas dal Parlament.

Las leschas federalas, ils conclus federals e tsherts contracts internaziunals èn suttamess al *referendum facultativ*. Quai vul dir ch'els vegnan decidids a l'urna, sche 50 000 burgaisas e burgais pretendan quai. Las sutscrizziuns ston esser avant maun entaifer 100 dis suenter la publicaziun dal decret. Il dretg da referendum è ina sort da veto che retardescha il process politic cun bloccar las midadas decisas dal Parlament u da la Regenza u tardivar lur effect.

Perquai vegn il dretg da referendum savens considerà sco *frain* en il maun dal pievel.

Ma el contribuescha era a la *concordanza*: el sforza numnamain il Parlament d'integrar uschè blers circuls da persunas interessadas sco pussaivel en la discussiun davart novas leschas u midadas da lescha e da chattar uschia in cumpromiss ch'è acceptabel per ina maioritad, cunter il qual nagin na lantscha pli tard in referendum facultativ.

Referendums facultativs dapi il 1971

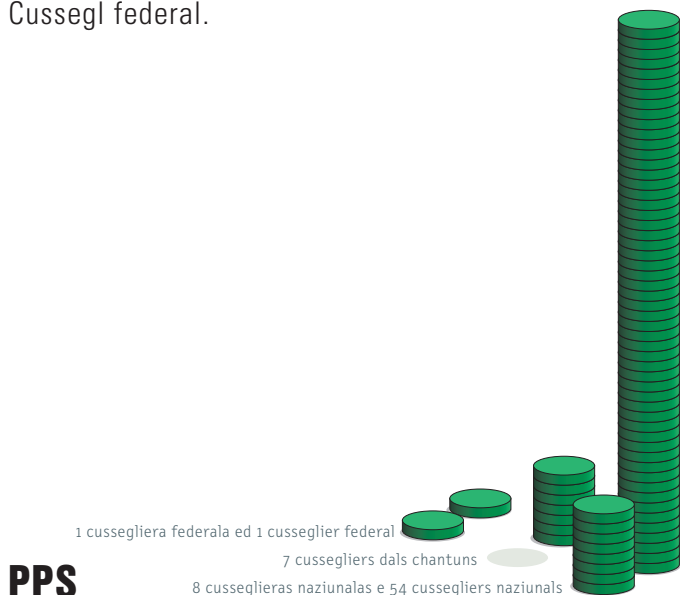

Dapi il 1971 han ils comitès da referendum gi success 88 giadas: els han lantschà votaziuns dal pievel davart leschas e conclus federals approvads dal Parlament, cun ils quals els n'eran betg d'accord. E 28 giadas han els propri era pudì persuader ils votants a l'urna – pia en bunamain in terz dals cas.

La grafica mussa la quota da las vuschs en favur dal project mess en votaziun: main che 50% signifitgescha damai che la decisiun parlamentara cuntraversa n'è betg vegnida acceptada ed è vegnida annullada.

Las quatter partidas dal Cussegl federal...

Las partidas èn gruppaziuns politicas cun mintgamai la medema visiun dal mund – damai cun ina tscherta concepziun dal stadi, da la societad, da l’economia, etc. Ellas èn intermediaturas tranter il pievel e las instituziuns statalas e perquai indispensablas per il funcziunament d’ina democrazia. La cuntrada politica svizra è uschè multifara sco il pajais sez: en il Parlament èn represchentadas dudesch gruppaziuns. Tuttas dudesch pon sa preschentar curtamain sin las suandantas paginas; l’entschatta fan las quatter partidas grondas ch’èn represchentadas en il Cussegl federal.

PPS

Partida populara svizra

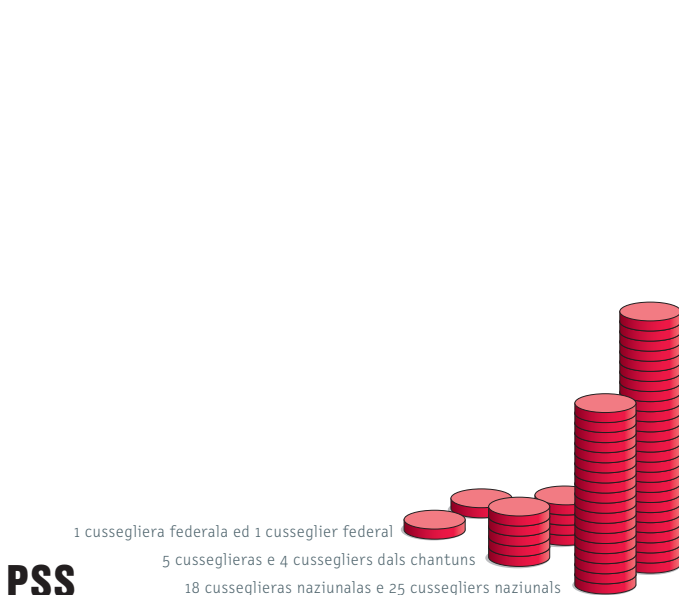

President da la partida: cusseglier nazional **Ueli Maurer** (fin l'avrigl) 85 000 commembers fundada il 1917 www.svp.ch

Cun ina quota da 29% è la Partida populara svizra la pli gronda partida da la Svizra. Ella vegn represchentada en la Regenza da cusseglier federal Samuel Schmid e da cussegliera federala Eveline Widmer-Schlumpf. Suenter che Christoph Blocher n'è betg pli vegnì reelegì en il Cussegl federal, è la PPS sa declarada partida d'opposiziun ed ha exclus da sia fracziun ils dus commembers da la PPS en il Cussegl federal.

La partida è vegnida fundada il 1971 tras la fusiun da la Partida da purs, masternants e burgais cun las partidas democraticas dal chantun da Glaruna e dal chantun Grischun.

(Text: Chanzlia federala svizra. Il di da la fin da redacziun n'aveva la PPS anc inoltrà nagin agen purtret da partida.)

PSS

Partida socialdemocratica svizra

President da la partida: cusseglier nazional **Hans-Jürg Fehr** (fin l'avrigl) 35 000 commembers fundada il 1888 www.spschweiz.ch

La PSS s'engascha per ina Svizra sociala, averta ed ecologica. Cun Micheline Calmy-Rey e Moritz Leuenberger ha ella dus commembers vardavels en il Cussegl federal. Era en las pli grondas citads sa participescha la PSS fermamain a la lavur guvernamentala. Ella cumbatta per la segirezza sociala ed ina repartiziun gista da las schanzas e ritgezass. Da quest engaschament è dependenta la maiortad da la populaziun che na retira betg pajas exorbitantas. Valurs sco la libertad, la giustia e la solidaritad ston adina puspè vegnir reconquistadas. Ils acquisti socials da la Svizra, dals quals nus essan loschs, èn d'attribuir per gronda part a l'engaschament da la PSS: l'AVS, l'assicuranza da maternitad, ils supplements per uffants e la lescha da partenadi.

Noss pli impurtants accents:

- Champ social: nus ans engaschain per in'AVS segira, ina vegliadetgna da renta flexibla che tuts pon sa prestar, schanzas da furmaziun egualas per tuts, 50 000 plazz en canortas d'uffants e l'egualitad tranter las dunnas ed ils umens.
- Avertadad: nus defendain ina politica exteriura activa d'ina Svizra solidara che s'engascha per l'agid al svilup, la pasch ed ils dretgs umans e che s'avischina a l'UE.
- Ecologia: nus ans engaschain per ina buna rait dal traffic public, ina meglra effizienz energetica e la promoziun d'energias regenerablas sco basas per in pajais orientà al futur. Nus cumbattain cunter ils implants nuclears.

PLD

Partida liberaldemocratica

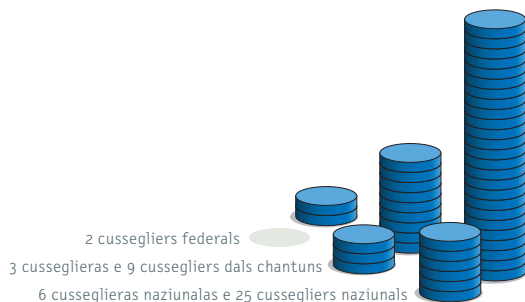
President da la partida: 120 000 commembers
cusseglier nazional **Fulvio Pelli** fundada il 1894

www.fdp.ch

Ils umans han la libertad da tschertgar lur ventira e da concepir lur vita uschia sco quai ch'els considereschan per bun. La PLD s'engascha per la libertad dal singul. En sia politica s'orientescha ella a las valurs liberalas fundamentalas: la libertad, l'avertadad, l'atgna responsabladad. Il singul è a medem temp dentant era responsabel per la cuminanza. Quella sto esser gista e porscher a tuts las medemas schanzas: l'egualitad da las schanzas duai caracterisar nossa societad, per che mintgin possia nizzegiar cumplainamain ses potenzials.

Noss pli impurtants accents:

- Ina Svizra intelligente: la savida è nossa materia prima. Noss pajais sto far part dals leaders mundials sin il champ intellectual, scientific e cultural.
- Ina Svizra che crescha: in svilup prosperaivel garantescha noss futur. El è pussaivel grazia a la prestaziun da tuts e grazia a bunas cundiziuns da basa per l'economia.
- Ina Svizra gista: giustia signifitga egualitad da las schanzas. Nus vivain en in pajais cun cundiziuns da basa attractivas e gistas e cun ina buna rait sociala.
- Ina Svizra averta: la Svizra è in pajais tolerant, modern ed avert che tgira relaziuns constructivas cun l'Europa ed il mund.
- Cun Pascal Couchepin e Hans-Rudolf Merz ha la PLD dus cussegliers federalis che mettan en moviment la Svizra.

PCD

Partida cristiandemocratica

President da la partida: 100 000 commembers
cusseglier nazional **Christophe Darbellay** fundada il 1912

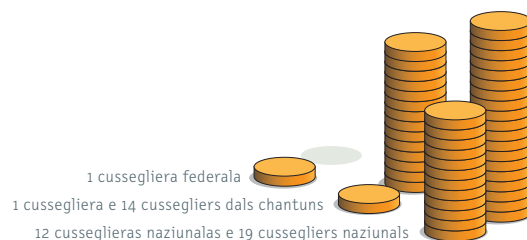
www.cvp.ch

La PCD s'engascha per ina Svizra liberala e sociala. Nossa politica tschertga l'equiliber tranter l'uman e la cuminanza, l'atgna responsabladad e la solidaritad. Nus concepim la convivenza tenor in maletg cristian da l'uman e da la societad. En il Cussegl federal vegnan questas valurs represchentadas da la ministra d'economia Doris Leuthard.

La PCD è la forza economica positiva, socialmain responsabla ed independenta en il center politic. Nossa politica procura per plazzas da lavur, segirescha la finanziaziun da nossas pli impurtantas ovras socialas e meglierescha las cundiziuns da basa per las famiglias. Grazia ad ina politica pragmatica en il sector dal clima e da l'ambient creain nus ina basa da viver duraivla.

Noss pli impurtants accents:

- La PCD promova ina piazza economica svizra cun forza innovativa, taglias attractivas, infrastrukturas d'emprima qualitat ed in aut nivel da furmazium. Uschia segirain nus plazzas da lavur e garantim il bainstar da la populaziun.
- La PCD promova las famiglias. Per l'educaziun e la tgira dals uffants dovran las famiglias meglras cundiziuns da basa, surtut per garantir ina cumpatibilitad da la vita professiunala e famigliara.
- La PCD segirescha la rait sociala: la finanziaziun da las ovras socialas è la pli gronda sfida dals proxims 20 onns. Quella è garantida mo cun refurmas efficacias senza amplificaziuns u reducziuns nunrealisticas.

... e las otg outras partidas en il Parlament

Ils Verds

Partida ecologica svizra – PES

2 cussegliers dals chantuns
10 cusseglieras nazionalas e 10 cussegliers nazionals

Presidenta da la partida: 6000 commembers
cussegliera nazionala **Ruth Genner** fundada il 1983

www.gruene.ch

La Partida ecologica svizra è la pli gronda partida nungovernamentala. Cun excepziun dal chantun Sursilvania èn ils Verds represchentads en tut ils chantuns. Dapi il 2003 datti ils Giuvens Verds che s'engaschan cun blera fantasia per l'ambient, l'egualitad da las schanzas ed ina globalisaziun gista.

Nossas pli impurtantas finamiras per questa legislatura èn ina protecziun dal clima effizienta (surtut l'introducziun d'ina taxa CO₂ era sin ils carburants), la reorientaziun ecologica da l'economia, il rinforzament da las ovras socialas ed ina politica da pasch activa senza collavuraziun en il sector da l'armament.

PLS

Partida liberala svizra

2 cusseglieras nazionalas e 2 cussegliers nazionals

President da la partida: 20 000 commembers
cusseglier nazional **Claude Ruey** fundada il 1913

www.liberal.ch

La Partida liberala svizra represchenta in pensar global, enragischà profundamain en las valurs universalas da l'Illuminism: la libertad persunala, il respect dal proxim, la reconuschientscha da las diversas identitads, la responsabladad, la creativitad e l'atgna iniziativa. Ella defenda e viva questas valurs. Pertge ch'igl è sa mussà ch'in progress economic e social è pussaivel mo cun quellas. La PLS è ina partida burgaisa e gioga ina rolla impurtanta en il Parlament e la Regenza dals quatter chantuns gronds Basilea-Citad, Genevra, Neuchâtel e Vad. Ella è era preschenta en la vita politica dals chantuns da Berna, Friburg, Vallais e Turitg.

PVL

Partida verd-liberala

1 cussegliera dals chantuns
1 cussegliera nazionala e 2 cussegliers nazionals

President da la partida: 1000 commembers
cusseglier nazional **Martin Bäumle** fundada il 2004

www.grunliberale.ch

Ambient: d'in ambient intact sco basa da viver èn tuts dependents. Nus vulain laschar enavos in mund senza lieus contaminads, per che era las generaziuns futuras possian giudair la vita.

Finanzas: il stadi duai funcziunar sco interpresa da servetschs efficazia che sa concentrescha sin sias incumbensas principalas, n'accumulescha betg daivets e tegna quint da l'atgna responsabladad da mintgin.

Champ social: promovids duain vegnir en emprima lingua l'engaschament persunal, il senn da responsabladad e la solidaritad. Las mesiras da sustegn duain esser in stimol, vegnir concedidas a moda moderada e respectar la dignitad umana.

PEV

Partida evangelica svizra

2 cussegliers nazionals

President da la partida: 4600 commembers
cusseglier nazional **Ruedi Aeschbacher** fundada il 1919

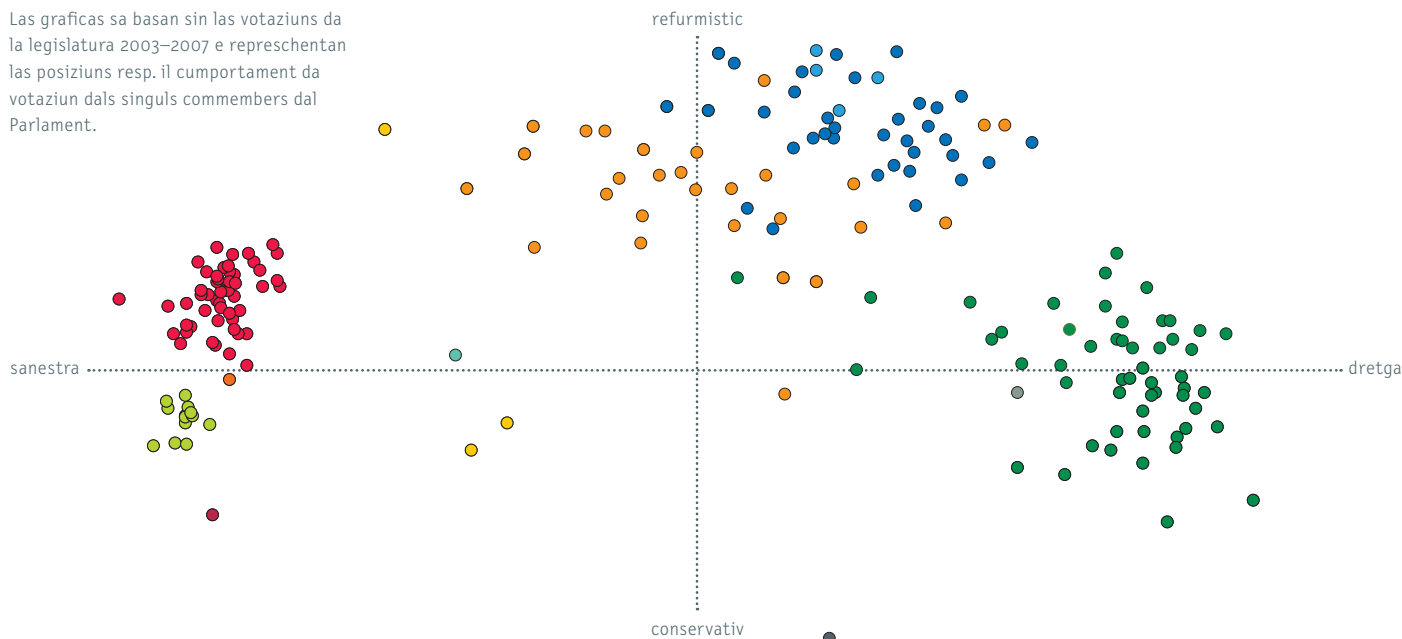
www.evppev.ch

Famiglias pli fermas: la PEV vul distgargiar finanzialmain las famiglias e las sustegnair nua ch'igl è necessari. Ella vul cuntanscher quai cun contribuziuns da famiglia che remplazzan tut ils auters pajaments e las deducziuns, e che vegnan finanziadas sur las taglias.

Economia gista: quai signifitga ina reducziun dals daivets, pajas gistas sisum e giudim la scala, in sistem fiscal simpel senza zups ed in commerzi gist.

Ambient intact: la PEV vul reducir spert la dependenza da la Svizra d'energias betg regenerablas. Quai vul ella cuntanscher cun ina refurma fiscala ecologica ed ina taxa CO₂ era sin ils carburants.

Las graficas sa basan sin las votaziuns da la legislatura 2003–2007 e represchantan las posiziuns resp. il cumportament da votaziun dals singuls commembers dal Parlament.

PCS Partida cristiansociala

Presidenta da la partida: **Monika Bloch Süss** 1500 commembers fundada il 1997 www.csp-pcs.ch

Politica d'energia: la PCS cumbatta cunter la construcziun da novs implants nuclears. Igl è necessari da promover las energias regenerablas e las stentas da spargnar energia. La finamira sto esser ina societad da 2000 watts.

Politica sociala: las rentas da l'AVS ston vegnir garantidas. Las pensiunadas ed ils pensiunads ston avair la tschertezza che lur rentas èn segiras. Per cuntanscher questa finamira dovri a media vista ulteriuras finanzas. En la buna situaziun economica actuala ston vegnir sanadas l'assicuranza d'invaliditad (AI) e l'assicuranza da dischoccupads. Tuttas duas assicuranzas ston vegnir rinforzadas per situaziuns da crisa futuras. Per financiar l'AI èsi necessari d'augmentar la taglia sin la plivalur, uschia ch'ìls daijets pon vegnir reducids spert.

UDF Uniun democratica federala

President da la partida: **Hans Moser** 2500 commembers fundada il 1975 www.edu-schweiz.ch

Valurs autenticas – peds clers! Nus tschertgain soluziuns duraivlas ed ans engaschain, conscients da la responsabladad avant Dieu il Tutpussant, per ina Svizra libra e fundada sin in stadi da dretg. Nus n'ans orientain betg al spiert dal temp u al main stream, mabain a las valurs universalas ed a la chapientscha dal mund, da l'uman e da Dieu fundada sin la Bibla. Nus motivain ils umans d'agir cun responsabladad. La protecciun da la vita umana en tut las fasas, sco era l'ambient exterior ed interior, la lètg e la famiglia tradiziunala, la Svizra sco lieu da furmaziun e da lavur, finanzas equilibradas e la reducziun dals daijets èn las finamiras centralas da nosa politica.

Lega Lega dei Ticinesi

President da la partida: **Giuliano Bignasca** 1500 commembers fundada il 1991 www.legaticinesi.ch

Independenza: la globalisaziun da l'economia e da la politica flaiventa la Svizra. Ella è dentant tuttina capabla da sa far valair en in'Europa fragmentada, sche nus mantegnain nosa independenza e libertad.

Service public: la Confederaziun sto mantegnair ses service public e procurar che las medemas cundiziuns valian per tut ils burgais en l'entir pajais. Las privatisaziuns ston vegnir evitadas tant sco pussaivel.

Mobilitad: il Tessin dovra meglras colliaziuns cun las ulteriuras parts dal pajais. La ruta dal Gottard è vegnida a ses limits; privels da la natira e problems structurals periclitescan sia avertura illimitada.

PSdL Partida svizra da la lavur

Presidenta da la partida: **Nelly Buntschu** 2000 commembers fundada il 1944 www.pda.ch

La PSdL vul, ensemen cun tut las forzas che s'opponan al chapitalissem, liberar l'umanitad da l'exploitaziun e da l'oppressiun. Ella sustegna tut ils umans e moviments che s'engaschan per in auter mund, perquai ch'els èn persvas ch'in tal è pussaivel. L'engaschament da la PSdL n'enconuscha nagins cunfins naziunals: ella cumbatta cunter las ingiustias en l'entir mund.

Las activistas ed ils activists da la PSdL èn preschents sin tut ils nivels da la politica svizra. Lur finamira è adina la medema: preschentar propostas per crear ina societad solidarara, permetter il svilup da mintga individi e proteger l'ambient – cun auters peds: ina societad vairamain socialistica.

LA LEGISLATIVA: IL CUSSEGL NAZIUNAL ED IL CUSSEGL DALS CHANTUNS

Il Parlament svizzer

L'eleganta Sala dals pass pers sa chat-ta davant la sala dal Cussegl naziunal e serva a las festivitads da las autoritads federalas: qua han per exempel lieu ils retschaviments da Bumaun dal president da la Confederaziun en uffizi. Ma durant las sessiuns da las Chombras

federalas transfurman las parlamentaris ed ils parlamentariss la sala en in biro grond semipublic; qua barattan els lur opiniuns, mainan discussiuns, sa laschan infurmar da represchentants da differents interess e dattan gugent pled e fatg a las medias.

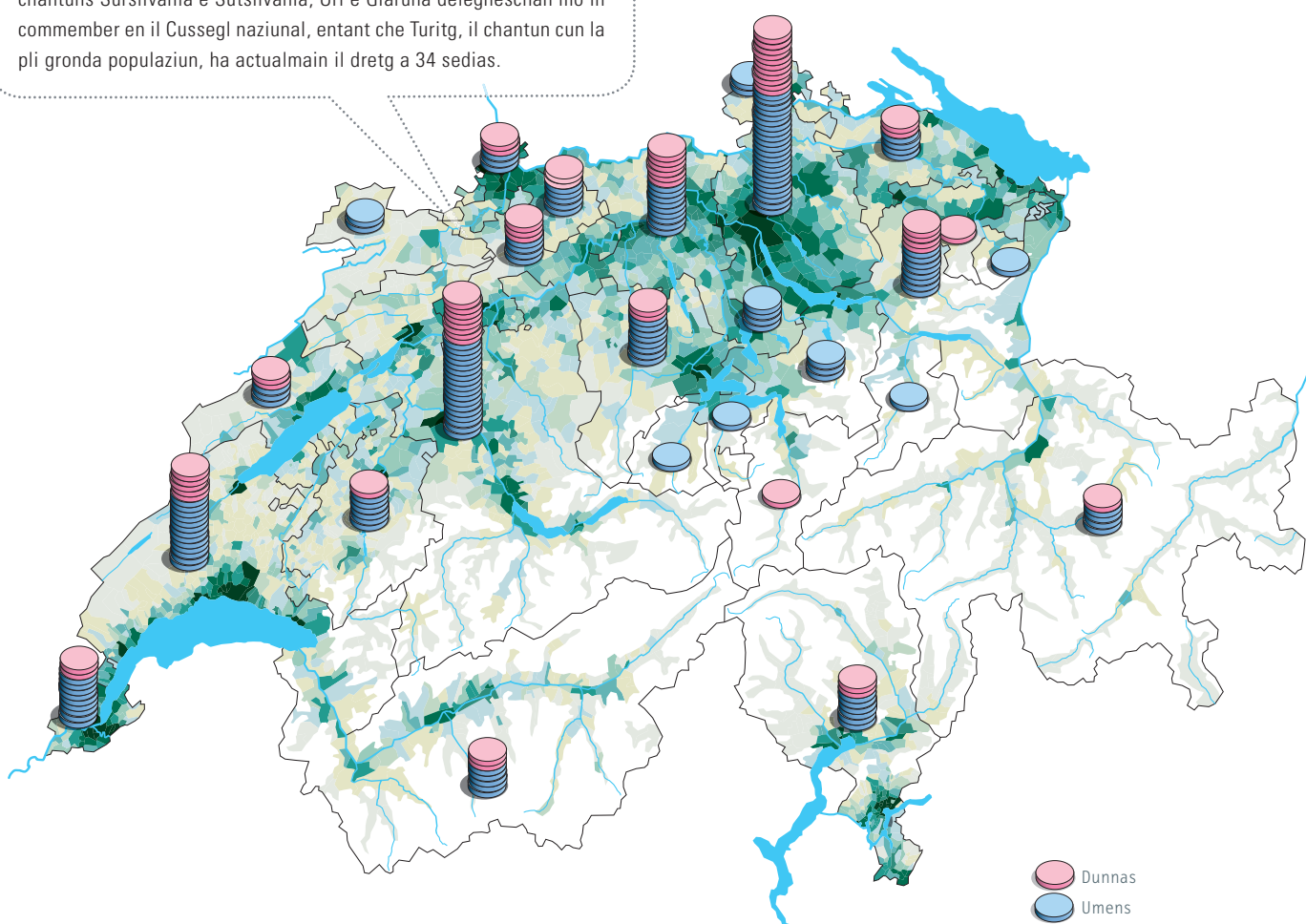
Las duas vias en il Parlament

La Svizra ha sin plaun federal in parlament da duas chombras che furman ensemen l'Assamblea federala. Il Cussegl naziunal represchenta la populaziun da la Svizra, il Cussegl dals chantuns ils stadis commembers da la Confederaziun, ils chantuns. La structura dal stadi sa basa damai sin dus principis: il princip democratic che conceda a mintga persuna cun dretg da vuschar la medema impurtanza, ed il princip federalistic che metta tut ils chantuns sin il medem stgalim. Il pievel elegia directamain omadus cussegls: il Cussegl naziunal tenor reglas federalas comunablas ed il Cussegl dals chantuns a basa da differentas disposiziuns chantunalas. Ils circuls electorals èn en omadus cas ils chantuns.

Il pievel sa represchenta en il Cussegl naziunal

La *Chombra gronda* ha 200 sedias. Il dumber da deputadas e deputads d'in chantun sa drizza tenor la populaziun eruida en l'ultima dumbraziun dal pievel: uschia represchenta in commember dal Cussegl naziunal var 37 800 abitantas ed abitants.

Perquai che la Constituziun federala garantescha a mintga chantun ina sedia, trametta era il chantun Appenzell Dadens, che dumbra mo 15 000 abitantas ed abitants, in represchentant dal pievel en la Chasa federala. Era il chantun vischin Appenzell Dadora, sco era ils chantuns Sursilvania e Sutsilvania, Uri e Glaruna delegheschan mo in commember en il Cussegl naziunal, entant che Turitg, il chantun cun la pli gronda populaziun, ha actualmain il dretg a 34 sedias.

Proporz e maiorz

La repartiziun dals mandats en il **Cussegl naziunal** succeda tenor l'**elecziun da proporz**. Quai vul dir che las sedias vegnan repartidas proporzionalmain, damai en relaziun cun las vuschs cuntanschidas.

En las elecziuns dal Cussegl naziunal vegnan l'emprim dumbradas las vuschs per mintga partida; ellas èn relevantas per il dumber da las sedias che cumpetan ad ina partida. Entaifer las partidas èn alura elegids ils candidats u las candidatas cun las pli bleras vuschs.

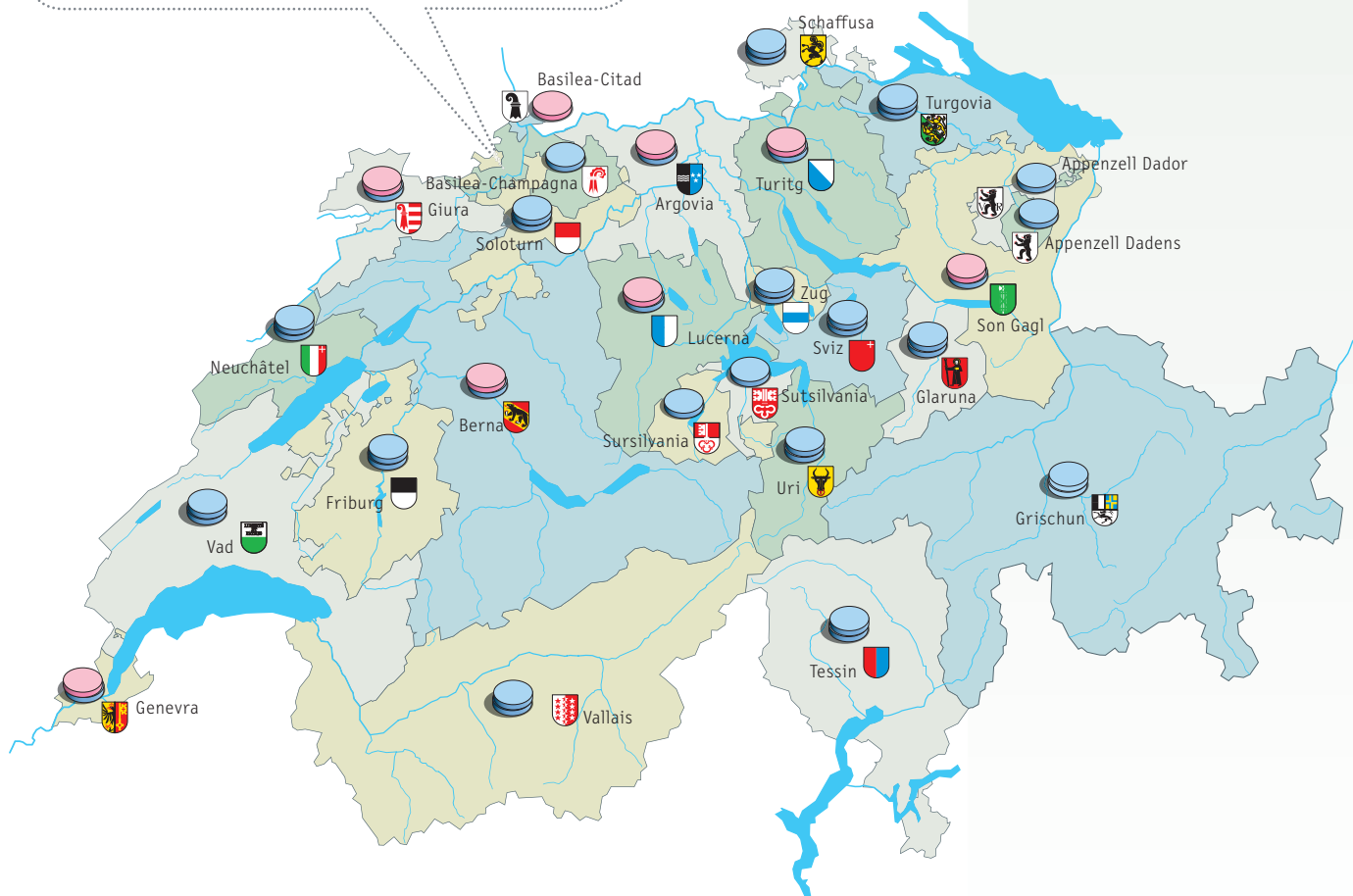
Sa chapescha funcziuna in'elecziun da proporz sulettamain en lieus, nua ch'èn da surdar dapli ch'in mandat. En ils chantuns cun mo ina sedia en il Cussegl naziunal ha damai lieu in'**elecziun da maiorz**: elegida è la persuna che fa las pli bleras vuschs.

Era las elecziuns en il **Cussegl dals chantuns** succedan – danor en il chantun Giura – tenor il sistem da maiorz. Questa procedura favurisescha las partidas grondas respectivamente las personalitads enconuschentas e renconuschidas en vasts circuls. Las minoritads èn qua dischavantagiadas.

Ils chantuns sa represchentan en il Cussegl dals chantuns

La *Chombra pitschna* dumbra 46 sedias. Abstrahà dal dumber d'abitants trametta mintga chantun duas represchentantas u dus represchentants en il Cussegl dals chantuns – cun excepziun dals sis mezs chantuns da pli baud, che delegheschan mintgamai mo ina represchentanta u in represchentant.

Ils commembers dal Cussegl dals chantuns represchentan bain lur chantuns, els n'èn però betg liads ad instrucziuns da lur vart – ni da las Regenzas ni dals parlaments chantunals.

Els represchentant ils var 7,5 milliuns abitants

ZH		Max Binder PPS 1947 1991 2, 8	1	ZH		Filippo Leutenegger PLD 1952 2003 6	26	BE		Christa Markwalder Bär PLD 1975 2003 3, 11	51	OW		Christoph von Rotz PPS 1966 2007 8	76
ZH		Toni Bortoluzzi PPS 1947 1991 5, 7	2	ZH		Ruedi Noser PLD 1961 2003 4	27	BE		Johann N. Schneider-Ammann PLD 1952 1999 9	52	NW		Edi Engelberger PLD 1940 1995 7, 10	77
ZH		Hans Fehr PPS 1947 1995 10	3	ZH		Martin Bäumlé PVL 1964 2003 1, 6	28	BE		Pierre Triponez PLD 1943 1999-03, 07 5	53	GL		Werner Marti PSS 1957 1991 1	78
ZH		Alfred Heer PPS 1961 2007 11	4	ZH		Tiana Angelina Moser PVL 1979 2007 3, 4	29	BE		Christian Wasserfallen PLD 1981 2007 2	54	ZG		Josef Lang PPS 1954 2003 3, 7	79
ZH		Hans Kaufmann PPS 1948 1999 4, 11	5	ZH		Thomas Weibel PVL 1954 2007 2, 5	30	BE		Therese Früsch PES 1951 2003 2	55	ZG		Gerhard Pfister PGD 1962 2003 10	80
ZH		Ueli Maurer PPS 1950 1991 1, 5	6	ZH		Urs Hany PCD 1955 2006 8, 12	31	BE		Alec von Grafenried PES 1962 2007 11	56	ZG		Marcel Scherer PPS 1952 1999 5, 12	81
ZH		Christoph Mörgeil PPS 1960 1999 3, 4	7	ZH		Kathy Riklin PCD 1952 1999 3, 4	32	BE		Franziska Teuscher PES 1958 1995 6, 8	57	FR		Dominique de Buman PCD 1956 2003 9	82
ZH		Natalie Rickli PPS 1976 2007 8	8	ZH		Barbara Schmid Federer PCD 1965 2007 11	33	BE		Walter Donzé PEV 1946 2000 7, 10	58	FR		Thérèse Meyer-Kaelin PCD 1948 1999 7, 10	83
ZH		Hans Rutschmann PPS 1947 2004 6, 12	9	ZH		Ruedi Aeschbacher PEV 1941 1999 8, 11	34	BE		Norbert Hochreutener PCD 1946 1995-99, 03 8, 11	59	FR		Christian Levrat PSS 1970 2003 1, 8	84
ZH		Ernst Schibil PPS 1952 2001 3, 10	10	BE		Andreas Aebi PPS 1958 2007 3	35	BE		Christian Waber UDF 1948 1997	60	FR		Jean-François Steiert PSS 1961 2007 4	85
ZH		Jürg Stahl PPS 1968 1999 3	11	BE		Adrian Amstutz PPS 1953 2003 6, 10	36	LU		Yvette Estermann PPS 1967 2007 3	61	FR		Jacques Bourgeois PLD 1958 2007 6	86
ZH		Bruno Zuppiger PPS 1952 1999 1, 7	12	BE		Andrea Martina Geissbühler PPS 1976 2007 11	37	LU		Josef Kunz PPS 1945 1995 1, 4	62	FR		Hugo Fasel PGS 1955 1991 2, 5	87
ZH		Jacqueline Fehr PSS 1963 1998 5, 8	13	BE		Jean-Pierre Graber PPS 1946 2007 1	38	LU		Felix Müri PPS 1958 2003 4	63	FR		Jean-François Rime PPS 1950 2003 8, 9	88
ZH		Mario Fehr PSS 1958 1999 3, 4	14	BE		Hans Grunder PPS 1956 2007 6	39	LU		Ida Glanzmann-Hunkeler PCD 1958 2006 2, 7	64	SO		Elvira Bader PCD 1955 1999 2, 6	89
ZH		Chantal Galladé PSS 1972 2003 4	15	BE		Ursula Haller PPS 1948 1999 7	40	LU		Ruedi Lustenberger PCD 1950 1999 2, 6	65	SO		Pirmin Bischof PCD 1959 2007 9	90
ZH		Christine Goll PSS 1956 1991 2, 5	16	BE		Rudolf Joder PPS 1950 1999 10	41	LU		Pius Segmüller PCD 1952 2007 7	66	SO		Roland F. Borer PPS 1951 1991 5, 7	91
ZH		Andreas Gross PSS 1952 1991 10	17	BE		Simon Schenk PPS 1946 1994 4, 8	42	LU		Otto Ineichen PLD 1941 2003 4	67	SO		Walter Wobmann PPS 1957 2003 3, 10	92
ZH		Daniel Jositsch PSS 1965 2007 11	18	BE		Erich von Siebenthal PPS 1958 2007 2, 12	43	LU		Georges Theiler PLD 1949 1995 9	68	SO		Kurt Fluri PLD 1955 2003 10, 11	93
ZH		Anita Thanei PSS 1954 1995 11	19	BE		Hansruedi Wandfluh PPS 1952 1999 9	44	LU		Louis Schelbert PES 1952 2006 1, 9	69	SO		Bea Heim PSS 1946 2003 10, 12	94
ZH		Marlies Bänziger PES 1960 2007 1	20	BE		Evi Allemann PSS 1978 2003 3, 7	45	LU		Hans Widmer PSS 1941 1996 7	70	SO		Brigit Wyss PES 1960 2007 7, 11	95
ZH		Ruth Genner PES 1956 1998 4	21	BE		André Daguet PSS 1947 2003 2, 12	46	UR		Gabi Huber PLD 1956 2003 8, 11	71	BS		Rudolf Rechsteiner PSS 1958 1995 3, 6	96
ZH		Bastien Girod PES 1980 2007 6	22	BE		Margret Kiener Nellen PSS 1953 2003 1	47	SZ		Peter Föhn PPS 1952 1995 8	72	BS		Silvia Schenker PSS 1954 2003 5	97
ZH		Daniel Vischer PES 1950 2003 1, 11	23	BE		Ricardo Lumenjo PSS 1962 2007 7	48	SZ		Pirmin Schwander PPS 1961 2003 1, 11	73	BS		Jean-Henri Dunant PPS 1934 1999 5	98
ZH		Doris Fiala PLD 1957 2007 4	24	BE		Hans Stöckli PSS 1952 2004 10	49	SZ		Andy Tschümperlin PSS 1962 2007 10	74	BS		Anita Lachenmeier-Thüring PES 1959 2007 8	99
ZH		Markus Hutter PLD 1957 2003 1, 8	25	BE		Ursula Wyss PSS 1973 1999 6	50	SZ		Reto Wehrli PCD 1965 2003 3, 5	75	BS		Peter Malama PLD 1960 2007 7	100

Sut ils nums figureschan (da sanestra a dretga) la partida, l'onn da naschientscha, l'onn da l'elecziun en il Cussegl national e las cumissiuns (vesair paginas 34/35), en las qualas il commember dal cussegl è represchentà.

BL		Caspar Baader 101 PPS 1953 1998 9	GR		Sep Cathomas 126 PCD 1945 2003 2, 6	TI		Ignazio Cassis 151 PLD 1961 2007 5	VS		Viola Amherd 176 PCD 1962 2005 8, 11
BL		Christian Miesch 102 PPS 1948 1991–95, 03 2, 7	GR		Tarzsius Caviezel 127 PLD 1954 2007 8	TI		Fulvio Pelli 152 PLD 1951 1995 6	VS		Maurice Chevrier 177 PCD 1961 1999 6, 11
BL		Susanne Leutenegger Oberholzer 103 PSS 1948 1987–91, 99 9, 11	GR		Andrea Hämmerle 128 PSS 1946 1991 8	TI		Marina Carobbio Guscetti 153 PSS 1966 2007 1	VS		Christophe Darbellay 178 PCD 1971 2003 9
BL		Eric Nussbaumer 104 PSS 1960 2007 6	AG		Sylvia Flückiger-Bäni 129 PPS 1952 2007 9	TI		Fabio Pedrina 154 PSS 1954 1999 8	VS		Roberto Schmidt 179 PCD 1962 2007 10
BL		Kathrin Amacker-Amann 105 PCD 1962 2007 3	AG		Lieni Füglistaller 130 PPS 1951 2005 1, 4	TI		Meinrado Robbiani 155 PCD 1951 1999 5	VS		Oskar Freysinger 180 PPS 1960 2003 4, 11
BL		Maya Graf 106 PES 1962 2001 4, 5	AG		Ulrich Giezendanner 131 PPS 1953 1991 8	TI		Chiara Simoneschi-Cortesi 156 PCD 1946 1999 4, 8	VS		Jean-René Germainier 181 PLD 1958 2003 8
BL		Hans Rudolf Gysin 107 PLD 1940 1987	AG		Walter Giur 132 PPS 1943 1999 2	TI		Attilio Bignasca 157 LegA 1943 2003 8	VS		Stéphane Rossini 182 PSS 1963 1999 2, 5
SH		Hans-Jürg Fehr 108 PSS 1948 1999 3, 9	AG		Hans Killer 133 PPS 1948 2007 6, 12	VD		André Bugnon 158 PPS 1947 1999 7	NE		Didier Berberat 183 PSS 1956 1995 8
SH		Thomas Hurter 109 PPS 1963 2007 7	AG		Luzi Stamm 134 PPS 1952 1991 3, 11	VD		Alice Glauser-Zufferey 159 PPS 1954 2007 2, 4	NE		Laurent Favre 184 PLD 1972 2007 3
AR		Marianne Kleiner-Schlüpfer 110 PLD 1947 2003 1, 5	AG		Pascale Bruderer 135 PSS 1977 2002 4	VD		Jean-Pierre Grin 160 PSS 1947 2007 1	NE		Francine John-Calame 185 PES 1954 2005 3
AI		Arthur Loeple 111 PCD 1942 1999 1, 7	AG		Urs Hofmann 136 PSS 1956 1999 1, 11	VD		Guy Parmelin 161 PPS 1959 2003 5, 6	NE		Yvan Perrin 186 PPS 1966 2003 7, 10
SG		Elmar Bigger 112 PPS 1949 1999 6, 12	AG		Doris Stump 137 PSS 1950 1995 6	VD		Pierre-François Veillon 162 PPS 1950 2003 2	NE		Sylvie PerrinJaquet 187 PLS 1955 2007 4
SG		Toni Brunner 113 PPS 1974 1995 6, 10	AG		Esther Egger-Wyss 138 PCD 1952 2007 1	VD		Jostiane Aubert 163 PSS 1949 2007 4	GE		Jean-Charles Rielle 188 PSS 1952 2007 7
SG		Jasmin Hutter 114 PPS 1978 2003 6, 10	AG		Ruth Humbel 139 PCD 1957 2003 5, 10	VD		Ada Marra 164 PSS 1973 2007 10	GE		Maria Roth-Bernasconi 189 PSS 1955 1995–99, 2003 2, 12
SG		Theophil Pfister 115 PPS 1942 1999 1, 4	AG		Markus Zemp 140 PCD 1954 2006 9	VD		Roger Nordmann 165 PSS 1973 2004 6	GE		Carlo Sommaruga 190 PSS 1959 2003 3, 11
SG		Lukas Reimann 116 PPS 1982 2007 11	AG		Corina Eichenberger-Walther 141 PLD 1954 2007 2, 7	VD		Eric Voruz 166 PSS 1945 2007 7	GE		Martine Brunschwig Graf 191 PLS 1950 2003 1, 3
SG		Jakob Büchler 117 PCD 1952 2003 7, 12	AG		Philipp Müller 142 PLD 1952 2003 9	VD		Daniel Brélaz 167 PES 1950 1979–89, 2007 8	GE		Christian Lüscher 192 PLS 1963 2007 10
SG		Lucrezia Meier-Schatz 118 PCD 1952 1999 9	AG		Geri Müller 143 PES 1960 2003 3, 7	VD		Adèle Thorens Goumaz 168 PES 1971 2007 9	GE		Antonio Hodgner 193 PES 1976 2007 2, 10
SG		Thomas Müller 119 PCD 1952 2006 1	TG		J. Alexander Baumann 144 PPS 1942 1995 2	VD		Christian van Singer 169 PES 1950 2007 6, 12	GE		Ueli Leuenberger 194 PES 1952 2003 5, 10
SG		Hildegard Fässler-Osterwalder 120 PSS 1951 1997 9	TG		Peter Spuhler 145 PPS 1959 1999 9	VD		Charles Favre 170 PLD 1957 1999 9	GE		Yves Nidegger 195 PPS 1957 2007 11
SG		Paul Rechsteiner 121 PSS 1952 1986 5, 9	TG		Hansjörg Walter 146 PPS 1951 1999 9	VD		Olivier François 171 PLD 1955 2007 2, 12	GE		André Raymond 196 PSS 1940 2003 3
SG		Yvonne Gilli 122 PES 1957 2007 4	TG		Edith Graf-Litscher 147 PSS 1964 2005 2	VD		Isabelle Moret 172 PLD 1970 2006 2, 10	GE		Luc Barthassat 197 PCD 1960 2005 3
SG		Walter Müller 123 PLD 1948 2003 3, 7	TG		Brigitte Häberli-Koller 148 PCD 1958 2003 1, 4	VD		Jacques Neirynek 173 PCD 1931 1999–2003, 07 4	GE		Hugues Hiltbold 198 PLD 1969 2007 10
GR		Brigitta M. Gadiet 124 PPS 1960 1995 2	TG		Werner Messmer 149 PLD 1945 1999 6, 12	VD		Claude Ruey 174 PLS 1949 1999 5	JU		Dominique Baettig 199 PPS 1953 2007 5
GR		Hansjörg Hassler 125 PPS 1953 1999 9	TI		Fabio Abate 150 PLD 1966 2000 1	VD		Josef Zisyadis 175 PSdL 1956 1991–96, 99 9, 10	JU		Jean-Claude Rennwald 200 PSS 1953 1995 9

Els represchantan ils 26 chantuns

Pertge che tscherts chantuns han mo ina sedia en il Cussegl dals chantuns

Sis chantuns ch'eran pli baud unids ed èn sa dividids en il decurs da l'istorgia, numnav'ins ina giada mezs chantuns.

Quai èn ils chantuns Sursilvana e Sutsilvania, ch'èn sa separads gia avant la fundaziun da la Confederaziun il 1291, il chantun d'Appenzell ch'è sa dividì il 1597 per motivs confessionalis – en l'Appenzell Dadens (catolic) e l'Appenzell Dadora (reformà) – sco era il chantun da Basilea ch'è vegnì dividì cun violenza l'onn 1833: la champagna revoltanta è sa separada da la citad dominanta.

Perquai han quests chantuns mo ina sedia en il Cussegl dals chantuns e mo ina mesa vusch en votaziuns davart midadas da la Constituziun.

ZH   **Verena Diener** 1
PVL 1949 2007 6, 8, 11

ZH   **Felix Gutzwiller** 2
PLD 1948 2007 3, 5, 7

GL   **Pankraz Freitag** 13
PLD 1952 2008

GL   **This Jenny** 14
PPS 1952 1998 1, 6, 8, 12

AR   **Hans Altherr** 25
PLD 1950 2004 1, 5, 7

AI   **Ivo Bischofberger** 26
PCD 1958 2007 3, 4, 6

VD   **Luc Recordon** 37
PES 1955 2007 3, 7, 11

VD   **Géraldine Savary** 38
PSS 1968 2007 4, 8, 11

BE   **Werner Luginbühl** 3
PPS 1958 2007 4, 9, 11

BE   **Simonetta Sommaruga** 4
PSS 1960 2003 3, 6, 9

ZG   **Peter Bieri** 15
PCD 1952 1995 4, 7, 8

ZG   **Rolf Schwegler** 16
PLD 1945 1999 1, 6, 9, 11

SG   **Eugen David** 27
PCD 1945 1999 3, 5, 9

SG   **Erika Forster-Vannini** 28
PLD 1944 1995 5, 6, 9

VS   **Jean-René Fournier** 39
PCD 1957 2007 1, 3, 7

VS   **René Imoberdorf** 40
PCD 1950 2007 2, 6, 8

LU   **Konrad Graber** 5
PCD 1958 2007 2, 8, 9

LU   **Helen Leumann-Würsch** 6
PLD 1943 1995 2, 4, 9

FR   **Alain Berset** 17
PSS 1972 2003 1, 9, 11, 12

FR   **Urs Schwaller** 18
PCD 1952 2003 1, 5, 10

GR   **Christoffel Brändli** 29
PPS 1943 1995 5, 6, 8

GR   **Theo Maissen** 30
PCD 1944 1995 3, 4, 10, 12

NE   **Didier Burkhalter** 41
PLD 1960 2007 1, 4, 7

NE   **Gisèle Ory** 42
PSS 1956 2003 4, 5, 7

UR   **Hansheiri Inderkum** 7
PCD 1947 1995 6, 10, 11

UR   **Hansruedi Stadler** 8
PCD 1953 1999 2, 4, 11

SO   **Rolf Büttiker** 19
PLD 1950 1991 6, 8, 10

SO   **Ernst Leuenberger** 20
PSS 1945 1999 1, 8, 9

AG   **Christine Egerszegi-Obrist** 31
PLD 1948 2007 5, 8, 10

AG   **Maximilian Reimann** 32
PPS 1942 1995 2, 3, 10

GE   **Robert Cramer** 43
PES 1954 2007 2, 6, 10

GE   **Liliane Maury Pasquier** 44
PSS 1956 2007 3, 5, 10

SZ   **Bruno Frick** 9
PCD 1953 1991 5, 7, 9

SZ   **Alex Kuprecht** 10
PPS 1957 2003 2, 5, 7

BS   **Anita Fetz** 21
PSS 1957 2003 1, 4, 5

BL   **Claude Janiak** 22
PSS 1948 2007 2, 6, 11

TG   **Hermann Bürgi** 33
PPS 1946 1999 4, 7, 11

TG   **Philipp Stähelin** 34
PCD 1944 1999 1, 5, 9

JU   **Claude Hêche** 45
PSS 1952 2007 2, 7, 8, 10

JU   **Anne Seydoux-Christe** 46
PCD 1958 2007 2, 3, 4, 11

OW   **Hans Hess** 11
PLD 1945 1998 2, 8, 11

NW   **Paul Niederberger** 12
PCD 1948 2007 1, 7, 10

SH   **Peter Briner** 23
PLD 1943 1999 2, 3, 10, 12

SH   **Hannes Germann** 24
PPS 1956 2002 1, 3, 9, 10

TI   **Filippo Lombardi** 35
PCD 1956 1999 2, 6, 8, 12

TI   **Dick Marty** 36
PLD 1945 1995 7, 9

Sut ils nums figureschan (da sanestra a dretga) la partida, l'onn da naschientscha, l'onn da l'elecziun en il Cussegl dals chantuns e las cumissions (vesair paginas 34/35), en las qualas il commember dal cussegl è represchantà.

Per ils Svizzers a l'exteriur valan autras reglas

Las burgaisas ed ils burgais svizzers che vivan a l'exteriur han la pussaivladad da sa laschar inscriber en Svizra en in register electoral – en lur vischnanca d'origin u en lur anteriura vischnanca da domicil. Uschia han els il dretg da votar sin plaun federal e pon schizunt sa laschar eleger en il Cussegl naziunal.

Ma tut tenor nua ch'els èn registrads, na pon els betg participar a las elecziuns en il Cussegl dals chantuns, pertge che quellas èn suttamestas al dretg chantunal, ch'è different d'in chantun a l'auter.

Mo diesch chantuns concedan a las Svizas ed als Svizzers a l'exteriur tut ils dretgs politics; qua pon els participar a las elecziuns dal Cussegl naziunal e dal Cussegl dals chantuns, sco era votar davart fatschentas federalas e chantunalas. I sa tracta dals chantuns da Berna, Friburg, Genevra, Grischun, Giura, Sviz, Soturn e Tessin, sco era da Basilea-Champagna e Neuchâtel: en quests dus chantuns pon els schizunt votar davart fatschentas communalas.

Tge che noss parlamentarīs fan a Berna

Mintga commember dal Cussegl naziunal e dal Cussegl dals chantuns ha in'entira re-tscha d'instruments pli u main effectivs per far valair si'opiniun e quella da sias electuras e ses electurs. El po proponer midadas da lescha, far dumondas criticas al Cussegl federal u dar incumbensas ad el.

Frequenza e durada da las sessiuns

Il Cussegl naziunal ed il Cussegl dals chantuns sa radunan per regla la primavaira, la stad, l'atun e l'enviern per ina sessiun ordinaria da trais emnas. Las sedutas da las cumissiuns han lieu tranter las sessiuns.

Far politica en uffizi accessori

Ils 246 commembers dal Cussegl naziunal e dal Cussegl dals chantuns deditgeschan en media 60% dal temp da lavur a lur mandat parlamentar. Els han per regla era anc in'activitad professiunala. En quest uschenumnà *sistem da milissa* vegnan las incumbensas ed ils mandats publics pia exercitads en uffizi accessori. La dubla chargia da lavur dals parlamentarīs evochescha perquai regular-main la dumonda d'in Parlament professiunal.

Da l'autra vart permetta quest sistem a las parlamentarias ed als parlamentarīs dad esser pli datiers dal pievel e d'integrar lur enconuschientschas professiunalas en las differentas discussiuns.

Sessiuns dal 2008

Sessiun da primavaira: 3–20 da mars
Sessiun da stad: 26 da matg–13 da zercladur
Sessiun d'atun: 15 da settember–3 d'october
Sessiun d'enviern: 1.–19 da december
(10 da december: elecziun dal president da la Confederaziun e dal vicepresident dal Cussegl federal)
Sessiun speziala dal Cussegl dals chantuns: 28 d'avrigl

Lur incumbensas principalas

Els fan leschas: il Cussegl naziunal ed il Cussegl dals chantuns furman ensemen la pussanza legislativa en Svizra. Las duas chombras delibera schan tut las midadas constituziunalas avant ch'ellas vegnan suttamessas a la votaziun dal pievel. Ultra da quai elavuran, modifitgeschan u aboleschan ellas leschas federalas, decidan conclus federalas ed approveschan contracts internaziunals.

(Vesair era «La via ad ina nova lescha», paginas 38/39.)

Els elegian: l'Assamblea federala sa raduna per eleger ils commembers dal Cussegl federal, la chanceliera federala resp. il chancelier federal, sco era las derschadras ed ils derschaders dals Tribunals federalas. En la sessiun d'enviern elegia ella mintgamai tranter ils set commembers da la Regenza il president u la presidenta da la Confederaziun, sco era il vicepresident u la vicepresidenta.

En cas d'ina smanatscha militar dal pajais elegia l'Assamblea federala ultra da quai il general sco schefcumandant da l'armada.

Els controllan: las Chombras federalas exerciteschan la surveglianza suprema da l'administraziun federala; ellas decidan tranter auter davart il preventiv da la Confederaziun – pia davart l'autezza da las entradas ed expensas da conceder. Ultra da quai examineschan ed approveschan ellas il quint dal stadi.

Ils instruments che stattan a disposiziun

La proposta permetta als parlamentararis da proponer midadas davart ina fatschenta en consultaziun.

L'iniziativa parlamentara pussibilitescha als parlamentararis da proponer in project davart ina lescha u ils princips d'ina tala lescha. Tut las lavurs legislativas vegnan fatgas en ina cumissiun. L'iniziativa parlamentara è suttamesa ad in'examinaziun preliminar.

La moziun incumbensescha il Cussegl federal da preschentar in project davart ina lescha, in conclus federal u in'ordinaziun, u da prender ina mesira. Ella sto vegnir approvada dad omadus cussegls.

Il postulat incumbensescha il Cussegl federal d'examinar e da rapportar, schebain igl è necessari da preschentar in project davart ina lescha u in conclus, u da prender ina mesira.

El po era pretender dal Cussegl federal da preschentar in rapport davart in'otra fatschenta. Per inoltrar in postulat tanscha l'approvaziun d'in dals dus cussegls.

L'interpellaziun permetta als parlamentararis da s'infurmar davart eveniments ed affars impurtants da la politica interna ed exteriura da la Confederaziun. Els pon pretender ina discussiun davart la resposta dal Cussegl federal.

La dumonda pussibilitescha als parlamentararis da s'infurmar davart eveniments ed affars impurtants da la politica interna ed exteriura da la Confederaziun. Il Cussegl federal respunda a la dumonda en scrit; ella na vegn betg tractada en ils cussegls.

L'ura da dumondas permetta als commembers dal Cussegl nazional da discutir ils problems actuals. Durant l'ura da dumondas respunda il Cussegl federal a bucca a las dumondas dals parlamentararis. Mintgamai la segunda e terza emna da sessiun cumenza in in'ura da dumondas che dura maximalmain 90 minutas.

Betg sulettamain ils parlamentararis, mabain era las cumissiuns e fracziuns pon inoltrar iniciativas parlamentaras ed intervenziuns. Quellas pon vegnir suttascrittass d'in u da plirs commembers dals cussegls.

Tranter 0 e 120

Ils ultims quatter onns han ils commembers dal Cussegl nazional e dal Cussegl dals chantuns inoltrà en tut 5748 intervenziuns parlamentaras, numnadamain

- 352 iniciativas parlamentaras
- 1340 moziuns
- 624 postulats
- 1517 interpellaziuns
- 709 dumondas e
- 1206 dumondas en scrit en il rom da las uras da dumondas dal Cussegl nazional

Quai dat ina media da 20 intervenziuns per commember dal Parlament; singulas parlamentarias u singuls parlamentararis cuntanschan dentant bler dapli: il commember il pli activ ha inoltrà 120, entant che auters n'han inoltrà naginas u mo ina suletta interenziun entaifer otg onns.

Ils piuniers dal Parlament

Las cumissiums han l'incumbensa da predeliberar las fatschentas e da sutta-meter lur propostas al cussegl, al qual ellas appartegnan. Ellas collavuran a medem temp era stretgamaïn cun il Cussegl federal. Tenor la lescha davart il Parlament duain las cumissiums plinavant perseguitar ils svilups socials e politics en lur champs d'activitad e far propostas, co schliar novas sfidas e problems.

Cumposiziun e repartiziun

Mintga cussegl dispona da duresch cumissiums permanentas: duas cumissiums da surveglianza e diesch cumissiums legislativas. Lur cumposiziun dependa da la forza numerica da las fracziuns. Las appartegnientschas linguisticas e regiunalas vegnan resguardadas tant sco pussaivel. Las cumissiums dal Cussegl naziunal cumpiglian 25 commembers, e quellas dal Cussegl dals chantuns 13. En media fan ils commembers dal Cussegl naziunal damai part d'ina u da duas cumissiums, e quels dal Cussegl dals chantuns èn represchentads en trais fin quatter cumissiums.

Ils commembers da las cumissiums vegnan elegids per in mandat da quatter onns e pon vegnir reelegids. La durada d'uffizi da la presidenta e dal president da la cumissium è limitada a dus onns.

Moda da lavurar ed impurtanza da las decisiums

Cuntrari a las sesidas dal Cussegl naziunal e dal Cussegl dals chantuns n'èn las sedutas da las cumissiums betg publicas. Las deliberaziuns confidenzialas duain pussibilitar als commembers da discutir a moda averta ed als simplifitgar da chattar soluziuns cuminaivlas. Las cumissiums infurmeschan però suenter lur sesidas las medias.

Ils commembers che n'han betg reussì da far valair lur punct da vista en las cumissiums, pon preschentar propostas da minoritad en il cussegl.

En general acceptan ils cusseglas las propostas da lur cumissiums. Ellas giogan damai ina rolla da piunier per las decisiums.

Cumissiums e delegaziuns da surveglianza

Las *Cumissiums da finanzas* surveglian las finanzas da la Confederaziun. Ellas examineschan il preventiv ed il quint dal stadi, sco era ils projects da finanziaziun. Ellas èn divididas en sutcumissiums che controllan las finanzas dals set departaments. Trais cussegliers naziunals e trais cussegliers dals chantuns furman la *Delegaziun da finanzas*. Quella examinescha e surveglia cuntinuadamain tut las finanzas da la Confederaziun. La *Delegaziun da surveglianza* da la NEAT ha la surveglianza parlamentara suprema da la Nova lingua da viafier tras las Alps (NEAT).

Las *Cumissiums da gestiun* han la surveglianza parlamentara suprema. Ellas adempleschan lur incumbensas cun far inspeziuns e visitas, incaricar la *Controlla parlamentara da l'administraziun*

da far evaluaziuns, examinar ils rapports da gestiun dal Cussegl federal, ils rapports da lavur dals Tribunals federals ed ils rapports annuals d'auters organs (Cumissium federala da bancas, Scolas politechnicas federalas, etc.). Ellas tractan dumondas da surveglianza inoltradas da terzs e controllan ch'il Cussegl federal realiseschia effectivamain era las recumandaziuns ed intervenziuns parlamentaras ch'el retschaiva. Las Cumissiums da gestiun èn divididas en sutcumissiums. Mintga cumissium elegia ultra da quai trais commembers da ses mez per constituir la *Delegaziun da las Cumissiums da gestiun*. Quella è responsabla per la controlla da las activitads en il sector da la protecziun dal stadi e dals servetschs d'infurmaziun.

	Cussegl dals chantuns	Cussegl naziunal
1 Cumissium da finanzas (CdF)	34 41 12 18 38 16 25 17 20 21 14 24 *	150 47 6 12 38 62 73 115 130 160 78 84 138 153 111 118 138 148 28 25 110 191 20 23 69
2 Cumissium da gestiun (CdG)	11 22 5 8 35 48 48 6 23 45 10 32 43	162 189 1 43 102 124 132 144 159 16 46 147 182 64 65 89 126 30 54 141 171 172 55 93 87

Las cumissiums sa radunan en media trais fin quatter dis per quartal.

Las cifras inditgeschan mintgamai ils commembers correspondents dal Cussegl naziunal e dal Cussegl dals chantuns (vesair paginas 26 fin 28); il president ed il vicepresident figureschan en l'emprima e la segunda posiziun, suandads dals commembers da las cumissiums tenor partida. La staila (*) signifitga che la sedia è vacanta.

Las cumissiuns legislativas

Las fatschentas legislativas èn repartidas sin diesch cumissiuns che han las suandantas cumpetenzas:

Cumissiuns per la politica exteriura: relaziuns internaziunalas, neutralidad, agid umanitar, dretgs umans, politica d'economia da l'exteriur, integraziun europeica, banca mundiala, FMI.

Cumissiuns per scienza, educaziun e cultura: scienza, educaziun, tecnologia genetica, linguas, cultura, sport, famiglia, giuventetgna, dumondas da las dunnas.

Cumissiuns per segirezza sociala e sanadad: assicuranzas socialas, sanadad publica, drogas, victualias, prevenziun da malsognas e d'accidents, medischina da lavur.

Cumissiuns per ambient, planisaziun dal territori ed energia: protecziun da l'ambient, protecziun da monuments, planisaziun dal territori, economia d'aua, energia, selvicultura, chatscha e pestga.

Cumissiuns per la politica da segirezza: defensiun militar, protecziun civila, defensiun economica da la patria, politica da pasch e

da segirezza, servetsch civil, export da material da guerra.

Cumissiuns per traffic e telecomunicaziun: transports e traffic, posta e telecomunicaziun, medias.

Cumissiuns per economia e taxas: economia naziunala, lavur, partenadi social, pretschs, consum, assicuranzas privatas, garanzia cunter la ristga d'export, taxas, agricultura.

Cumissiuns d'instituziuns politicas: autoritads federalas, relaziuns tranter la Confederaziun ed ils chantuns, dretgs politics, dretgs da burgais, politica d'asil e dals esters, relaziuns tranter la Baseli-gia ed il stadi.

Cumissiuns per dumondas giuridicas: Cudesch civil svizzer, Dretg d'obligaziuns, proprietad intellectuala, concorrenza illoiala, protecziun da datas, dretg penal, dretg penal militar, immunitad, amnestia.

Cumissiuns per construcziuns publicas: construcziuns publicas da la Confederaziun en Svizra ed a l'exteriur.

	Cussegl dals chantuns	Cussegl naziunal
3 Cumissiun per la politica exteriura (CPE)	36 26 27 30 46 2 23 4 38 44 24 32 37	143 51 7 10 11 35 61 92 134 195 14 45 96 188 190 32 75 105 197 29 123 184 191 78 185
4 Cumissiun per scienza, educaziun e cultura (CSEC)	33 30 8 15 28 46 6 41 21 38 42 3 3	153 130 7 42 62 63 115 159 180 14 15 85 135 32 146 156 173 28 24 27 67 187 21 106 122
5 Cumissiun per segirezza sociala e sanadad (CSSS)	18 10 8 27 34 2 25 28 31 21 42 44 29	11 83 2 6 81 91 98 161 199 13 16 97 121 162 75 139 155 30 53 110 151 174 106 184 87
6 Cumissiun per ambient, planisaziun dal territori ed energia (CAPTE)	35 16 7 26 40 1 19 29 4 22 14 29 43	113 86 9 36 39 112 114 133 161 50 96 104 137 165 85 88 126 177 28 26 149 152 22 57 169
7 Cumissiun per la politica da segirezza (CPS)	25 9 12 15 39 39 2 41 42 45 10 33 37	12 117 2 40 91 102 109 158 185 45 48 70 166 188 84 66 111 53 77 180 123 141 79 95 143
8 Cumissiun per traffic e telecomunicaziun (CTT)	15 14 5 35 40 1 11 19 31 20 38 45 29	128 1 8 42 72 76 88 131 157 13 84 154 183 31 68 156 176 34 25 71 127 181 57 99 167
9 Cumissiun per economia e taxas (CET)	4 6 5 9 27 34 16 29 36 17 20 3 24	120 44 5 88 101 125 129 145 146 103 188 121 200 82 80 116 140 178 52 68 142 170 68 168 175
10 Cumissiun d'instituziuns politicas (CIP)	7 44 12 18 35 19 23 31 45 24 32 43 3	80 166 3 10 36 41 92 113 114 17 49 74 94 164 83 138 179 53 77 93 172 188 193 194 175
11 Cumissiun per dumondas giuridicas (CDG)	22 33 7 8 46 1 11 16 36 17 38 3 37	71 19 4 5 37 73 116 134 180 195 18 103 136 190 33 69 176 177 21 51 93 192 23 56 95
12 Cumissiun per construcziuns publicas (CCP)	17 23 30 35 14	31 169 9 43 81 112 133 46 94 189 117 148 171

Autras cumissiuns

La *Cumissiun da redacziun* verifitgescha ils texts dals decrets en las trais linguas uffizialas e determinescha lur versiun definitiva.

La *Cumissiun da grazia e da conflicts da cumpetenzza* examinescha las dumondas da grazia suttamessas a l'Assamblea federala e las decisiuns davart conflicts da cumpetenzza tranter las autoritads supremas da la Confederaziun.

La *Cumissiun da rehabilitaziun* constatescha l'annullaziun da sentenzias penals cunter personas ch'èn vegnidas trudas, perquai ch'ellas han gidà a fugir umans persequitads durant il temp dal naziunalsocialissem.

La *Cumissiun da dretgira* prepara l'elecziun e la relaschada d'uffizi da commembers dals Tribunals federalas.

Delegaziuns

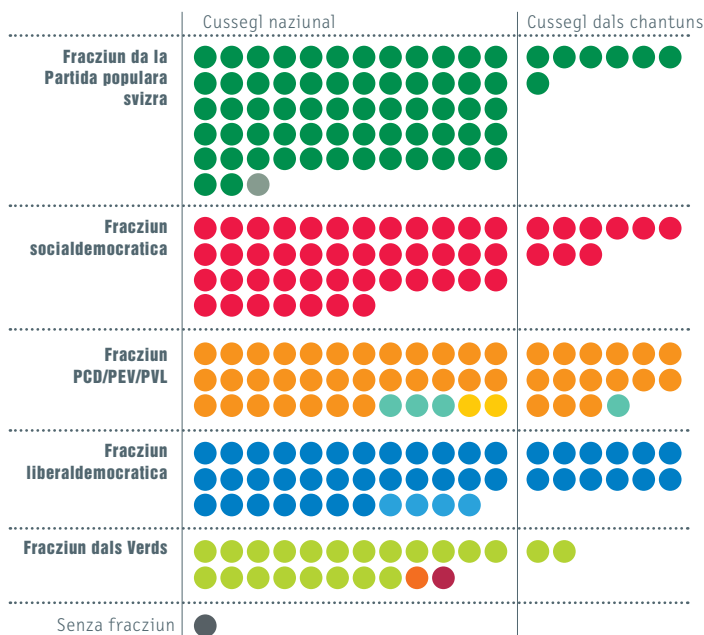
Las delegaziuns vegnan surtut instituidas per tgirar las relaziuns cun auters stadis u per represchentar l'Assamblea federala en radunanzas parlamentaras internaziunalas, sco quellas dal Cussegl d'Europa, da la Franconofonia, da l'OSCE e da la Nato.

Parlamentaris cun ideas sumegliantas

Las fracziuns èn colliaziuns da deputads da la medema partida u da partidas politicamain sumegliantas. Ellas giogan ina rolla centrala en il process da la furmaziun da l'opiniun. Las fracziuns predeliberschan fatschentas impurtantas sutta messas als cussegls ed emprovan da s'accordar ad ina posiziun cuminavla. Quella na defendan ellas betg mo entaifer il cussegl, mabain era visavi las medias e la publicitad. Per furmar ina fracziun d'ovri almain tschintg commembers d'in cussegl. En il Cussegl naziunal è l'appartegnientscha ad ina fracziun ina premissa per far part d'ina cumissiun.

Perquai sa stentan las partidas pitschnas cun main che tschintg commembers da far part ad ina fracziun existentia. Da l'autra vart han las fracziuns existentas era gugent las partidas pitschnas: pli gronda ch'è numadamain ina fracziun e dapli sedias ch'ella po occupar en las cumissiuns e dapli influenza ch'ella po prender sin las decisiuns.

Politicamain n'è l'**Assamblea federala** betg dividida en partidas, mabain en fracziuns. Cun in'excepsiun appartegnan da preschent tut las parlamentarias ed ils parlamentaris ad ina fracziun:

La paga per la lavur

Las fracziuns vegnan indemnissadas ad onn cun ina contribuziun fixa da 92 000 francs; mintga commember survegn ultra da quai 17 000 francs. Ils parlamentaris che na fan part da nagina fracziun, n'obtegnan nagina indemnissaziun. Els n'han era betg il dretg ad ina sedia en ina cumissiun parlamentara e na pon, en la gronda part dals cas, era betg prender il pled en las debattas.

Pitschna midada, grond effect

Perquai ch'il sulet cusseglier naziunal da la Partida da la lavur ha decidì sunter las elecziuns dal Cussegl naziunal da l'atun 2007 da bandunar la fracziun socialdemocratica e da far part da la fracziun dals Verds, han quels ussa trais empè da dus deputads en mintga cumissiun e la Partida socialdemocratica mo tschintg empè da sis: quai fa en tut alura ina differenza dad indesch sedias.

Perquai che la PCD ha furmà ina fracziun cun la Partida evangelica ed ils Verds-liberals, han la PPS ed ils Liberals pers mintgamai indesch sedias.

Il motiv per quests gronds spustaments è l'uschenumnà proporz dal Cussegl naziunal che regla la repartiziun da las sedias.

Cun decider davart l'appartegnientscha ad ina fracziun, pon singuls u po schizunt in sulet parlamentari pia influenzar fermamain la cumposiziun da las cumissiuns.

L'administraziun da l'Assamblea federala

Ils Servetschs dal Parlament gidan l'Assamblea federala ad ademplir sias incumbensas. Els offran ina paletta da prestaziuns cumplexiva e permettan uschia a las parlamentarias ed als parlamentararis da far lur lavur a moda seriosa e creativa. Els planiseschan ed organischeschan las sessiuns parlamentaras e las sesidas da las cumissiuns, surpiglian lavurs da secretariat, scrivan rapports e protocols, fan translaziuns, procuran per documents ed als archiveschan, e cusseglian ils commembers dal Parlament en dumondas da cuntegn e da procedura. Davos las culissas dal Parlament lavuran 293 personas en 197 plazzas a temp cumplain e sut la direcziun da la secretaria generala u dal secretari general.

Secretariat general

Secretaria generala (fin ils 31 da matg): Edifizi dal Parlament, 3003 Berna
Mariangela Wallimann-Bornatico 031 322 87 90
 Secretari general (a partir dal 1. da zercladur):
Christoph Lanz information@pd.admin.ch
www.parlament.ch

Il *Secretariat general* è responsabel per la planisaziun da las sessiuns e da las fatschentas, sco era per dumondas d'organisaziun e da procedura.

Il *Secretariat central* è l'emprim post da servetsch dal Parlament. El prepara tranter auter ils documents da lavur da l'Assamblea federala, administrescha las adressas ed elavura glistas.

Il *Servetsch d'infurmaziun* garantescha las relaziuns cun las medias – surtut cun quellas da la Chasa federala – e cun la publicitad. El cusseglia e sustegna ils deputads, ils organs parlamentaris e la direcziun dals Servetschs dal Parlament en lur contacts cun la pressa.

Il *Servetsch da relaziuns publicas* prepara ils meds da communicaziun davart il Parlament, organischescha las visitas e las occurrenzias en la Chasa federala ed è responsabel, ensemen cun la Chanzlia federala, per il «Forum politic da la Confederaziun» en il Käfigturm.

Il *Servetsch d'Internet* administrescha la pagina Web dal Parlament e metta a disposiziun las infurmaziuns las pli actualas davart las singulas fatschentas ed ils commembers dals cussegls. Durant las sessiuns procura el per la transmissiun da las debattas.

Il *Servetsch giuridic* cusseglia ed infurmescha en tut las dumondas dal dretg parlamentar.

Servetschs scientifics

La lavur en las cumissiuns è ina part essenziala dal mandat parlamentar. Il dumber e la cumplexitad da las fatschentas s'augmentan cuntinuadamain; perquai vegn mintga fatschenta attribuida ad ina cumissiun. Ils secretariats da las cumissiuns furman il *Servetsch da las cumissiuns*. Quel planisescha las lavurs, porscha agid tematic, organisatoric ed administrativ e cusseglia las cumissiuns oravant tut en dumondas da procedura e da competenza.

Etimologicamain vegn il pled «Parlament» da «parlare», ma il proverbi di: «verba volant, scripta manent» – «ils plects s'golan davent, quai ch'è scrit resta». Consequentamain dispona mintga Parlament era d'in servetsch da protocollaziun. Il sistem da protocollar dal *Bulletin uffizial* è in dals pli moderns dal mund che permetta da transcriber e da publitgar las intervenziuns parlamentaras sin la pagina Web www.parlament.ch quasi en temp real.

Il *Servetsch da documentaziun* furnescha a moda svelta mintga infurmaziun che las deputadas u ils deputads dovran per las decisziuns en lur cussegl u per in referat.

Relaziuns internaziunalas e linguas

Il *Servetsch da relaziuns internaziunalas* è il secretariat da las cumissiuns e delegaziuns per la politica exteriura. Ultra da quai prepara el ils viadis parlamentaris a l'exteriur e las visitas en Svizra da las delegaziuns parlamentaras estras ed è cumpetent per dumondas protocollaras.

Il *Servetsch linguistic* fa las lavurs da translaziun per il Parlament ed ils Servetschs dal Parlament.

Il *Servetsch d'interprets* garantescha la translaziun simultana dals votums parlamentaris en las trais linguas uffizialas tudestg, franzos e talian.

Resursas, segirezza e logistica

Il *Servetsch da personal* realisescha la politica da personal ed è responsabel per tut las dumondas en connex cun la scolaziun ed il svilup da l'organisaziun.

Il *Servetsch da finanzas e viadis* prepara ed administrescha il budget, la contabilitad ed il controlling. El regla las indemnizaziuns als parlamentararis ed organischescha era ils viadis da quels.

Il *Servetsch da segirezza e d'infrastructura* procura che las mesiras da segirezza vegnian respectadas ed è responsabel per tut las dumondas che pertutgan l'Edifizi dal Parlament, la gestiun da las localitads e l'infrastructura tecnica.

Il *Servetsch d'informatica e da technologies novas* garantescha il funcziunament ed il mantegniment da l'entira infrastructura d'informatica dals Servetschs dal Parlament e dals secretariats da las fracziuns. Ultra da quai metta el a disposiziun als commembers dal Parlament in equipament personal d'informatica.

Il *Servetsch da gestiun/Servetsch dals salters* è cumpetent per l'infrastructura da las Chombras federalas, da las cumissiuns e fracziuns. Ils salters stattan da tut temp a disposiziun als cussegls durant lur sesidas ed accumpognan las presidentas ed ils presidents dals cussegls era ad occurrenzias publicas.

L'*Uffizi d'integraziun informatica e da gestiun da projects* ha l'incumbensa da realisar projects en ils secturs da l'infrastructura, da la segirezza, da l'informatica, da la gestiun da documents e dal sistem *e-parl*, che permetta da publitgar en l'Internet tut ils documents necessaris per las activitads dals cussegls.

Crear ina basa solida per l'assicuranza d'invaliditad

La creaziun d'ina lescha è ina chausa complexa e savens era stentusa. Il process dovra almain dudesch mais, po dentant era durar passa dudesch onns en cas extrem. Tuttina è il dumber da novas leschas creschì considerablmain ils davos onns. En media va en vigor oz mintg'emna ina nova lescha u ina midada da lescha. Ils suandants pass èn stads necessaris per elavurar la 5avla revisiun da l'AI, damai per adattar la Lescha federala davart l'assicuranza d'invaliditad:

0

Tgi:

Cura:

Tgi che vuless elavurar u modifitgar ina lescha, sto far l'emprim pass – quai pon esser singulas personas cun dretg da votar u gruppas d'interess, parlamentararis u parts da l'administraziun, dals chantuns u il Cussegl federal.

1

Tgi:

CSSS-CN
CSSS-CC

Cura:

4-11-2002
20-2-2003

En il cas preschent han dus gremis parlamentaris fatg l'emprim pass: la Cumissiun per segirezza sociala e sanadad dal Cussegl naziunal (**CSSS-CN**) e la Cumissiun per segirezza sociala e sanadad dal Cussegl dals chantuns (**CSSS-CC**).

Omaduas inoltreschan ina moziun anc durant las deliberaziuns davart la 4. revisiun da l'AI – ina la fin dal 2002, l'autra l'entschatta dal 2003. La finamira da las cumissiuns è da limitar l'augment da la quota d'invalids – damai la cifra da las personas che retiran ina renta d'invaliditad en cumparegliaziun cun l'entira populaziun. Ellas incumbenschan perquai il Cussegl federal d'examinar l'efficacitad da las mesiras prendidas en il rom da la 4. revisiun da l'AI e da proponer ulteriuras mesiras en cas che questa quota s'augmentass vinavant.

2

Tgi:

Cussegl federal

Cura:

2004

Cunquai che la quota s'augmenta danovamain il 2003 ed i n'è nagina meglieraziun en vista per ils proxims onns, decida il **Cussegl federal** l'onn 2004 da prender per mauns immediat la 5avla revisiun da l'AI.

3

Tgi:

UFAS

Cura:

2004

Il Cussegl federal incumbenscha l'Uffizi federal d'assicuranzas socialas (**UFAS**) d'elavurar in emprim project da lescha en collavuraziun cun ils auters uffizis pertutgads.

4

Tgi:

Cussegl federal

Cura:

24-9-2004

Quest emprim project da lescha approvescha il **Cussegl federal** ils 24 da settember 2004.

5

Tgi:

Divers

Cura:

2004

Il project va en **consultaziun** als chantuns, als Tribunals federals, a las partidas, a las associaziuns centralas da l'economia, sco era ad ulteriuras organisaziuns interessadas. Tuts pon prender posiziun e far propostas per midadas.

Inoltradas vegnan var 140 propostas.

6

Tgi:

UFAS

Cura:

2005

L'Uffizi federal d'assicuranzas socialas (**UFAS**) resumescha en in rapport ils resultats da la procedura da consultaziun ed elavura la missiva concernent la 5avla revisiun da l'AI.

7

Tgi:

Cussegl federal

Cura:

22-6-2005

Il **Cussegl federal** examinescha il text e suttametta quel ils 22 da zercladur 2005 al Parlament.

8

Tgi:

CSSS-CN

Cura:

5/6-9-2005

Ils 5 e 6 da settember 2005 sa reunescha la Cumissiun per segirezza sociala e sanadad dal Cussegl naziunal (**CSSS-CN**) e taidla l'opiniun da differents experts. Ella decida unanimamain d'entrar sin la 5avla revisiun da l'AI.

9

Tgi:

Cussegl naziunal

Cura:

20-22-3-2006

En la sessiun da primavaira 2006 debattescha il **Cussegl naziunal** davart la 5avla revisiun da l'AI. Era sche la gronda part dals deputads è da l'avis che la lescha stoppia vegnir revedida, èn las opiniuns divididas quai che concerna la finanziaziun da l'assicuranza d'invaliditad. Perquai decida il cussegl da reglar pli tard questa dumonda.

Il Cussegl naziunal modifitgescha mo levamain il project dal Cussegl federal. Ils 22 da mars approvescha el la revisiun suenter ina discussiun da quattordesch uras repartida sin trais dis.

10

Tgi:

CSSS-CC

Cura:

24/25-4-2006

Ils 24 e 25 d'avrigl vegn il dossier examinà da la Cumissiun per segirezza sociala e sanadad dal Cussegl dals chantuns (**CSSS-CC**). Suentar avair tadlà l'opiniun da differents circuls, decida era el unanimamain d'entrar sin il project e da sa fatschentar detagliadamain cun quel.

11

Tgi:

Cussegl dals chantuns

Cura:

22-6-2006

Ils 22 da zercladur 2006 debattescha il **Cussegl dals chantuns** davart la 5avla revisiun da l'AI. Era el è da l'opiniun ch'i saja necessari da reveder la lescha, ma era qua èn ils deputads da differents avis quai che concerna la finanziaziun.

En ils puncts principals na sa distanziescha el betg fermamain dal Cussegl naziunal; el agiunta però anc duas novas disposiziuns: d'ina vart duain ils patruns collavurar cun ils uffizis da l'AI e gidar a tschertgar soluziuns. Da l'autra vart duai l'assicuranza pajar ina contribuziun als patruns che occupan vinavant in emploià invalid (artitgel 14a alinea 5).

Il Cussegl dals chantuns stritga dentant duas disposiziuns approvadas dal Cussegl naziunal concernent l'agid en chapital e l'adattaziun da las rentas pajadas a l'exteriur a la capaciad da cumpra locala.

12

Tgi:

Cussegl naziunal
Cussegl dals chantuns

Cura:

18-9-2006
25-9-2006

En il rom da la procedura d'eliminaziun da las differenzas s'exprima il **Cussegl naziunal** danovamain en favur da l'agid en chapital stritgà dal Cussegl dals chantuns, e refusescha il nov artitgel 14a alinea 5.

Alura debattescha il **Cussegl dals chantuns** davart las differenzas restantas. Tar l'artitgel 14a alinea 5 fan ils deputads in pass en direenziun dal Cussegl naziunal. Els reformuleschan la disposiziun ed integreschan l'agid en chapital en il project.

13

Tgi:

Cussegl naziunal

Cura:

2-10-2006

Ussa suonda il **Cussegl naziunal** las decisiuns dal Cussegl dals chantuns.

La convocaziun d'ina conferenza d'intermediaziun n'è betg necessaria, perquai ch'i na dat naginas differenzas pli tranter ils dus cussegls suenter main che trais debattas.

14

Tgi:

Cussegl naziunal
Cussegl dals chantuns

Cura:

6-10-2006

Ils 6 d'october 2006 approvescha il **Cussegl naziunal** la 5avla revisiun da l'AI en la votaziun finala, e quai cun 118 vuschs cunter 63 e trais abstenziuns.

Era il **Cussegl dals chantuns** accepta la revisiun, e quai cun 35 cunter 7 vuschs e duas abstenziuns.

Cunquai ch'i sa tracta da midar ina lescha e betg la Constituziun, na sto la midada betg vegnir suttemessa automaticamain al pievel.

15

Tgi:

Il comité da
referendum

Cura:

17-10-2006
-25-1-2007

Ils adversaris da la revisiun rimnan entaifer il termin da 100 dis avunda sutscriziuns cunter la midada da la lescha: il **referendum** reussescha.

16

Tgi:

Votantas e votants

Cura:

17-6-2007

Ils 17 da zercladur 2007 ha lieu la votaziun dal pievel. Il project vegn approvà da las votantas e dals votants cun 59,1% da las vuschs.

17

Tgi:

Cussegl federal

Cura:

29-9-2007

Ils 29 da settember decida il **Cussegl federal** da metter en vigor la 5avla revisiun da l'AI sin il 1. da schaner 2008.

18

Tgi:

Cura:

1-1-2008

Il 1. da schaner 2008: la revisiun da la Lescha federala davart l'assicuranza d'invaliditad entra en vigor.

L'EXECUTIVA: IL CUSSEGL FEDERAL ED ILS DEPARTAMENTS

La Regenza svizra

Quasi dapertut sin quest mund vulan ils regents esser datiers dal pievel: las illustraziuns mussan co ch'els dattan il maun, embratschan uffants u charsinan chauns. Per ordinari èn quests «bogns en la fulla» però inscenads – sco questa fotografia da gruppa da noss'executiva.

La gronda differenza è dentant ch'ils commembers dal Cussegl federal e la chanceliera federala pon anc adina sa maschadar, senza mesiras da segirezza spezialas e guardias dal corp, tranter dunsainas da burgaisas e burgais che nagin n'ha tschernì u controllà avant a moda speziala. – Lain sperar che quai restia era uschia en l'avegnir.

Il Cussegl federal

La Regenza da la Svizra sa cumpona dals set commembers dal Cussegl federal che vegnan elegids da l'Assamblea federala per in temp d'uffizi da quatter onns. Il president da la Confederaziun è elegì mo per in onn e vala durant quest temp sco primus inter pares, quai vul dir sco emprim tranter persunas da la medema posiziun. El maina las sedutas dal Cussegl federal e surpiglia funcziuns spezialas da represchentaziun. La chanceliera federala è per uschè dir la schefsecretaria dal collegi guvernativ.

Eveline Widmer-Schlumpf

Scheffa dal Departament federal da giustia e polizia
Commembra da la PPS ●
Cussegliera federala dapi il 2008

Micheline Calmy-Rey

Scheffa dal Departament federal d'affars exterius
Commembra da la PSS ●
Cussegliera federala dapi il 2003

Moritz Leuenberger

Schef dal Departament federal per ambient, traffic, energia e comunicaziun
Commember da la PSS ●
Cusseglia federal dapi il 1995

Samuel Schmid

Schef dal Departament federal da defensiun, protecziun da la populaziun e sport
Commember da la PPS ●
Cusseglia federal dapi il 2001

Pascal Couchepin president da la Confederaziun

Schef dal Departament federal da l'intern
Commember da la PLD ●
Cusseglia federal dapi il 1998

Doris Leuthard

Scheffa dal Departament federal d'economia
Commembra da la PCD ●
Cusseglia federala dapi il 2006

Corina Casanova

Commembra da la PCD ●
Chanceliera federala dapi il 2008

Hans-Rudolf Merz vicepresidente dal Cussegl federal

Schef dal Departament federal da finanzas
Commember da la PLD ●
Cusseglia federal dapi il 2004

Las incumbensas dal Cussegl federal:

Sco autoritad suprema dal pajais è il Cussegl federal en emprima lingua responsabel per las activitads guvernativas: el ha permanentain da

- valitar la situaziun dal svilup tranter il stadi e la societad e tranter ils eveniments a l'intern dal pajais ed a l'exteriur;
- circumscriber las finamiras fundamentalas da las activitads dal stadi e definir ils meds ch'i dovra per realisar quellas;
- planisar e coordinar la politica da la Regenza e garantir che quella vegnia exequida;
- represchentar la Confederaziun en Svizra ed a l'exteriur.

Ultra da quai ha il Cussegl federal da survegliar regularmain e systematicain l'entira administraziun federala e da garantir l'activitad efficazia, legala ed opportuna da quella. Il Cussegl federal sa participescha era a la legislaziun, el

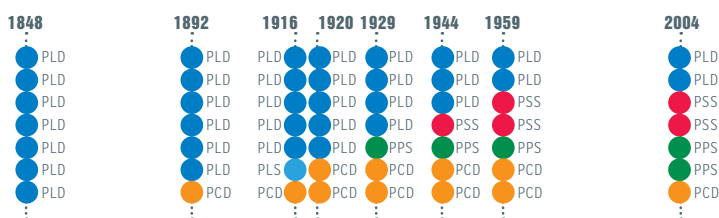
- maina la procedura preliminar da la legislaziun;
- suttametta leschas federalas e decisziuns federalas a l'Assamblea federala;
- relascha ordinaziuns, uschenavant che la Constituziun federala u las leschas federalas al autoriseschan.

Il Cussegl federal elavura era il preventiv ed il quint dal stadi. Da fatgs administrativs s'occupa el sez mo excepziunalmain.

Il Cussegl federal sa raduna per regla mintg'emna ad ina seduta ordinaria; là vegnan decididas onn per onn 2000 fin 2500 fatschentas. Ultra da las autras sedutas extraordinarias fixadas a curt termin e tenor basegn, datti anc mintg'onn pliras sedutas da clausura deditgadas a temas pli vasts e complexs. Las sedutas dal Cussegl federal maina il president da la Confederaziun, durant sia absenza il vicepresidente; questas sedutas duran tranter ina e diesch uras.

Ils departaments e la Chanzlia federala preparan las fatschentas, ma il Cussegl federal decida sco collegi. Mintga commember dal Cussegl federal ha ina vusch; la chanceliera federala ha il dretg da far propostas e da discurre, ma nagin dretg da vuschar.

Las partidas guvernativas dapi il 1848

La grafica mossa la represchentanza da las partidas en il Cussegl federal dapi l'onn 1848: da la supremazia dals liberals che ha durà bundant 70 onns, fin a la cumposiziun odierna da la Regenza tenor la furmla magica.

La collegialitad

Tenor l'artitgel 177 da la Constituziun federala è il Cussegl federal in'autoritad collegiala, en la quala mintga commember ha ils medems dretgs e las medemas obligaziuns.

Mintga mesemna en damaun sa raduna la Regenza federala a las sedutas ordinarias; durant quellas s'expriman ils commembers davart las fatschentas actualas e prendan lur decisziuns. Per regla evitescha il Cussegl federal da far ina votaziun en il vair senn dal pled; las relaziuns da maioritad sa resultan savens gia en la discussiun. Las decisziuns che vegnan prendidas a moda confidenziala duain ils cussegliers federals alura defender publicamain e cun ina suletta vusch, a basa dals arguments ch'èn stads decisivs en la discussiun. Ils cussegliers federals che han damai in'otra opiniun che la maioritad, ston sa suttametter a las decisziuns dal gremi.

Il pled **concordanza** deriva dal latin concordia, quai che signifitga tant sco «unanimitad» u «esser in corp ed in'olma». Cuntrari a la Constituziun na prescriba la concordanza nagina represchentanza eguala da las differentas regions da la Svizra. Anzi, ella è sa sviluppada durant decennis tras la gronda impurtanza accordada a la protecciun da las minoritads en Svizra.

Concordanza na signifitga però betg che tut ils commembers dal Parlament e da la Regenza èn u stuessan esser dal medem avis. Sia finamira è da garantir che tut las opiniuns sajan represchentadas e possian giugar ina rolla proporziunala a lur forza electorala. A chaschun da las elecziuns en il Cussegl federal èsi adina puspè il cas ch'il Parlament refusescha, senza contestar il dretg d'ina partida ad ina sedia, il candidat preschentà ed elegia in auter commember da la medema partida ch'è pli acceptabel per ina maioritad.

Furmla magica

sa numna la cumposiziun dal Cussegl federal tenor partidas, valaivla dapi il 1959. Da lez temp eran las partidas per l'emprima giada represchentadas en la Regenza federala pli u main conform a lur quotas d'electurs: la PSS cun 26,3%, la PLD cun 23,7% e la PCD cun 23,3% avevan mintgamai dus represchentants e la PPS cun 11,6% in represchentant en il Cussegl federal. Questa relaziun è restada uschia durant 44 onns. Cunquai che la PPS ha survegnì en las elecziuns dal Cussegl nazional dals 19 d'october 2003 las pli bleras vuschs (26,9%) da tut las partidas e la PCD cun 14% las pli paucas, è il Parlament sa decidi a chaschun da las elecziuns dal Cussegl federal dals 10 da december per dus represchentants da la PPS e mo pli in da la PCD.

Nua che lavuran ils var 36 000 emploiads federals

Scheffa dal departament:
Micheline Calmy-Rey

Schef dal departament:
Pascal Couchepin

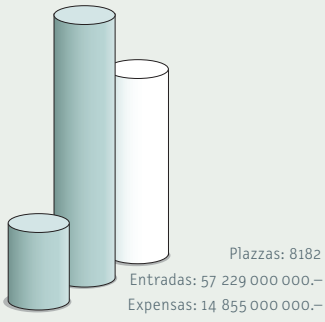
Scheffa dal departament:
Eveline Widmer-Schlumpf

Schef dal departament:
Samuel Schmid

Departament federal d'affars exterius DFAE	Departament federal da l'intern DFI	Departament federal da giustia e polizia DFGP	Departament federal da defensiu, protecziun da la populaziun e sport DDPS
Secretariat general	Secretariat general	Secretariat general	Secretariat general
Secretariat da stadi	Uffizi federal per l'egalitad tranter dunna ed um UFEG	Uffizi federal da giustia UFG	Auditorat superiur
Direcziun politica	Uffizi federal da cultura UFC	Uffizi federal da polizia Fedpol	Defensiu
Direcziun per dretg internaziunal public	Biblioteca naziunala svizra BN	Uffizi federal da migraziun UFM	Protecziun da la populaziun
Direcziun per svilup e coordinaziun DSC	Archiv federal svizzer AFS	Procura publica federala PPF	Sport
Direcziun per resursas e la rait exteriora DRE	Uffizi federal da meteorologia e climatologia MeteoSvizra	Uffizi federal da metrologia Metas	Armasuisse
Represchantanzas diplomaticas e consularas da la Svizra a l'exteriur	Uffizi federal da sanadad publica UFSP	Institut federal da proprietad intellectuala IPI	
	Uffizi federal da statistica UST	Institut svizzer da dretg cumparativ ISDC	
	Uffizi federal d'assicuranzas socialas UFAS	Cumissiun federala da bancas da giu CFBG	
	Secretariat da stadi per furmaziun e perscrutaziun SFP		
	Sectur da las Scolas politecnicas federalas Sectur da las SPF		
	Institut svizzer per products terapeutics Swissmedic		

Las organisaziuns marcadadas cun color en per gronda part autonomas. Las indicaziuns davart las plazzas ed il budget n'en perquai betg resguardadas en las cifras correspondentas dal departament.

Schef dal departament:
Hans-Rudolf Merz

Scheffa dal departament:
Doris Leuthard

Schef dal departament:
Moritz Leuenberger

Chanceliera federala:
Corina Casanova

Departament federal da finanzas DFF

Departament federal d'economia DFE

Departament federal per ambient, traffic, energia e communicaziun DATEC

Chanzlia federala

Secretariat general

Secretariat general

Secretariat general

Incumbensà federal per la protecziun da datas e per la trasparenza

Administraziun federala da finanzas AFF

Secretariat da stadi per l'economia Seco

Uffizi federal da traffic UFT

Uffizi federal da personal UPPER

Uffizi federal da furmaziun professiunala e da tecnologia UFFT

Uffizi federal d'aviatica civila UFAC

Administraziun federala da taglia AFT

Uffizi federal d'agricultura UFAG

Uffizi federal d'energia UFE

Administraziun federala da duana AFD

Uffizi federal veterinar UFV

Uffizi federal da vias UVIAS

Uffizi federal d'informatica e da telecomunicaziun UFIT

Uffizi federal per il provediment economic dal pajais UFPE

Uffizi federal da communicaziun UFCOM

Uffizi federal per edifizis e logistica UFEL

Uffizi federal d'abitaziuns UFAB

Uffizi federal d'ambient UFAM

Uffizi federal d'assicuranzas privatas UFAP

Survegianza dals pretschs

Uffizi federal da svilup dal territori ARE

Cumissiuun federala da bancas CFB

Cumissiuun da concurrenza CumCo

Controlla federala da finanzas CFF

Administraziun federala d'alcohol AFA

Cassa federala da pensiun Publica

La Chanzlia federala ChF

Il 2008 è per la Confederaziun l'emprim onn da la nova legislatura: sco en blers auters stadis dura era en Svizra ina legislatura, pia in ciclus da legislaziun e d'elecziun, quatter onns. Tenor quest ritmus sa drizza era la lavur strategica ed il program da nossa Regenza federala, ed uschia era la lavur da la Chanzlia federala sco uffizi da stab dal Cussegl federal. Ensem cun ils set departaments ha ella preparà il program da legislatura per ils quatter onns vegnints. Ussa gida ella ad elavurar las finamiras annualas da las differentas unitads d'administraziun. Questas finamiras han in'influenza directa sin las activitads dal Cussegl naziunal e dal Cussegl dals chantuns.

Sectur Cussegl federal

Mintgamai la mesemna precis a las 9.00 cumenza en la Chasa federala vest la seduta emnila dal Cussegl federal. La **secziun fatschentas dal Cussegl federal** ha preparà ordavant ils dossiers – ina lavur da pliras emnas –, per ch'il Cussegl federal possa prender tozzels da decisiuns entaifer trais u quatter uras. Per quest scopo sto ella barattar tschients da documents cun ils departaments. Cunquai ch'il Cussegl federal dumonda, avant che prender decisiuns, las opiniuns da ses commembers en il rom da l'uschenunada procedura da cunrapport, èsi spezialmain impurtant d'evaluar quests documents. Il Cussegl federal po alura anc discutir davart eventualas divergenzas d'opiniun.

La **secziun dretg** ha in'impurtanta funcziun da controlla e da consultaziun en il process legislativ e cusseglia ils departaments ed ils uffizis. Ultra da quai verifitgescha ella dal puntg da vista giuridic e formal tut las propostas inoltradas al Cussegl federal. Leschas ed ordinaziuns entran en vigor pir cun lur publicaziun uffiziala. Il **center da las publicaziuns uffizialas** (CPU) procura ch'il Fegl uffizial federal, las duas collecziuns dal dretg federal (Collecziun uffiziala, Collecziun sistematica dal dretg federal) ed ils giudicats da la Pratica administrativa da las autoritads federalas vegnian publicats a moda speditiva en trais linguas. Il Fegl uffizial federal cuntegna ils projects ch'il Parlament elavura vinavant en il rom da sia activitad legislativa, sco era ils messadis explicativs ed ils rapports dal Cussegl federal. Las collecziuns dal dretg federal èn indispensablas per las giuristas ed ils giurists, ma era per bleras persunas privatas. Quai demussa il fatg che las versiuns electronicas da questas ovras vegnan actualmain consultadas fin a 500 000 giadas per di.

Ils **servetschs linguistics centrals** garanteschon en collavuraziun cun l'Uffizi federal da giustia che las leschas e las ordinaziuns, e tut ils auters texts uffizials da la Confederaziun sajan formulads a moda clera e bain chapavla per las burgaisas ed ils burgais. Cun las atgnas translaziuns e la controlla da las translaziuns dals uffizis procuran els che la comunicaziun da la Regenza cuntanschia tut las cuminanzas linguisticas a medem temp ed en la medema qualitat. Ils Servetschs linguistics èn qua tras per uschè dir ils protecturs da la plurilinguitad da noss stadi federal.

In med d'agid impurtant per la comunicaziun e las translaziuns è la banca da datas terminologicas *Termdat*, in vast vocabulari electronic pluriling che cuntegna la terminologia tecnica e las abreviazions dals secturs da dretg e d'administraziun, sco era da numerus auters champs spezials.

Sectur chanceliera federala

La **secziun planisaziun e strategia** è responsabla per ils instruments da planisaziun e da rapport politics dal Cussegl federal: il program da la legislatura, las finamiras annualas ed il rapport da gestiun. La secziun coordinescha ultra da quai las lavurs da perspectiva da l'administraziun federala e surveglia che las pli impurtantas fatschentas dal Cussegl federal correspundian a la politica generala actuala e planisada. Ella s'occupa era da las lavurs da secretariat da la Conferenza dals secretaris generals, l'organ da coordinaziun suprem da l'administraziun federala.

La **secziun dretgs politics** procura ch'ils dretgs politics spezialmain impurtants per la Svizra funcziunian bain. Ella cusseglia ils comités d'iniziativa e da referendum, controlla las glistas da sutscriziuns inoltradas, examinescha las iniciativas dal pievel, organisescha las votaziuns federalas e las elecziuns dal Cussegl naziunal, ed accumpogna las emprovas da pilot cun la votaziun electronica (e-voting ubain vote électronique).

La **secziun gestiun da las actas e dals process** sustegna ils collavurators da la Chanzlia federala en dumondas praticas e teoreticas concernent documents fisics ed electronics. La Svizra sto adina puspè dumagnar differentas situaziuns da crisa (p.ex. las inundaziuns da l'avust 2005, il tsunami dal december 2004, l'epidemia da SARS dal mars 2003). Tals eveniments pon era esser ina gronda chargia e sfida per l'administraziun federala. Perquai èsi impurtant ch'ils commembers dals stabs directivs dals uffizis, departaments e da la Chanzlia federala sajan bain preparads. Diriger ed agir en situaziuns difficilas e sut in grond squitsch da temp pon ins trenar.

Las incumbensas da la scolaziun sin aut nivel ademplescha il **servetsch spezialisà Scolaziun strategica da direcziun**. El organisescha lavuratori u occurrenzas d'infurmaziun ed exercizis.

Chanceliera federala:
Corina Casanova
 Vicechanceliers: Oswald Sigg,
 Thomas Helbling (a partir dal 1. da zercladur)

Chasa federala vest, 3003 Berna
 031 322 31 53
 Responsabels per l'infurmaziun: Hansruedi Moser, Claude Gerbex
www.admin.ch

Las incumbensas principalas dals **servetschs interns** cumpiglian il management dal persunal, las finanzas e la contabilitad, la logistica, l'informatica, il servetsch dals salters, la gestiun da las occurrenzas en la chasa da Wattenwyl ed en la residenza da champagna «Lohn», sco era la conferma da l'autenticidad da las sottascripziuns per autoritads da l'exteriur.

Sectur infurmaziun e comunicaziun

Il sectur infurmaziun e comunicaziun è per il Cussegl federal in instrument da direcziun impurtant. Sut la direcziun dal vicechancelier e pledader dal Cussegl federal procura la Chanzlia federala suentar las sesidas dal Cussegl federal, ensemen cun ils schefs da departament responsabels e lur stabs, per l'infurmaziun cuntinuada e coerenta dal Parlament, da las medias e da la populaziun. A quest scopo servan tranter auter las conferenzas da medias transmessas live en l'Internet www.admin.ch/ch/d/conferenza/index.html e las comunicaziuns a las medias, che tut las personas interessadas pon abunar directamain sut www.news.admin.ch u telechargiar sut www.admin.ch. In'ulteriura incumbensa centrala dal vicechancelier e da ses team è la publicaziun da las explicaziuns dal Cussegl federal davart las votaziuns dal pievel.

La **secziun administraziun electronica** è responsabla per il portal d'Internet da l'administraziun federala www.admin.ch e, per incumbensa da la Confederaziun e dals chantuns, per il portal svizzer www.ch.ch. Ultra da quai ademplescha ella tschertas incumbensas da direcziun e da coordinaziun en il sectur da l'administraziun electronica.

Il **Forum politic en il «Käfigturm»** organisescha surtut expositziuns cun cuntengs politics u socials e rundas da discussiun. Ultra da quai han lieu là conferenzas da medias e regularmain ciclus da referats davart temas actuals ed istorics. Ulteriuras infurmaziuns chattais Vus sin la pagina www.kaefigturm.admin.ch.

La **Biblioteca centrala dal Parlament e da l'administraziun** è ina biblioteca scientifica che stat a disposiziun als commembers dal Parlament e da l'administraziun. Grazia al sistem Alexandria è ella colliada electronicamain cun ulteriuras bibliotecas e centers da documentaziun da l'administraziun federala.

La **secziun da sustegn per dumondas da la comunicaziun** cusseglia l'administraziun federala en dumondas concepziunalas e strategicas da la comunicaziun.

Incumbensà federal per la protecziun da datas e per la trasparenza

L'incumbensà per la protecziun da datas e per la trasparenza surveglia l'elavuraziun da datas persunalas tras ils organs federals e tras personas ed organisaziuns privatas. Sch'el constatescha che las prescripziuns èn vegnidas violadas, po el recumandar da tractar tschertas datas a moda differenta u da sistir l'elavuraziun da quellas. Ultra da quai cusseglia el era personas privatas ed organs da la Confederaziun e dals chantuns. El sustegna ils uffizis federals ed ils departaments en l'applicaziun dal princip da la trasparenza che facilitescha l'access als documents uffizials, e maina las proceduras da mediaziun en cas da conflicts tranter las personas petentas ed ils uffizis pertutgads.

Adina pronts

Cura ch'in ciclon devastescha ina regiun, la terra trembla, in vulcan erumpa u in'otra catastrofa succeda sin il mund, è Markus S. Hischier (cun chamischa e cravatta sin la fotografia) in dals emprims che sa quai.

Ed el è era in dals emprims che po reagir: sco schef da la secziun da material, tecnica d'intervenziun e transport da la Direcziun da svilup e da cooperaziun è el numnadain cuntanschibel 24 uras al di e 365 dis l'on per organisar immediat in'acziun d'agid.

Quai vul dir: el discuta cun Bernhard Aeschlimann, schef da la centrala da material dal Corp svizzer d'agid umanitar (a dretga sin la fotografia), tge material ch'i dovra ed en tge quantidad.

Qua a Wabern èn magasinads passa 3500 differents artitgels per il provediment da dieschmilli umans: da las cuvertas da launa a las tabletas cunter mal il chau, dals apparats per sterilisar l'aua als telefons da satellit ed alloschis d'urgenza – fin als satgs per ils morts.

Entaifer paucas uras po tut il material necessari vegnir tramess davent da qua en ils territoris da catastrofa; la cundiziun è che tut saja pront per transportar ils artitgels, il personal da la Chadaina svizra da salvament ed eventualmain lur 24 chauns.

Era quai è in'incumbensa da Markus S. Hischier: entaifer paucas uras organisescha el aviuns e mintgant era bartgas, per exempel per evacuar burgais svizzers uschè spert sco pussaivel or da regiuns da crisa.

Markus Hischier e Bernhard Aeschlimann èn dus dals 3660 emploiads en il Departament federal d'affars exterius DFAE. Els fan ina lavur che mo paucs enconuschan, ma che serva a fitg blers, en in tschert senn schizunt a nus tuts.

Departament federal d'affars externs DFAE

Il DFAE defenda ils interess da la Svizra a l'exteriur. El definescha e coordinescha la politica exteriura da la Svizra. Sias activitads sa basan sin las suandantas tschintg finamiras:

- promover la convivenza paschaivla dals pievels
- respectar ils dretgs umans e promover la democrazia
- defender ils interess da l'economia svizra a l'exteriur
- mitigiar la povradad e la miseria en il mund
- mantegnair las basas da vita naturalas

Secretariat general

Secretari general:	Plazzas:	Entradas:	-
Peter Müller	53	Expensas:	45 000 000.-

Il Secretariat general è il post da stab dal DFAE. El sustegna la ministra da l'exteriur en la direcziun dal departament. El planisescha e coordinescha tut ils affars dal departament ed è era responsabel per:

- las relaziuns publicas
- la surveglianza da las ambassadas e dals consulats, sco era da la gestiun finanziaria en la centrala
- la coordinaziun da la telematica dal departament
- la realisaziun da l'egualitad da las schanzas en il DFAE
- l'applicaziun da la Lescha federala davart il princip da la trasparenza da l'administraziun

Secretariat da stadi

Secretari da stadi:	Plazzas:	Entradas:	-
Michael Ambühl	271	Expensas:	270 000 000.-

Il secretari da stadi è – suenter la scheffa dal DFAE – il numer dus dal departament ed il partenari da discussiun principal dal Cussegl federal per dumondas da la politica exteriura. El maina la Direcziun politica ed è responsabel per il svilup e la planisaziun da la politica exteriura, sco era per la preparaziun da rapports destinads a las autoritads politicas. El represchenta tenor basegn la scheffa dal departament, per exempel en sedutas da las cumissiuns per la politica exteriura dal Cussegl naziunal e dal Cussegl dals chantuns. Sias activitads cumpiglian contacts regulars cun ses collegas d'uffizi a l'exteriur ed a Berna. Dossiers impurtants èn la collavuraziun cun l'ONU, il svilup da las relaziuns cun l'UE e la politica da segirezza e da pasch.

Il *Biro d'integrasiun* che fa part dal Secretariat da stadi, è in servetsch cuminaivel dal DFAE e dal DFE. El coordinescha las relaziuns cun l'UE e cun l'Associaziun europeica da commerzi liber (EFTA).

Direcziun politica

Schef:
Michael Ambühl, secretari da stadi e directur politic

Plazzas e budget:
cuntegnids en las cifras dal Secretariat da stadi

La Direcziun politica ha l'incumbensa d'eruir ils territoris da crisa e da tensiuns, da valitar las pussaivladads globalas da la Svizra e da sviluppar strategias da la politica exteriura. En la Direcziun politica sa concentreschan tut las infurmaziuns che permettian da far valair ils interess da la Svizra a l'exteriur. Ella concepescha la politica exteriura ed è il post suprem per tut las represchentanzas a l'exteriur. La Direcziun politica sa cumpona da quatter divisiuns geograficas e tschintg tematicas:

- *Divisiun politica I* (Europa, Cussegl d'Europa, OSCE, cooperaziun transcunfinala)
- *Divisiun politica II / America*
- *Divisiun politica II / Africa e Proxim Orient*
- *Divisiun politica II / Asia ed Oceania*
- *Divisiun politica III* (ONU, preschientscha da la Svizra en organizaziuns internaziunalas, politica dal stadi da sedia, francofonia)
- *Divisiun politica IV* (politica da pasch e segirezza umana, politica dals dretgs umans, politica umanitara e migraziun, pool d'experts per la promoziun civila da la pasch)
- *Divisiun politica V* (economia e finanzas; ambient, traffic, energia e scienza; cultura)
- *Divisiun politica VI* (servetsch per ils Svizzers a l'exteriur e politica concernent ils Svizzers a l'exteriur, protecziun consulara, cussegls per viadis a l'exteriur e management da crisas)
- *Secretariat politic* (analisa, documentaziun e planisaziun; politica da segirezza internaziunala)

La *Preschientscha Svizra*, che fa part da la Direcziun politica, promovava a l'exteriur la chapientscha e la simpatia per noss pajais e fa valair la diversitad ed attractivitad svizra.

Direcziun per dretg internaziunal public

Directur:
Paul Seger

Plazzas:
41

Entradas:
Expensas: **6 000 000.-**

Il dretg internaziunal public reglescha la convivenza paschaivla dals stadis. Ina politica exteriura che respecta las normas internaziunalas è credibla e previsibla. Per la politica exteriura da la Svizra è il dretg internaziunal public ina basa da referenza impurtanta.

La Direcziun per dretg internaziunal public, la «conscienza giuridica» dal DFAE ed il center da cumpetenza da la Confederaziun per il dretg internaziunal, procura che la Svizra respectia sias obligaziuns da dretg internaziunal, tant sin plaun naziunal sco era internaziunal. Ella participescha a las negoziaziuns da contracts internaziunalas, a la conclusiun e la realisaziun da quels e s'engascha per far valair ils dretgs da la Svizra a l'exteriur.

Scheffa dal departament:
Micheline Calmy-Rey

Chasa federala vest, 3003 Berna
031 322 31 53
Responsabels per l'infurmaziun: Jean-Philippe Jeannerat,
Lars Knuchel, Marie-Marceline Kurmann
www.eda.admin.ch

La Direcziun per dretg internaziunal public tracta numerus temas, tranter auter la neutralitad, ils dretgs umans ed il dretg internaziunal umanitar, sco era dumondas giuridicas davart la cooperaziun transcunfinala u davart fonds da potentats.

Igl è tradiziun che la Direcziun per dretg internaziunal public tgira era las relaziuns cun il Principadi da Liechtenstein.

Direcziun per svilup e cooperaziun DSC

www.deza.admin.ch

Directur: Walter Fust (fin l'avrigl)	Plazzas: 536	Entradas: -	Expensas: 1 433 000 000.-
--	------------------------	----------------	-------------------------------------

La Svizra gida a mitigiar la miseria e la povradad en il mund, a respectar ils dretgs umans ed a promover la democrazia e la convivenza paschavla dals pievels, sco quai che la Constituiziun federala prevesa.

La Direcziun per svilup e cooperaziun realisescha quest mandat. Sia activitad a l'exteriur cumpiglia trais secturs:

- cooperaziun bilaterala e multilaterala al svilup
- agid umanitar (inclus Corp svizzer d'agid umanitar)
- cooperaziun cun l'Europa orientala.

La finamira da la *cooperaziun al svilup* è il cumbat cunter la povradad tenor il motto: gidar a gidar sasez. La DSC promova l'autonomia economica e statala, gida a meglierar las cundiziuns da produziun ed a schiar ils problems da l'ambient, s'engascha per pussibilitar a la populaziun la pli disfavourisada l'access a la furmaziun ed al provediment sanitar da basa.

La finamira da l'*agid umanitar* è da salvar vitas umanas e da mitigiar las suffrientschas. El trametta suenter catastrofas da la natira u conflicts armads il Corp svizzer d'agid umanitar en las regiuns pertutgadas e sustegna autras organisaziuns partenarias.

La *cooperaziun cun l'Europa orientala* sustegna ils pajais da l'Europa orientala e da la Communitad dals stadis independents (CSI) sin lur via a la democrazia ed a l'economia libra.

Entant che l'agid umanitar succeda mintgamai là nua ch'el è il pli necessari, sa concentrescha la cooperaziun bilaterala al svilup sin actualmain 17 pajais prioritars en l'Africa, l'Asia e l'America latina. La cooperaziun cun l'Europa orientala è focusada sin diesch pajais da l'Europa dal sidost e da la CSI. Sin plaun multilateral lavura la DSC surtut cun las organisaziuns da l'ONU, da la banca mundiala e da las bancas regiunalas per il svilup.

Las cumpetenzas specificas da la direcziun èn organisadas en il sector «Resursas tematicas». L'accent vegn mess surtut sin

- la prevenziun da conflicts
- la buna gestiun governativa
- il svilup social
- la lavur ed il gudogn
- las resursas natirals e l'ambient

La DSC fa atgnas accziuns, sustegna programs d'organisaziuns multilateralas e gida a finanziar programs d'ovras d'agid svizras ed internaziunalas.

Direcziun per resursas e la rait exteriura DRE

Directur: Martin Dahinden	Plazzas: 306	Entradas: -	Expensas: 174 000 000.-
-------------------------------------	------------------------	----------------	-----------------------------------

La Direcziun per resursas e la rait exteriura ha trais incumbensas principalas:

- Ella è responsabla per la garanzia, la gestiun e la direcziun da las resursas (persunal, finanzas, logistica, informatica, licenzas, etc.) e procura che quellas vegnian utilisadas a moda efficazia per realisar las finamiras dal departament.
- Ella administrescha ina rait da represchentanzas diplomaticas e consularas, adattada als basegns da la politica exteriura ed a quels da las Svizras e dals Svizzers a l'exteriur. Ella prenda mesiras per proteger questas represchentanzas e lur personal e garantescha la comunicaziun e la coordinaziun tranter la rait exteriura e la centrala a Berna.
- Ella procura che las prestaziuns consularas sajan effizientas e correspundian als basegns da la clientella. Ella creescha las premissas per ina gestiun departamentala orientada als resultats en las represchentanzas svizras a l'exteriur, e gida quellas a realisar lur incumbensas.

La legislaziun, l'applicaziun dal dretg e la cussegliaziun giuridica per il departament (cun excepziun dal sector dal dretg internaziunal) fan medemamain part dal champ d'incumbensas da la DRE. Ad ella suttastat era la Centrala da viadis da la Confederaziun che organisascha e cumpra viadis da servetsch internaziunals per l'entira administraziun federala.

Represchentanzas diplomaticas e consularas da la Svizra a l'exteriur

Plazzas: 2093	Entradas: -	Expensas: 39 000 000.-
-------------------------	----------------	----------------------------------

Var 150 represchentanzas defendan ils interess da la Svizra visavi auters stadis ed organisaziuns internaziunalas. Ellas prestan numerus servetschs en favur dals burgais svizzers a l'exteriur e per l'economia. Da las represchentanzas a l'exteriur fan part las ambassadas, ils consulats generals, ils consulats, las missiuns multilateralas ed ils biros da cooperaziun.

Tschintg novs ambassadors svizzers

Els han num «Paule» (il maletg giudim a sanestra), «Intimität» (il pli grond) u era «Apfelblust»; els n'èn tuts betg pli ils pli giuvens (nagin n'è sut quaranta) e tuttina represchentan els bainprest noss pajais e ses artists a l'exteriur.

Ma avant ch'els van en viadi e decoreschan en in'ambassada svizra las stanzas da retschaviment e da seduta, vegnan els examinads minuziusamain da Monika Dannegger: la conservatura da la Collecziun d'art da la Confederaziun registrescha il stadi da mintga maletg en in protocol detaglià, avant ch'ella dat liber els per la bagascha dals diplomats.

Ils maletgs fan part d'ina collecziun che cumpiglia en il fratemp pli che ventgmilli ovras e che crescha anc adina. Dapi passa tschient onns cumpra la Confederaziun regularmain ovras d'artistas e d'artists svizzers; cumplettada cun las donaziuns da persunas privatas è la collecziun daventada in dals pli gronds stgazis da la lavur creativa indigena.

La part pli pitschna spetga qua en il magasin da vegnir scuverta d'ina diplomata u d'in nov schefffuncziunari, la bler pli gronda part penda dentant gia insanua: en nossas 300 ambassadas e consulats, sco era en las stanzas da direenziun dals uffizis federals ed en ils biros dal Cussegl federal.

Intgins maletgs èn però era svanids en chasas privatas, èn forsa vengnids destruids u simplamain emblidads: 399 ovras valan sco sparidas.

Monika Dannegger è ina dals 2257 emploiads en il Departament federal da l'intern DFI. Ella fa ina lavur che mo paucs enconuschan, ma che serva a fitg blers, en in tschert senn schizunt a nus tuts.

Departament federal da l'intern DFI

Secretariat general

www.edi.admin.ch

Secretari general:	Plazzas:	Entradas:	1 000 000.-
Pascal Strupler	62	Expensas:	36 000 000.-

Il Secretariat general ademplescha incumbensas da planisaziun, coordinaziun e controlla; el funcziuna sco ina sort da relais tranter il schef dal departament ed ils uffizis federals e porscha servetschs da cussegliaziun a l'entir departament. La partiziun da dretg dal Secretariat general è plinavanzada incumbensada cun la surveglianza da fundaziuns d'util public nazionalas ed internaziunalas. En il Secretariat general è integrads era il secretariat da la Cumissiuun federala cunter il rassissem, il Servetsch per il cumbat cunter il rassissem e l'Uffizi federal per l'egualitad da persunas cun impediments.

Uffizi federal per l'egualitad tranter dunna ed um UFEG

www.gleichstellung-schweiz.ch

Directura:	Plazzas:	Entradas:	-
Patricia Schulz	12	Expensas:	8 000 000.-

L'uffizi s'occupa en emprima lingia da l'egualitad a la lavur ed en la famiglia. Ses accents per il 2008 èn l'egualitad da las pajas, il cumbat cunter las mulestas sexualas al plaz da lavur, la cumpatibladad tranter la vita famigliara e professiunala, sco era la prevenziun da la violenza en las relaziuns tranter dunna ed um.

En l'uffizi è integrà il secretariat da la Cumissiuun federala per dumondas da la dunna.

Uffizi federal da cultura UFC

www.bak.admin.ch

Directur:	Plazzas:	Entradas:	4 000 000.-
Jean-Frédéric Jauslin	220	Expensas:	202 000 000.-

L'UFC è activ en la promoziun e l'intermediaziun da la cultura ed en la protecciun da l'ierta culturala e la tgira da monuments. El è responsabel per la collecziun d'art da la Confederaziun, la Biblioteca nazionala svizra cun l'Archiv svizzer da litteratura e la Collecziun grafica, ils museums nazionalas e las collecziuns preziasas da la Confederaziun. L'UFC sustegna l'activitad creativa en il sector da l'art, dal design e dal film e promova ils interess da las diversas minoritads linguisticas e culturalas. En l'UFC sa chatta era il Servetsch spezialisà per il transfer da bains culturals e da l'art spoglià.

L'artitgel da cultura en la Constituziun federala dat la chaschun da reorganisar la politica e la promoziun culturala da la Confederaziun e la collavuraziun cun ils chantuns, las vischnancas e cun persunas privatas. Las missivas concernent la lescha davart la promoziun da la cultura e concernent la revisiun da la lescha davart la fundaziun Pro Helvetia èn, ensemen cun il project per ina lescha davart la reorganisaziun dals museums e da las collecziuns da la Confederaziun, dus puncts centrals da l'activitad da l'UFC.

Biblioteca nazionala svizra BN

www.nb.admin.ch

Directura:	Plazzas:	Entradas:	-
Marie-Christine Doffey	126	Expensas:	34 000 000.-

L'incumbensa da la BN è da collectar, conservar e render accessiblas tut las publicaziuns stampadas ed electronicas che han in connex cun la Svizra. La BN cumpiglia ultra da quai numerusas collecziuns spezialas; las pli impurtantas èn l'Archiv svizzer da litteratura e la Collecziun grafica. Il Centre Dürrenmatt Neuchâtel fa medemamain part da la BN.

Archiv federal svizzer AFS

www.bar.admin.ch

Directur:	Plazzas:	Entradas:	-
Andreas Kellerhals	47	Expensas:	16 000 000.-

L'AFS valitescha, conserva, intermediatescha e renda accessibels ils documents da la Confederaziun svizra cun valor archivara. Sin in spazi da passa 50 kilometers e sin 11,4 terabytes archivescha el documents originals sco la Constituziun federala, documents administrativs, fotografias, films, documents sonors u bancas da datas. L'archivaziun da quests documents è indispensabla per garantir la cuntinuitad e la trasparenza dal stadi da dretg e permetta a las burgaisas ed als burgais da controllar l'activitad da la Regenza e da l'administraziun sin ina basa democratica.

Ils proxims onns vegn l'AFS a sa concentrar surtut sin ils servetschs a favur da l'administraziun, per accompagnar quella en la fasa da transiziun a l'administraziun electronica.

Uffizi federal da meteorologia e climatologia MeteoSvizra

www.meteoschweiz.ch

Directur:	Plazzas:	Entradas:	36 000 000.-
Daniel K. Keuerleber-Burk	273	Expensas:	79 000 000.-

Stad 2007: en Svizra chaschunan grevs urizis e fermas daratgas inundaziuns e bovas, la mort da pliras persunas e destrueschan vias, edifizis e lingias da viafier. Quai n'è betg in cas singul: en noss pajais datti mintg'onn pliras giadas malauras. Tgi che s'infurmescha dentant ordavant, po protegger sasez e sia proprietad.

MeteoSvizra furnescha 24 uras al di previsiuns da l'aura ed avertescha las autoritads, las medias e la publicitad en cas da malauras e privels. MeteoSvizra ha ultra da quai en passa 700 lieus staziuns da mesiraziun, radars da precipitaziuns e differents instruments da surveglianza a distanza. Questas datas, elavuradas cun models matematics complexs, permettun da far las previsiuns meteorologicas fin a diesch dis ordavant. MeteoSvizra porscha a l'economia ed a persunas privatas previsiuns spezialas per ils differents basegns.

Schef dal departament:
Pascal Couchepin

Inselgasse, 3003 Berna
031 322 80 33
Responsabels per l'infurmaziun: Jean-Marc Crevoisier, Katja Zürcher
www.edi.admin.ch

Uffizi federal da sanadad publica UFSP

www.bag.admin.ch

Directur: Thomas Zeltner	Plazzas: 403	Entradas: 99 000 000.-	Expensas: 2 242 000 000.-
------------------------------------	------------------------	----------------------------------	-------------------------------------

La finamira da l'UFSP è da promover la sanadad da tut ils umans che vivan en Svizra. D'ina vart vul el render abel il singul burgais da surpigliar la responsabladad per l'atgna sanadad, da l'autra vart s'engascha el per la promoziun e la protecziun da la sanadad, sco era per la prevenziun da malsognas ed il tractament da blessuras d'accidents, per che mintgin possa profitar dal meglier sistem da sanadad pussaivel. Perquai s'occupa l'UFSP da temas sco epidemias e malsognas infectusas, prevenziun da toxicomania e d'altres dependenzas, segirezza da victualias, protecziun cunter radiazions e canera, controlla da substanzas toxicas e chemicas, perscrutaziun da las cellas da basa, bioterrorissem, assicuranzas da malsauns e d'accidents.

Uffizi federal da statistica UST

www.statistik.admin.ch

Directura: Adelheid Bürgi-Schmelz	Plazzas: 524	Entradas: 1 000 000.-	Expensas: 149 000 000.-
---	------------------------	---------------------------------	-----------------------------------

La statistica contribuescha a la trasparenza en las debats publicas ed en las discussiuns politicas. Perquai orientescha l'UST davart il stadi ed il svilup da la Svizra en numerus secturs da la vita. El furnescha las infurmaziuns quantitativas per chapir il preschent e planisar il futur. L'*Annuari statistic*, la *Survista statistica da la Svizra* e surtut il portal d'Internet dattan ina survista da las infurmaziuns e renvieschan ad ulteriuras statisticas. Ils principals centrals da tut ils servetschs da l'UST èn l'orientaziun als basegns da la clientella, il caracter scientific, la protecziun da las datas e l'actualitad.

Uffizi federal d'assicuranzas socialas UFAS

www.bsv.admin.ch

Directur: Yves Rossier	Plazzas: 243	Entradas: 475 000 000.-	Expensas: 11 921 000 000.-
----------------------------------	------------------------	-----------------------------------	--------------------------------------

La Confederaziun impunda circa in quart da ses budget per la protecziun sociala. Ils ultims onns è quai stà ina summa da var 13 fin 14 milliardas francs. L'UFAS garantescha la cuntinuitad ed il svilup en ses secturs da competenza: l'AVS, l'AI, las prestaziuns supplementaras, la prevenziun professiunala (cassas da pensiun), l'urden da cumpensaziun dal gudogn per persunas en servetsch militar e l'indemnisaziun en cas da maternitad ed ils supplements da famiglia en l'agricultura. L'inveteraziun da la populaziun ed il regress da las naschienschas pretendan novas soluziuns per l'AVS. Cun la 5avla revisiun da l'AI duain las finanzas da l'assicuranza vegnir sanadas. L'intent è da promover il dumber da persunas cun impediments che restan en il mund da lavur e da sbassar las expensas.

Secretariat da stadi per furmaziun e perscrutaziun SFP

www.sbf.admin.ch

Directur: Secretari da stadi Mauro Dell'Ambrogio	Plazzas: 103	Entradas: 2 000 000.-	Expensas: 1 909 000 000.-
--	------------------------	---------------------------------	-------------------------------------

Il SFP è responsabel per la preparaziun e la realisaziun da la politica federala naziunala ed internaziunala en ils secturs da la furmaziun superiura ed universitara, da la perscrutaziun e da l'astronautica. Ils pli impurtants dossiers da furmaziun èn la maturitad, la promoziun da las universitads chantunalas, sco era la preparaziun e la controlla dal mandat da prestaziun affidà al Sector da las SPF. Cun ils meds finanzials per il Fond naziunal svizzer, las academias, las instituziuns da perscrutaziun extra-universitaras, la participaziun da la Svizra en organizaziuns da perscrutaziun internaziunals e la collavuraziun en programs scientifics europeics e mundials, investescha il SFP en la qualitat scientifica da la Svizra. La finala coordinescha e finanziescha il SFP la politica astronautica svizra en tut sias fassetas scientificas ed industrialas.

Sector da las Scolas politecnicas federalas Sector da las SPF

www.ethrat.ch

President dal Cussegl da las SPF: Fritz Schiesser	Plazzas: 12 000	Entradas: -	Expensas: 2 154 000 000.-
---	---------------------------	-----------------------	-------------------------------------

Il sector da las SPF è in sistem coerent d'universitads tecnicas e d'instituziuns da perscrutaziun. Las Scolas politecnicas federalas a Turitg ed a Losanna e la gruppa dals instituts da perscrutaziun PSI, WSL, Empa ed Eawag vegnan manadas strategicamain dal Cussegl da las SPF, che sa cumpona dad indesch personalitads da la scienza, da l'economia e da la politica. 12 000 collavuraturAs e var 20 000 studentAs e doctorandAs prestan servetschs excellents sin il pli aut nivel scientific en stretga collavuraziun cun la societad, l'economia e las scolas autas en Svizra ed a l'exteriur.

Institut svizzer per products therapeutics

Swissmedic

www.swissmedic.ch

Directur: Jürg Schnetzer	Plazzas: 284	Entradas: 71 500 000.-	Expensas: 67 000 000.-
------------------------------------	------------------------	----------------------------------	----------------------------------

Per proteger la sanadad dals umans e dals animals controlla Swissmedic tut ils products therapeutics. El garantescha che sulettamain products segirs, effizients e d'alta qualitat vegnan mess sin il martgà. L'examinaziun detagliada dals products therapeutics cumpiglia era l'identificaziun tempriva da novas ristgas e la realisaziun immediata da mesiras relevantas per la segirezza.

Tschertezza sunter trais minutas: quel èsi!

Ubain il cuntrari: quel n'èsi en mintga cas betg! – Ils experts en l'Uffizi federal da polizia (fed-pol) pon eruir entaifer fitg curt temp, sch'ina impronta dal det appartegna ad ina persuna enconuschenta als servetschs da polizia u, il cuntrari, sch'ins po excluder cun tutta segirezza ina correspundenza. Quai fan els cun agid dad AFIS.

L'abbreviazion AFIS stat per il sistem automatic d'identificaziun da las improntas dal det, che vegn utilisà en Svizra dapi bundant dus decennis.

La procedura da la tecnica criminala, che permetta da demaschar ils delinquents e da distgargiar ils innocents, sa basa sin il fatg che mintga uman è unic, almain quai che riguarda las uschenumnadas lingias papillaras da ses mauns e da ses dets; in fatg ch'è enconuschent dapi la fin dal 19avel tschientaner e che facilitescha la lavur da la polizia.

Quai che Guido Balmer, collavuratur da fedpol, vesa qua sin ses monitor, è sulettamain in'impronta dal det digitalisada; el na sa ni da tgi ch'ella è ni da tge inquisiziun ch'ella deriva. Per motivs da la protecziun da datas èn questas infurmaziuns memorisadas separadamain. Mo sch'ina retschertga maina ad ina correspundenza cun in'impronta memorisada, vegn quella colliada cun las datas davart la persuna ed il cas.

Oz fan ils experts da fedpol mintga di var 300 identificaziuns da personas cun agid dad AFIS. Quel cuntegna en total circa 750 000 unitads da datas.

Guido Balmer è in dals 2397 employads en il Departament federal da giustia e polizia DFGP. Ses collegas che utiliseschan AFIS fan ina lavur che mo paucs enconuschan, ma che serva a fitg blers, en in tschert senn schizunt a nus tuts.

Departament federal da justia e polizia DFGP

Secretariat general

www.ejpd.admin.ch

Secretaria generala:	Plazzas: 117	Entradas SG:	-
Sonja Bietenhard	CSI: 89	Expensas SG:	28 000 000.-
Responsabel CSI:		Entradas CSI:	52 000 000.-
Christian Baumann		Expensas CSI:	57 000 000.-

Sco in'ampia sin ina cruschada cun bier traffic dirigia il Secretariat general la collavuraziun da las differentas parts dal DFGP: el coordinescha las fatschentas per il Parlament ed el Cussegl federal, infurmescha la publicitad davart las activitads dal departament via las medias u l'Internet e maina ed administrescha a moda centralisada il personal e las finanzas da l'entir departament. In'unitad speziala è il *Center da servetschs d'informatica (CSI)*. El è responsabel per il svilup e la gestiun da las applicaziuns d'informatica criticas dal puntg da vista da la segirezza en ils secturs da la justia, polizia e migraziun, sco per exempel ils systems da retschertga u il register penal. Ultra da quai è el cumpetent per la controlla dal traffic da posta e da telecomunicaziun.

Uffizi federal da justia UFG

www.bj.admin.ch

Directur:	Plazzas:	Entradas:	12 000 000.-
Michael Leupold	206	Expensas:	147 000 000.-

Gion e Peder èn dapi tschintg onns in pèr. Els han lachà inscriber lur partenadi en il register da l'uffizi dal stadi civil e furman uss ina cuminanza da vita cun dretgs ed obligaziuns vicendaivlas. La lescha da partenadi, entrada en vigur il 2007, meglierescha la situaziun giuridica da pèrs omosexuals en secturs sco il dretg d'ierta, las assicuranzas socialas e la prevenziun professiunala, senza dar al partenadi registrà il medem status sco a la lètg. Quai è mo in exempel per las numerusas leschas che l'UFG elavura en il sector dal dretg public, dal dretg privat e dal dretg penal. L'uffizi accumpogna ultra da quai tut ils projects legislativs entaifer l'administraziun federala e redigia expertisas. Sin plaun internaziunal represchenta l'UFG la Svizra avant il Tribunal europeic dals dretgs umans e collavura cun autoritads da l'exteriur en il sector da l'assistenza giudiziala.

Uffizi federal da polizia fedpol

www.fedpol.admin.ch

Directur:	Plazzas:	Entradas:	1 000 000.-
Jean-Luc Vez	832	Expensas:	220 000 000.-

Il 1. d'avust 2007, curt sunter la festa uffiziala, detunescha sin il Rütli ina chargia explosiva. Tge signifitgescha quest eveniment per l'Uffizi federal da polizia?

Fedpol è incumbensà cun la persecuziun penala. Sunter quest attentat fa la Polizia criminala federala (PCF) retschertgas per chattar ils delinquentes. Sper ils delicts cun materials explosivs, è la PCF era responsabla per la persecuziun penala en cas da grevs delicts, sco per exempel en il sector da la criminalitad organisada.

Fedpol ha era da procurar per la segirezza da personas protegidas dal dretg internaziunal. Il Servetsch federal da segirezza ha protegì il 1. d'avust la presidenta da la Confederaziun Micheline Calmy-Rey avant, durant e sunter la festa sin il Rütli.

Il Servetsch d'analisa e prevenziun identifitgescha a moda tempriva smanatschas, per exempel tras il terrorissem, il spionadi u l'extremissem violent. Uschia ha el analisà la situaziun avant il 1. d'avust ed ha pudì annunziar als chantuns eventuals privels.

Uffizi federal da migraziun UFM

www.bfm.admin.ch

Directur:	Plazzas:	Entradas:	44 000 000.-
Eduard Gnesa	614	Expensas:	972 000 000.-

L'Uffizi federal da migraziun è cumpetent per tut las dumondas concernent las estras ed ils esters, ils requirents d'asil ed ils fugitivs. La fin dal 2006 eran 1 554 527 personas en possess d'ina permissiun da dimora u da domicil e 44 869 eran requirents d'asil u personas cun permissiun da dimora provisoria. Quai èn var 1,6 milliuns umans; da quels èn bunamain la mesadad forzas da lavur indispensablas per l'economia.

L'UFM ha decidì il 2006 davart passa 46 700 dumondas da naturalisaziun e davart pli che 11 100 dumondas d'asil. El ha dà var 158 800 lubientschas da lavur ed emess passa 584 700 visums.

L'integraziun d'umans da l'exteriur è impurtanta; las reglas fundamentalas da la convivenza ston vegnir acceptadas. Il rapport davart l'integraziun, publicat l'onn 2006, mussa che l'integraziun reussescha per gronda part bain. I dat dentant era deficits. Per cumpensar quels ha l'UFM elavurà en collavuraziun cun differents departaments ed uffizis 45 mesiras d'integraziun che resguardan ils pli impurtants secturs: la lingua, la lavur e la furmaziun.

Procura publica federala PPF

www.ba.admin.ch

Procuratur general da la Confederaziun:	Plazzas:	Entradas:	1 000 000.-
Erwin Beyeler	111	Expensas:	33 000 000.-

La Procura publica federala è sco autoritad da persecuziun penala da la Confederaziun cumpetenta per l'inquisiziun e l'accusaziun da delicts ch'èn drizzads cunter la Confederaziun u che tangheschan fermamain ils interess da quella.

Ils surpassaments relevants per la giurisdicziun federala èn per exempel il spionadi, delicts uffizials commess d'employiads federals e delicts en connex cun material explosiv u material radioactiv. Sco autoritad d'inquisiziun e d'accusaziun da la Confederaziun è la Procura publica federala ultra da quai responsabla per cas da criminalitad organisada e da terrorissem, da lavada da daners suspectus e da corrupziun, sco era per cas da criminalitad economica cun fermes lioms internaziunals u interchantunals.

Scheffa dal departament:
Eveline Widmer-Schlumpf

Chasa federala vest, 3003 Berna
031 322 18 18
Responsabel per l'infurmaziun: Livio Zanolari
info@gs-ejpd.admin.ch
www.ejpd.admin.ch

Ulteriuras incumbensas da la PPF èn l'execuziun da dumondas d'assistenza giudiziala, inoltradas d'autoritads da persecuziun d'auters pajais, e la promoziun da la cooperaziun transcunfinala per cumbatter la criminalitad.

Uffizi federal da metrologia Metas

www.metas.ch

Directur: Christian Bock	Plazzas: 112	Entradas: 7 000 000.-	Expensas: 34 000 000.-
------------------------------------	------------------------	---------------------------------	----------------------------------

Ils products e servetschs svizzers sa distinguan savens tras lur auta qualitat, exactadad e fidadad. Per cuntanscher quest resultat sto noss'economia pudair mesirar, examinar e valitar cun la precisiun necessaria las caracteristicas da ses products e servetschs.

Sch'i va per crear in product precis, quintar giu l'energia electrica u observar valurs da cunfin en l'ambient: l'economia e la societad funcziunan mo cun ina mesiraziun correcta.

L'Uffizi federal da metrologia realisescha las mesiras da referenza da la Svizra, procura per lur renconuschientscha sin plaun internaziunal e furnescha questas mesiras en la precisiun necessaria a la scienza, a l'economia ed a la societad. El è abel da calibrar ils instruments da mesiraziun ils pli precis e creescha uschia las premissas per mesiraziuns ed examinaziuns fitg exactas.

Institut federal da proprietad intellectuala IPI

www.ige.ch

Directur: Roland Grossenbacher	Plazzas: 208	Entradas: 44 633 000.-	Expensas: 43 877 000.-
--	------------------------	----------------------------------	----------------------------------

È la vopna svizra sin ils cuntels da l'armada ina decoraziun u ina marca? Èn products cosmetics «swiss made», sch'els èn sviluppads en Svizra, dentant producids a l'exteriur? E tge fa ina crusch svizra sin padellas chinasas? U cun auters peds: quanta Svizra sto esser cuntegnida en in product per ch'i sa tracia d'in product svizzer? L'institut sa fatschenta cun ils aspects giuridics da quest tema tant actual sco era brisant. En tut questas dumondas vai numnadain per il posiziunament da la piazza economica svizra e per la reputaziun da las indicaziuns da derivanza svizra.

L'institut, enconuscent era sco «uffizi da patentas», na protegia damai betg mo las scuvertas innovativas: el registrescha per exempel era il design d'ina mobiglia u la marca d'ina nova bavronda, ed el va era a la tschertga d'invenziuns existentas, per che las interpresas innovativas sajan giuridicain armadas per far frunt ad eventuais plagiats.

Institut svizzer da dretg comparativ ISDC

www.isdc.ch

Directura: Eleanor Cashin Ritaine	Plazzas: 30	Entradas: 3 000 000.-	Expensas: 7 000 000.-
---	-----------------------	---------------------------------	---------------------------------

L'institut independent cussegia organisaziuns internaziunalas, tribunals, advocaturas, autoritads, interpresas e personas singulas en Svizra ed a l'exteriur en dumondas giuridicas davart tut ils systems giuridics naziunals. El suttametta medemamain al legislatur svizzer models da referenza e funtaunas d'inspiraziun per elavurar ed adattar leschas e contracts che concernan il dretg internaziunal.

La biblioteca da l'institut metta a disposiziun a scenziads da tut il mund passa 300 000 ovras en pli che 60 linguas.

L'ISDC organischa mintg'onn pliras occurrenzas davart temas actuals dal dretg comparativ e publitgescha regularmain sias atgnas lavurs da perscrutaziun.

Cumissiu federala da bancas da giu CFBG

www.esbk.admin.ch

Directur: Jean-Marie Jordan	Plazzas: 31	Entradas: 5 000 000.-	Expensas: 9 000 000.-
---------------------------------------	-----------------------	---------------------------------	---------------------------------

Dar poker sco James Bond? Quai pudais Vus far en ina da las 19 bancas da giu svizras che vegnan survegliadas da la CFBG. Natiralmain na dat quella nagina garanzia da gudogn, ma ella garantescha cundiziuns da giu gistas. Ina finamira principala da la CFBG è ch'il giu restia in plaschair. Perquai procura ella ch'ìls casinos applitgeschian a moda professiunala ed engaschada las mesiras da prevenziun prescrittas per evitar la dependenza dal giu. Uschia garantescha ella che las flussiuins constantas da daners, che vegnan consegnads en furma da taglias, na chaschunian betg suffrientschas umanas ed auts custs socials. Ultra da quai persequitescha la CFBG ils gieu da fortuna illegals ordaifer ils casinos.

El protocollescha las midadas

Tgi che sa mova per motivs privats u professionals sin terren nun-enconuschent, dovra ina buna charta per s'orientar – e natiralmain la capaciad da la pudair leger. Ina buna charta sto surtut esser clera, precisa ed actuala.

Nossas chartas naziunals satisfan a questas spetgas, quai era grazia a Hanspeter Gautschi dal servetsch da sgol da Swisstopo – l'anterior Uffizi federal da topografia.

Hanspeter Gautschi fa regularmain fotografias verticalas da minga meter quadrat da la Svizra – numnadamain adina lura, cura che l'aura è buna e ni nivels ni naiv na cuvran las sendas e vias.

El vesa tut las particularitads da la surfatscha terrestre. Nua ch'ina senda vegn nivellada u in champ surbajegià, nua ch'in glatscher sa retira u in gaud s'avanza, nua che pastgiras creschan en e lajets s'enterreschan, nua ch'ils schrebertins ston far plaz ad in center d'orticultura e nua che vegn construi in nov center da cumpras: grazia a sia camera digitala da precisiun registrescha el mintga midada da la cuntrada.

Las datas servan tranter auter ad actualizar las chartas naziunals, ma ellas èn era crappels da mosaic per in auter product da Swisstopo zunt apprecià: Swissimage, in maletg da la Svizra or da l'aria tant detaglià sco era fidaivel a ses model.

Hanspeter Gautschi è in dals 13 230 emploiads en il Departament federal da defensiun, protecciun da la populaziun e sport DDPS. El fa ina lavur che mo pauc enconuschan, ma che serva a fitg blers, en in tschert senn schizunt a nus tuts.

Departament federal da defensiun, protecziun da la populaziun e sport DDPS

Secretariat general

Secretari general: **Markus Seiler** Plazzas: **305** Entradas: **2 000 000.-**
Expensas: **130 000 000.-**

Las incumbensas dal schef dal DDPS èn fitg multifaras.

Il Secretariat general (SG) è in team da specialistas e specialistas dals pli differents secturs che sustegna il schef dal departament en sia lavur quotidiana, ma che s'occupa era da la planisaziun a media ed a lunga vista. Il SG dirigia, coordinescha e surveglia l'utilisaziun da las resursas dal departament en ils secturs dal personal, da las finanzas, dal dretg e da l'ambient, ed è responsabel per la comunicaziun ed il Center da donns dal DDPS.

Al Secretariat general èn sutta mess administrativamain:

- La *Direcziun da la politica da segirezza* (DPS). Ella è responsabla per la strategia da la politica da segirezza, per las relaziuns internaziunalas sin nivel departamental, per la politica da segirezza en cas d'engaschaments da l'armada en Svizra ed a l'exteriur, sco era per la planisaziun da l'armada e da l'armament, per la politica d'armament, la controlla da l'armament e per il discharmament.
- Il *Servetsch d'infurmaziun strategic* (SIS). El furnescha ed analisescha, principalmain per mauns da la Regenza federala, infurmaziuns politicas, economicas, militaras e tecnic-scientificas da l'exteriur davart svilups che pudessan esser per la Svizra in privel, però era ina schanza.
- Il *Stab da la Giunta dal Cussegl federal per la segirezza* (Stab GSeg). Ils affars da la Giunta per la segirezza, che sa cumpona da trais cussegliers federals (minister da la defensiun, minister da la giustia, ministra da l'exteriur), vegnan predeliberads da la Gruppa da coordinaziun per la segirezza. Il Stab GSeg furnescha a quests dus organs continuadamain analisas da la situaziun e contribuziuns per il management da crisas sin nivel da la Confederaziun.

Il Secretariat general è era responsabel per ils trais centers da Genevra renumads sin plaun internaziunal: il Center per la politica da segirezza, il Center internaziunal per la deminaziun umanitara ed il Center per la controlla democratica da las forzas armadas.

Auditorat superiur

www.oa.admin.ch

Auditor superiur:
brigadier Dieter Weber

Plazzas e budget:
cuntegnids en las cifras dal
Secretariat general

L'Auditorat superiur procura – independentamain dal commando da l'armada e da l'administraziun – che la giustia militara possa ademplir sias incumbensas. L'auditor superiur è l'accusader suprem da l'armada. El surveglia las proceduras penals ed è, a basa da la Convenziun da Genevra, era responsabel per la persecuziun da delinquents presuntivs da guerra, independentamain da lur naziunalitad e dal lieu dal delict.

Defensiun

www.armee.ch

Schef da l'armada:
cumandant da corp Roland Nef Plazzas: **9958** Entradas: **357 000 000.-**
Expensas: **5 188 000 000.-**

Il segund «D» da l'abbreviazion DDPS stat per la «Defensiun». La Defensiun è il pli grond sector departamental e vegn manada dal schef da l'armada en il rang d'in cumandant da corp (general cun trais stailas). Il sector departamental Defensiun cumpiglia il Stab da planisaziun ed il Stab da commando, las Forzas terrestras e l'Aviatica militara, l'Instrucziun superiura dals cadens da l'armada, la Basa logistica e la Basa d'agid al commando.

Il Stab da planisaziun è orientà al futur e planisescha l'armada da damaun. Plinavant procura el per il material d'armament necessari ch'il Cussegl federal sutta metta a l'approvaziun dal Parlament en il rom dals programs d'armament annuals. Il Stab da commando planisescha e dirigia la prontezza da la truppa ed ils engaschaments, saja quai per garantir la segirezza dal World Economic Forum WEF a Tavau, per promover la pasch en il Balcan (p.ex. entras la Swisscoy en il Cosovo) u per gidar en cas da catastrofes (lavinias, inundaziuns u incendis da guaud) en Svizra ed a l'exteriur.

Ils cumandants da las Forzas terrestras e da l'Aviatica militara, medemamain cumandants da corp, han la responsabladad generala per l'Instrucziun e la prontezza da las furmaziuns terrestras ed aviaticas.

L'Instrucziun ed il perfecziunament dals uffiziers da milissa e dals militars da professiun succeda en il rom da l'Instrucziun superiura dals cadens. La Basa logistica garantescha l'entir refurniment ed il retransport d'armas, da material e da victualias, sco era il mantegniment e l'infrastructura. Las gruppas da sanitad e da transport fan era part da la Basa logistica. La Basa d'agid al commando furnescha tut las prestaziuns electronicas necessarias.

Schef dal departament:
Samuel Schmid

Chasa federala ost, 3003 Berna
031 324 50 58
Responsabels per l'infurmaziun: Jean-Blaise Defago, Dominique Bugnon,
Martin Bühler, Sebastian Hueber
www.vbs.admin.ch

Protecziun da la populaziun

www.bevoelkerungsschutz.ch

Directur:
Willi Scholl

Plazzas: **277**

Entradas: **9 000 000.-**
Expensas: **131 000 000.-**

Il «P» da l'abreviaziun DDPS stat per la «Protecziun da la populaziun». I sa tracta d'in sistem civil per il comando, la protecziun, il salvament e l'agid. La Protecziun da la populaziun segirescha la collavuraziun tranter las tschintg organisaziuns partenarias: polizia, pumpiers, sanadad publica, servetschs technics e protecziun civila. En cas da catastrofes e situaziuns d'urgenza, surpiglia in organ da comando la coordinaziun e la direcziun.

La protecziun da la populaziun stat per gronda part en la competenza dals chantuns. La Confederaziun, surtut l'Uffizi federal da protecziun da la populaziun, è responsabla per las basas legalas e la coordinaziun, surtut da la concepziun, da la protecziun ABC (privels atomars, biologics e chemics), da l'instrucziun u da l'infrastructura. La Confederaziun è particularmain cumpetenta per il provediment en cas d'in augment da la radioactivitad, situaziuns d'urgenza concernent ils mirs da fermada, epidemias d'animals e d'umans e conflicts armads.

La Centrala naziunala d'alarm a Turitg è incumbensada d'alarmar la populaziun. Il Labor da Spiez è l'institut svizzer spezialisà per la protecziun cunter privels atomars, biologics e chemics. Ses servetschs vegnan dumandads adina puspè era da l'ONU.

Sport

www.baspo.ch

Directur:
Matthias Remund

Plazzas: **304**

Entradas: **12 000 000.-**
Expensas: **203 000 000.-**

Il «S» da l'abreviaziun DDPS stat per il «Sport». L'Uffizi federal da sport UFSPO promova il sport ed il moviment per l'entira populaziun. Sias activitads s'orienteschan als effects positivs dal sport e dal moviment per la sanadad, l'educaziun, la prestaziun e l'economia. L'UFSPO gida a sviluppar ed a concepir la politica da sport naziunala ed ademplescha las incumbensas correspondentas. La Scola auta federala da sport a Magglingen è responsabla per la scolaziun, la perscrutaziun ed il svilup. Ultra da quai maina ella il program naziunal da promoziun dal sport «Giuventetgna e sport», dal qual profitan mintg'onn var 800 000 giuvenils en 60 disciplinas da sport.

A Magglingen sur Bienna ed a Tenero sper Locarno maina l'UFSPO centers da scolaziun, da curs e da trenament ils pli moderns, che stattan a disposiziun a las scolas autas, associaziuns, uniuns e scolas.

L'organisaziun da projects «Maun public Uefa Euro 2008» è suttamesa a l'UFSPO. Ella coordinescha las prestaziuns da la Confederaziun, dals chantuns e da las vischnancas en il rom dal Campiunadi europeic da ballape 2008.

Armasuisse

www.armasuisse.ch

Schef da l'armament:
Alfred Markwalder

Plazzas: **955**

Entradas: **1 282 000 000.-**
Expensas: **1 038 000 000.-**

Armasuisse è il Center per l'acquisiziun, la tecnologia e las immobiglias dal DDPS. Armasuisse garantescha il provediment da l'armada e da la protecziun da la populaziun cun systems, vehichels, material ed immobiglias. Armasuisse è in dals dus centers da competenza per las acquisiziuns da la Confederaziun e vegn manà dal schef da l'armament.

I dat strusch ina chasada svizra che na posseda betg in product dad Armasuisse: ina charta u in atlas. Quests products qualitativamain auts vegnan elavurads da l'Uffizi federal da topografia Swisstopo. Swisstopo è era responsabel per la mesiraziun uffiziala da la Svizra.

L'Uffizi federal per systems da comando, da telematica e d'instrucziun è il center da competenza per ils systems da comando e d'exploraziun moderns (C4ISTAR), sco era per ils implants da simulaziun e da trenament. L'Uffizi federal per systems d'armas, vehichels e material è responsabel per l'acquisiziun dals systems aviatics e terresters, la muniziun, ils vehichels, l'equipament e la vestgadira.

En il sector Immobiglias administrescha Armasuisse ils var 26 000 objects e las radund 26 000 hectaras terren dal DDPS ch'è il pli grond proprietari da fons da la Svizra. Sco plattafurma da perscrutaziun e da tecnologia furnescha il sector Scienzas e tecnologias las enconuschientschas necessarias per ina armada equipada a moda moderna e per la planisaziun dal svilup militar. Cunquai che Armasuisse s'occupa da las armas e dals apparats durant lur entira «durada da vita», è ella era responsabla per lur liquidaziun.

Saira sontga

Finalmain, suenter quindesch onns cun nundumbraivlas sedutas, referats, dietas, mantuns da palpìri e colonnas da cifras, è tut pront. La nova concepziun da la gulivaziun da finanzas e da la repartiziun da las incumbensas tranter la Confederaziun ed ils chantuns – curt NGF – ha superà tut ils obstachels ed è entrada en vigur il 1. da schaner 2008.

Il manader dal project NGF è Gérard Wettstein (amez). Questa giada po el stizzar ad uras la glisch en la Sala dals lampadaris dal Bernerhof e gratular a sasez ed a ses team cun Susanna Gadiant, Michelle Nyfeler ed Antonio Ladarola per la reussida d'ina da las pli impurtantas refurmas realisadas en Svizra.

Ils dossiers negoziads ed elavurads qua en la sedia dal Departament federal da finanzas ed en ils biros da tut las regenzas chantunalas en il decurs dals onns, vala davairas sco ina da las pli grondas refurmas dal federalissem svizzer.

La NGF ha duas finamiras principalas: reducir las grondas differenzas finanzialas tranter ils singuls chantuns ed augmentar l'effizienz da las prestaziuns statalas. Per quest intent ha ella definì da nov la repartiziun da las incumbensas e la gulivaziun da las finanzas tranter la Confederaziun ed ils chantuns.

Lain prender in exempel tranter numerus: fin ussa eran ils chantuns responsabels per la construcziun, la gestiun ed il mantegniment da las vias naziunalas sin lur territori, schebain che la Confederaziun pajava lunschor la gronda part. En media radund 87 pertschient per la construcziun ed il mantegniment, e per la gestiun anc adina bundant dus terzs! En l'avegnir surpiglia ella tut ils custs, ma è percenter era la suletta patruna e proprietaria.

Gérard Wettstein e ses trais collavuradors èn quatter dals 9175 emploiads en il Departament federal da finanzas DFF. Els fan ina lavur che mo paucs enconuschan, ma che serva a fitg blers, en in tschert senn schizunt a nus tuts.

Departament federal da finanzas DFF

Secretariat general

Secretaria generala: **Elisabeth Meyerhans Sarasin** Plazzas: **108** Entradas: **-** Expensas: **47 000 000.-**

In mardi saira en il «Bernerhof»: ils biros èn anc illuminads e dapertut èsi in grond travasch. Ils departaments inoltreschan lur davosas posiziuns davart las fatschentas che vegnan tractadas l'auter di en la seduta dal Cussegl federal. En il Secretariat general (SG) vegnan fatgas las davosas correcturas dals projects.

Il SG planisescha las fatschentas e sustegna il cusseglier federal Hans-Rudolf Merz. L'infurmaziun da la publicitad è l'incumbensa da la partiziun da communicaziun. Cun improvisar na vegniss ins qua betg lunsch, sch'ins pensa mo a las differentas versiuns linguisticas ch'èn da preparar: davart tut las fatschentas dal Cussegl federal vegn infurmà a medem temp en tudestg, franzos e talian. Era l'Organ da strategia informatica da la Confederaziun (OSIC) fa part dal Secretariat general. El elavura las basas per sviluppar vinavant l'informatica en l'administraziun federala e coordinescha sin plaun federal la protecziun da las datas electronicas.

Administraziun federala da finanzas AFF

www.efv.admin.ch

Directur: **Peter Siegenthaler** Plazzas: **214** incl. autoritad da controlla, Entradas: **2 440 000 000.-** Excl. Swissmint (20) ed UCC (559) Expensas: **6 522 000 000.-**

L'AFF è la guardiana da la cassa federala. La veglia regla «betg dar ora dapli daners che quai ch'ins gudogna» vala era qua. Il 2001 ha il pievel incumbensà il Cussegl federal ed il Parlament da far nagins ulteriurs debits pli. Quest «frain a l'indebitament» pretenda damai che las expensas na creschian betg pli spert che las entradas. Cura che l'AFF fa ses preventiv per l'onn proxim, sto ella resguardar questa directiva. Per che la politica haja temp avunda per decider davart ils accents ch'ella vul metter, elavura l'AFF era in plan da finanzas per ils trais onns suandants. Quest plan cuntogna tut las expensas approvadas e previsiblas. Uschia èsi pussaivel da prevair ad uras, sch'igl è necessari da franar projects u da procurar per novas entradas.

Grazia al quint transparent da l'AFF pon il Parlament ed il pievel controllar tge che succeda cun ils daners da taglia e verifigar sche lur decisiuns vegnan resguardadas.

Uffizi federal da personal UFFPER

www.epa.admin.ch

Directura: **Barbara Schaefer** (a partir dal 1. da matg) Plazzas: **89** Entradas: **-** Expensas: **131 000 000.-**

La clav dal success d'in pajais èn ils umans: ils interprediders, ils inventaders, tut ils umens e las dunnas che sa distinguan tras lur spiert da pionier, lur curaschi, lur diligenza, lur plaschair da lavurar e lur senn per qualidad – persunas raffinadas che vulan reussir e na teman betg la concorrenza, ch'èn pron-

tas da s'engaschar cumplainamain e da perseguir finamiras, che respectan lur incumbensa ed han pazienza en contact cun ils conumans. Sche nus dain a tut questas qualitats umanas la pussaivladad da sa sviluppar libramain, è il success garantì. Quai vala per la societad e l'economia, però era per il stadi. El dovra emploiads solids e segirs da sasezs per esser in stadi ferm ed efficaciz. L'UFFPER creescha la basa che permetta a la Confederaziun d'attrair e da mantegnair ils megliers collavurators.

Administraziun federala da taglia AFT

www.estv.admin.ch

Directur: **Urs Ursprung** Plazzas: **982** Entradas: **43 033 000 000.-** Expensas: **5 776 000 000.-**

Pertge dumond'ins Vus en in restaurant da fast food, sche Vus veglias mangiar il hamburger al lieu u prender el cun Vus? En tutta cas betg mo pervi da la tastga! Sche Vus mangiais il hamburger sin via, è el suttamess ad ina taxa da taglia da mo 2,4% (empè da 7,6%). Quai è in pau cumplitgà e n'è betg il sulet problem u problemin ch'è da schliar en connex cun la taglia. Perquai è l'AFT incumbensada da preparar ina revisiun totala da la lescha davart la taglia sin la plivalur. Quai è mo ina da sias numerusas incumbensas. Tut en tut procura numnadamain l'AFT per la gronda part da las entradas federalas.

Administraziun federala da duana AFD

www.ezv.admin.ch

Directur: **Rudolf Dietrich** Plazzas: **4435** Entradas: **10 521 000 000.-** Expensas: **1 275 000 000.-**

Di per di traversan passa 10 000 camiuns, 330 000 autos e 660 000 viaggiators il cunfin svizzer. L'AFD vul garantir in passadi dal cunfin uschè efficaciz sco pussaivel. La libra circulaziun da las persunas e da la martganzia è d'impurtanza vitala per noss pajais situà en il center da l'Europa. Per pudair liquidar a moda speditiva las formalitads, ma senza avrir las portas a la cuntrabanda ed ad auters abus, optimescha la duana cuntinudamain sias controllas «confurmas a las ristgas». Cun emprovas da controlla specificas po ella scuvrir ina gronda part da las irregularitads.

A medem temp procura la duana per passa in trer da las entradas federalas; ella incassescha la taglia sin il petroli, sin il tubac e sin vehichels, sco era la taxa sin il traffic da camiuns pesants dependenta da la prestaziun.

Schef dal departament:
Hans-Rudolf Merz

Bernerhof, 3003 Berna
031 322 60 33
Responsabls per l'infurmaziun: Tanja Kocher, Dieter Leutwyler
www.efk.admin.ch
info@gs-admin.ch

Uffizi federal d'informatica e da telecomunicaziun UFIT

www.bit.admin.ch

Directur: Marius Redli	Plazzas: 789	Entradas: 338 000 000.-	Expensas: 323 000 000.-
----------------------------------	------------------------	-----------------------------------	-----------------------------------

Dapi il 2007 po l'UFIT emetter sottascripziuns electronicas qualifitgadas cun agid da certificats. Ils utilisaders da la transmissiun da datas electronica pon ussa garantir l'integritad da las datas e l'identitad dal signatari. Uschia creescha l'UFIT la basa per la transmissiun da datas dal futur. El porscha prestaziuns per l'administraziun federala, ils chantuns, las vischnancas ed ulteriuras organisaziuns.

Uffizi federal per edifizis e logistica UFEL

www.bbl.admin.ch

Directur: Gustave E. Marchand	Plazzas: 651	Entradas: 830 000 000.-	Expensas: 700 000 000.-
---	------------------------	-----------------------------------	-----------------------------------

Pertge è la gronda part dals biros da l'administraziun federala da color grisch clera e pertge cuntengnan tut ils biros praticamain la medema mobiglia? Perquai ch'ils emploiads na pon betg simplamain comprar tenor liber plaschair lur pults e sutgas tar in commerziand da mobiglias. Ils biros fissan probablamain pli colorads, ma senza dubi era pli chars. La cumpra da grondas quantitats standardisadas è pli favoraivla che l'acquist d'objects singuls. Perquai èsi necessari da laschar far regularmain offertas per milli pults, diesch palettas cullis e pliras tonnas palpieri – e l'offerta la pli bunmartgada vegn alura resguardada. Responsabel per questas acquisiziuns è l'UFEL che mantegna ed administrescha era las immobiglias da la Confederaziun.

Uffizi federal d'assicuranzas privatas UFAP

www.bpv.admin.ch

Directura: Monica Mächler	Plazzas: 92	Entradas: 27 000 000.-	Expensas: 23 000 000.-
-------------------------------------	-----------------------	----------------------------------	----------------------------------

L'agent d'assicuranzas che visita in client a chasa è gentil. Ma po il client che sottascriba in contract era controllar, schebain la societad d'assicuranzas è solventa e po insumma covrir eventuals donns? Per in laic n'è quai betg uschè simpel da giuditgar. L'UFAP percenter po far quai. El surveglia las societads d'assicuranzas privatas e dat las lubientschas per lur activitads e products. En l'Internet chatt'ins ina glista da las interpresas e da las lubientschas correspudentas.

Cumissiu federala da bancas CFB

www.ebk.admin.ch

Directur: Daniel Zuberbühler	Plazzas: 156	Entradas: 39 000 000.-	Expensas: 38 000 000.-
--	------------------------	----------------------------------	----------------------------------

L'incumbensa da la CFB è da definir e da survegliar las reglas legalas che las bancas ed auters purschiders da servetschs finansials ston respectar en Svizra. La CFB controllascha damai, schebain ils participants al martgà da finanzas svizzer resguar-

dan effectivamain questas reglas ed intervegn en cas che quellas vegnan surpassadas. Era sin la pagina Web da la CFB chatt'ins ina glista da las interpresas e da las lubientschas correspudentas.

Controla federala da finanzas CFF

www.efk.admin.ch

Directur: Kurt Grütter	Plazzas: 87	Entradas: 1 000 000.-	Expensas: 20 000 000.-
----------------------------------	-----------------------	---------------------------------	----------------------------------

Sco organ suprem per la surveglianza da las finanzas ha la CFF il dretg da pretender da tut ils emploiads federals infurmaziuns davart lur lavur. Ella emprova d'eruir las mancanzas e las flaiivlezzas, tegnend adina ina distanza critica. La CFF presta ina lavur da persuasiun professiunala e guida uschia a meglierar l'activitad dal persunal federal. In grond pais metta ella sin il dialog cun las instituziuns controlladas, perquai ch'ella sa che sias recumandaziuns vegnan uschia plitost acceptadas voluntariamain.

Administraziun federala d'alcohol AFA

www.eav.admin.ch

Directur: Lucien Erard	Plazzas: 149	Entradas: 280 000 000.-	Expensas: 32 000 000.-
----------------------------------	------------------------	-----------------------------------	----------------------------------

L'AFA dirigia il martgà d'alcohol cun taglias, controllas e restricziuns da reclama. Alcosuisse, il center da profit da l'AFA, è responsabel per il commerzi d'etanol (alcohol ad auta procentuala). L'aggiunta d'etanol als carburants daventa adina pli impurtanta. Ella permetta da reducir per 600 000 tonnas ad onn las emissiuns da CO₂ en Svizra. Actualmain existan var 150 tancadis che vendan benzin cun 5% etanol. Bainprest duessan bundant 15 tancadis supplementars distribuir benzin cun 85% etanol.

Cassa federala da pensiun Publica

www.publica.ch

Directur: Werner Hertzog	Plazzas: 118	Entradas: 1 045 000 000.-	Expensas: 2 124 000 000.-
------------------------------------	------------------------	-------------------------------------	-------------------------------------

Ils patruns e las associaziuns dal persunal han stuì sa fatschentar intensivamain cun la prevenziun professiunala. Spetgas falladas davart auts gudogns d'investiziun, e tras quai empermischuns memia optimisticas han sfurzà diversas cassas da prevenziun da prender mesiras da sanaziun. Pervi da l'augment da l'aspetativa da vita da la populaziun duai il primat da prestaziuns, pratitgà anc en blers lieus, vegnir substituì tras il primat da contribuziuns. Quai vul dir che las rentas na sa drizzan betg pli tenor l'ultima paja retschavida, mabain tenor il chapital spargnà. Ultra da quai èsi necessari da flexibilisar la vegliadetgna da pensiun per tegnair quint dals novs models da vita. La Confederaziun mida al primat da contribuziuns en il rom da la revisiun totala da la lescha davart Publica.

MAERSK

Ina bartga arriva...

... cun tulipanas dad Amsterdam u furment dal Canada, merluz
schelentà u farina da pesch dal Peru.

Bler da quai che la Svizra importa, vegn en noss pajais sur
ils ports dal Rain. Ed il medem vala per la gronda part da noss
exports en l'entir mund: uras e products farmaceutics, uten-
sils per maschinas ed implantats da dents, sco era numerus
auters products excellents «made in Switzerland».

Beat Leingruber – l'um a dretga – procura che quest traffic
da martganzia transcunfinal funcziunia a moda effizienta e re-
gulara.

Sco collavuratur scientific en il Secretariat da stadi per l'eco-
nomia elavura el convegnas da commerzi liber cun ils pajais
d'ultramar; da quests contracts profitan en il cas ideal tuttas
duas varts a moda eguala – els creeschon damai in'uschenum-
nada situaziun win-win.

Quai è dentant tut auter che simpel: las industrias d'export
pretendan in access liber da lur products al martgà global; ils
importaders vulan tant sco pussaivel evitar dazis d'import u
autras taxas che fan vegnir pli chars lur products; ed ils pro-
ducents indigens vulan la finala ina protecziun optimala cun-
ter la concorrenza estra bunmartgada.

Ils experts commerzials dal Seco emprovan di per di da
chattar in equiliber gist tranter tut quests interess.

*Beat Leingruber è in dals 2214 emploiads en il Departament
federal d'economia DFE. El fa ina lavur che mo paucs
enconuschan, ma che serva a fitg blers.*

Departament federal d'economia DFE

Secretariat general

www.evd.admin.ch

Secretari general:	Plazzas:	Entradas:	25 000 000.-
Walter Thurnher	178	Expensas:	99 000 000.-

L'organ da stab e da coordinaziun sustegna e cussegia la scheffa dal departament en sia lavur quotidiana. Ses champ d'incumbensas cumpiglia la planisaziun, la coordinaziun e la controlla da las fatschentas, sco era la surveglianza dals effects da las decisions. Ultra da quai presta il Secretariat general servetschs per l'entir departament dal DFE en ils secturs personal, finanzas, logistica, controlling e translaziuns, e furnescha era prestaziuns d'informatica.

Al Secretariat general èn sutmess amministrativamain il *Biro per dumondas da consumers* e l'Organ executiv dal servetsch civil.

Ils consumers svizzers han access a passa 22 milliuns products e servetschs differents. Il Biro per dumondas da consumers tegna quint tant dals interess dals consumers sco era da l'economia svizra. Per far public ils giavischs dals consumers e rinforzar lur posiziun promova el in'infurmaziun objectiva.

L'onn passà èn var duamilli umens svizzers stads admiss al servetsch civil. Els han pudì declarar a moda vardai veda davant la cumissiun d'admissiun al servetsch civil ch'els n'èn betg abels da far servetsch militar per motivs da conscienza. L'Organ executiv dal servetsch civil examinescha las dumondas ed organisescha las audiziuns en set centers regiunals. El renconuscha instituziuns che offran la pussaivladad da prestar servetsch civil e cussegia las personas ed ils manaschis pertutgads.

Secretariat da stadi per l'economia Seco

www.seco.admin.ch

Directur:	Plazzas:	Entradas:	13 000 000.-
Jean-Daniel Gerber	429	Expensas:	811 000 000.-

La finamira dal Seco è da garantir in svilup economic duravel. Perquai procura el per las cundiziuns da basa normativas e politic-economicas necessarias. Ils patruns sco era ils lavurants duain pudair profitar d'ina politica orientada a la creschientscha, da l'eliminaziun da barrieras commercialas e d'ina reducziun dals pretschs en Svizra. Entaifer la politica interna è il Seco il post da colliaziun tranter las interpresas, ils partenaris socials e la politica. El sustegna il svilup regiunal e structural equilibrà da l'economia e garantescha la protecziun dals lavurants. Cun sia politica dal martgà da lavur gida il Seco a cumbatter la dischoccupaziun ed uschia a mantegnair la pasch sociala. El s'engascha per ch'els bains, ils servetschs e las investiziuns svizras chattian access a tut ils martgads. Entaifer la politica exteriura collavura il Seco activamain per stabilir reglas effizientas, gistas e transpa-

rentas per l'economia mundiala. Las relaziuns da la Svizra cun l'UE e l'Associaziun europeica da commerzi liber vegnan coordinadas dal Biro d'integrasiun, in uffizi cuminaivel dal DFAE e dal DFE. Il Seco gida era ils pajais dal sid e da l'ost a sa sviluppar e s'integrar a moda duraivla en l'economia mundiala ed a reducir las disparitads socialas ed economicas en l'UE extendida.

Il Servetsch d'accreditaziun svizzer sutmess al Seco è responsabel per l'admissiun da posts da controlla privats e publics ch'evalueschan la conformitad tenor criteris internaziunals.

Uffizi federal da furmaziun professionala e da tecnologia UFFT

www.bbt.admin.ch

Directura:	Plazzas:	Entradas:	1 000 000.-
Ursula Renold	129	Expensas:	1 144 000 000.-

La furmaziun, la perscrutaziun e l'innovaziun èn essenzialas per il svilup economic e social da noss pajais. Ensemen cun ils chantuns e las federaziuns professionalas s'engascha l'UFFT per ina furmaziun d'alta qualitat. El coordinescha las scolas autas professionalas che na scoleschan betg mo personas da cader, mabain s'engaschan era per la perscrutaziun applitgada e per il svilup. La funcziun da colliaziun tranter la scienza e la societad surpiglia l'Agentura per la promozziun da l'innovaziun (CTI). Ella sustegna projects da perscrutaziun, il transfer da savida e da tecnologia tranter las scolas autas e las interpresas, e gida personas innovativas a fundar novas firmas. Cun tut ses engaschi gida l'UFFT a scolar forzas da lavur qualifitgadas ed a far da la Svizra in plaz economic attractiv.

Uffizi federal d'agricultura UFAG

www.blw.admin.ch

Directur:	Plazzas:	Entradas:	179 000 000.-
Manfred Böttsch	965	Expensas:	3 576 000 000.-

La Svizra ha 1 065 118 hectaras terren d'agricultura, en las stallas vivan 1 560 000 chaus biestga; 188 024 personas lavuran actualmain en il sector da l'agricultura. La Confederaziun sustegna l'agricultura cun radund 3,4 milliardas francs l'onn. L'UFAG procura che las puras ed ils purs produceschian a moda duraivla ed orientada al martgà vivondas d'alta qualitat. El s'engascha per in'agricultura multifunziunala che contribuescha al provediment da la populaziun, al mantegniment da las basas da vita naturalas ed a la decentralisaziun dals abitadis. El sto chattar ina soluziun socialmain raschunai veda, considerond las pretensiuns da la politica interna e quellas da la politica exteriura. L'UFAG s'occupa dal svilup dal spazi rural e promova la perscrutaziun en il sector da l'agricultura.

Scheffa dal departament:
Doris Leuthard

Chasa federala ost, 3003 Berna
031 322 20 07
Responsabels per l'infurmaziun: Christophe Hans,
Evelyn Kobelt, Simone Hug
www.evd.admin.ch

Uffizi federal veterinar UFV

www.bvet.admin.ch

Directur: Hans Wyss	Plazzas: 153	Entradas: 4 000 000.-	Expensas: 58 000 000.-
-------------------------------	------------------------	---------------------------------	----------------------------------

In turist vegn arrestà cun 200 kg charn-schimgia a l'eroport da Geneva, in auter emprova d'importar nunlubidamain souvenirs fatgs da cuirass da tartaruga. Ina giada dapli sa de-rasa la grippa d'utschels tranter ils utschels selvadis ed ils allevaturs da giaglinom teman ch'il virus pudess contaminar era lur manaschis; la sturnadad bovina percuenter ha gia pudì vegnir cumbattida cun success e mo sporadicamain datti puspè singuls cas d'infeziun. Ils protecturs dals animals pretendan leschas pli severas per la tegnida d'animals ed ils circuls agriculs sa dostan cun arguments economics. La pressa da sensaziun pretenda «mesiras pli efficaciaz cunter ils chauns da cumbat», entant che blers possessurs da chauns sa lamentan en brevs da burgais ch'els e lur chauns vegnian schicanads da persunas che odieschan chauns, malgrà ch'els sa cumportan correctamain.

Tut questas situaziuns han insatge communabel: ellas tangheschan l'Uffizi federal veterinar. Las collavuraturas ed ils collavuratur da quel s'occupan di per di da la sanadad e da la protecziun dals animals, fan controllas als cunfins per garantir il mantegniment da las spezias e per segirar la collavuraziun internaziunala en quests secturs. Numerus da quests temas èn colliads cun emozions – e quai è era bun uschia, perquai ch'in uffizi federal lavura per ils umans che pensan e che han sentiments.

Uffizi federal per il provediment economic dal pajais UFPE

www.bwl.admin.ch

Delegada: Gisèle Girgis-Musy	Plazzas: 30	Entradas: –	Expensas: 7 000 000.-
--	-----------------------	-----------------------	---------------------------------

Nus retirain da l'exteriur praticamain 100 pertschient da las materias primas, 80 pertschient da l'energia, radund in terz da las victualias ed ina gronda part dals medicaments impurtants. En collavuraziun cun l'economia privata procura l'UFPE che la populaziun svizra disponia en temps da crisa d'ina quantadad sufizienta da bains e da servetschs essenzials per surviver.

Uffizi federal d'abitaziuns UFAB

www.bwo.admin.ch

Directur: Peter Gurtner	Plazzas: 48	Entradas: 20 000 000.-	Expensas: 133 000 000.-
-----------------------------------	-----------------------	----------------------------------	-----------------------------------

Mintg'onn vegnan investidas var 24 milliardas francs per la construcziun d'abitaziuns. Per las chasadas èn ils custs d'abitar il pli grond post d'expensas. Las locatarias ed ils locataris pajan per il fit-chasa var 25 milliardas francs ad onn e circa 18 milliardas francs sbursan ils proprietaris da chasas sco tschains ipotecars als donaturs da credits. Per bleras persunas e chasadas èn ils custs d'abitar però memia auts en relaziun cun lur entradas. L'UFAB s'engascha, ensemen cun las cooperativas da construcziun, per ch'i vegnia fabritgà avunda abitaziuns per pretschs moderads e pajabels e ch'ils novs basegns vegnian resguardads (abitaziuns adattadas per sutgas cun rodas, attatgs d'Internet, etc.). L'UFAB ha ina posiziun intermediara tranter ils locataris e locaturs ed emprova d'accordar ils differents interess en il dretg da locaziun.

Surveglianza dals pretschs

www.preisueberwacher.admin.ch

Survegliader dals pretschs: Rudolf Strahm	Plazzas: 14	Entradas: –	Expensas: 2 100 000.-
---	-----------------------	-----------------------	---------------------------------

Pli baud gievi per il pretsch d'in café, oz vai per exempel per las tariffas dals medis e dals ospitals, ils pretschs dals medicaments, dal current electric, dal gas e da l'aua e per las taxas da rument u las tariffas postalas: la Surveglianza dals pretschs protegias las consumentas ed ils consument da pretschs excessivs. Ella observa il svilup dals pretschs ed impedescha u revochescha augment nublubids e pretschs che n'èn betg sa sviluppad en la concorrenza libra.

Cumissiu da concorrenza CumCo

www.weko.ch

Directur: Rafael Corazza	Plazzas: 43	Entradas: –	Expensas: 9 000 000.-
------------------------------------	-----------------------	-----------------------	---------------------------------

I capita che medicaments èn pli chars en Svizra che a l'exteriur, ch'interpresas cun ina posiziun dominante mettan sut pressiu lur furniturs e che societads sco Migros e Denner fusiuneschan. Tals eveniments pon avair consequenzas negativas per las consumentas ed ils consument, sco era per autras interpresas. La CumCo, sco autoritad independenta, examinescha quests process, scumonda cartels nublubids ed intervegn cunter las restricziuns da la concorrenza libra. Ella s'engascha surtut per garantir in access liber al martgà a las interpresas en Svizra e per in'avertura dals cunfins envers l'exteriur.

Tut en urden? Gea, tut ok!

Èn ils motors en in stadi irreproschabel? Èn tut las palas dal cumpressur intactas? Hai insanua ina sfessa? Han ils pneus avunda profil? – Ed endadens: èn las sortidas da segirezza libras ed illuminadas? Èn ils stizzafieus en ils lieus prescrits e las mascras d'oxigen accessiblas? Funcziunan tut las tschintas da segirezza?

Roland Steiner inspectescha punct per punct tut las funcziuns da l'Airbus A340, entant che ses collega controlla las preparaziuns da sgol dals pilots. Cuntegnan lur documents da navigaziun las pli novas datas? Han els calculà endretg la quantidad da carburant? Ed en il cockpit, è tut sco quai ch'i sto esser?

Inspecziuns sco quella fan ils specialists da l'Uffizi federal d'aviatica civila (UFAC) var duatschient ad onn: els controllan ils aviuns esters ch'èn staziunads sin ils eroports svizzers. En il rom da questas «Ramp Inspections» fan ils inspecturs da l'UFAC controllas punctualas cun agid da lur glistas che cumpiglian passa tschuncanta puncts relevants per la segirezza.

Tut tenor la grondezza da l'aviun dura ina tala inspecziun tranter 15 e 45 minutas, ed en passa in terz dals cas datti insatge da crititgar: mintgatant manca mo in bul sin in document, mintgatant registreschan ils controlladers dentant era mancanzas che ston en mintga cas vegnir reparadas avant che l'aviun po sglar vinavant.

«Qua è tut en urden», constatescha Roland Steiner a la fin da sia inspecziun, e ses collega al respunda: «Era qua è tut ok.»

Roland Steiner è in dals 1895 emploiads en il Departament federal per ambient, traffic, energia e communicaziun DATEC. El fa ina lavur che mo paucs enconuschan, ma che serve a fitgblers, en in tschert senn schizunt a nus tuts.

Departament federal per ambient, traffic, energia e communicaziun DATEC

Secretariat general

www.uvek.admin.ch

Secretari general: Hans Werder	Plazzas: 99	Entradas: Expensas:	– 59 000 000.–
--	-----------------------	------------------------	--------------------------

Ils uffizis federalis dal DATEC sa chattan ad Ittigen ed a Bienna. Ils directurs dals uffizis s'inscuntran dentant pliras giadas ad onn en il Secretariat general (SG) a Berna per rapportar davart lur lavur. I succeda numnadamain savens che plirs uffizis cun interess differents èn involvids en las medemas fatschentas. Quests inscunters permettan da discutir sur da quels sin il pli aut stgalim.

Il SG è il post da stab dal schef dal departament. El planischa e coordinescha tut las activitads dal DATEC. Ultra da quai surpiglia el la rolla da proprietari visavi la Posta, las VFF, Swiscom e Skyguide, e surveglia la realisaziun da las finamiras strategicas fixadas dal Cussegl federal.

Al DATEC èn sutmesses l'Autoritad independenta da recurs davart radio e televisiun, il Servetsch d'inquisiziun per accidents en il traffic public, il Servetsch per l'examinaziun d'accidents d'aviuns e l'Autoritad da regulaziun postala.

Uffizi federal da traffic UFT

www.bav.admin.ch

Directur: Max Friedli	Plazzas: 246	Entradas: Expensas:	5 000 000.– 4 524 000 000.–
---------------------------------	------------------------	------------------------	--

En pliras votaziuns ha il pievel decidì da transferir il traffic da camiuns pesants tras las Alps da la via sin la viafier. Cun l'avertura dal tunnel da basa dal Lötschberg il zercladur 2007, ha la Svizra cuntanschì in'etappa impurtanta da questa via. Il tunnel dal Lötschberg ed il tunnel da basa dal Gottard, ch'è anc en construcziun, vegnan a furmar la Nova lingia da viafier tras las Alps (NEAT) – la basa da la politica da transferiment dal traffic.

Quest project dal tschientaner vegn dirigi da l'UFT, l'uffizi federal competent per il traffic public. Da l'Intercity als trams, da las pendicularas al bastiment a vapor: la Svizra dispona d'ina rait da traffic spessa ed effizienta. L'UFT procura che quella vegnia modernisada vinavant e che la segirezza dal traffic saja garantida.

Ils proxims pass d'extensiuon èn en preparaziun: il temp da viadi tranter Geneva e Son Gagl duai vegnir scursanè per ina mes'ura fin l'onn 2030 e l'urari dal traffic public duai vegnir cumpletta vinavant. Il 2008 cumenzan las lavurs da construcziun per ils suandants projects d'aglomeraziun impurtants: la staziun da transit a Turitg, la viafier urbana transcunfinala a Geneva, e la nova colliaziun da viafier Stabio-Arcisate che avischina Lugano a l'eroport da Milano-Malpensa.

Uffizi federal d'aviatica civila UFAC

www.aviation.admin.ch

Directur: Raymond Cron	Plazzas: 225	Entradas: Expensas:	10 000 000.– 104 000 000.–
----------------------------------	------------------------	------------------------	---

Safety first – la segirezza è il pli impurtant da tut: quest princip ha prioritad en l'UFAC. Spezialists rimnan datas davart incidents en l'aviatica svizra, evalueschan quellas e proponan mesiras per evitar quests incidents en l'avegnir.

Per augmentar vinavant la segirezza vala dapi il 2007 en l'aviatica civila svizra il princip da l'annunzia nunchastiable. Quel permetta als pilots, als controlladers dal traffic aviatic, als mecanists ed emploiads dals servetschs d'assistenza sin terra d'annunziar sbagls e negligentschas senza vegnir chastiads. Quest princip na metta damai betg las sancziuns en il center, mabain las conclusiuns ch'ins po trair suenter tals incidents che pericleteschan la segirezza. Grazia a quest princip vegn l'UFAC infurmà a moda pli detagliada e precisa davart incidents en il sistem aviatic e po intervegnir avant ch'igl è memia tard.

Uffizi federal d'energia UFE

www.bfe.admin.ch

Directur: Walter Steinmann	Plazzas: 205 (senza DSN)	Entradas: Expensas:	10 000 000.– 104 000 000.– (senza DSN)
--------------------------------------	------------------------------------	------------------------	--

Meglierar l'effizienz energetica, promover las energias regenerablas, remplazzar las grondas centralas electricas existentas tras novas, rinforzar la collavuraziun internaziunala: quai èn las quatter finamiras principalas dal Cussegl federal per la politica d'energia futura.

La nova orientaziun da la politica d'energia svizra sa basa sin las *Perspectivas energeticas 2035* da l'UFE: quellas mussan a maun da scenaris ch'il provediment d'electricitad, da combustibels e carburants sto vegnir reglà da nov e che la finamira da reducir las emissiuns da CO₂ po vegnir cuntanschida mo cun mesiras effizias. Las cunvegns davart finamiras voluntaras da l'economia e da las branschas interessadas, ils stimul finanzials e las prescripziuns legalas per apparats, vehichels a motor, chasas novas e sanaziuns d'edifizis, sco era las mesiras per promover las funtaunas d'energia ecologicas, duain gidar a cuntanscher en Svizra in provediment d'energia duraivel.

Questas mesiras duain avoir il medem success sco il program *SvizraEnergia*, che ha permess d'augmentar fermamain l'efficacitad energetica e la quota da las energias regenerablas dapi il 2001.

La Divisiun principala per la segirezza d'implants nuclears (DSN) surveglia ed evaluescha la segirezza dals implants nuclears e las mesiras da protecziun cunter radiazions da quels. La DSN, fin ussa sutmessesa a l'UFE, daventa in organ giuridicamain independent cun il num Inspecurat federal per la segirezza nucleara.

Schef dal departament:
Moritz Leuenberger

Chasa federala nord, 3003 Berna
031 322 55 11
Responsabel per l'informaziun: André Simonazzi
www.uvek.admin.ch

Uffizi federal da vias UVIAS

www.astra.admin.ch

Directur: Rudolf Dieterle	Plazzas: 234	Entradas: 157 000 000.-	Expensas: 2 833 000 000.-
-------------------------------------	------------------------	-----------------------------------	-------------------------------------

Per che tut funcziunia bain sin las vias svizras, sto l'UVIAS schliar ils suandants problems: Tge trajects da la via naziunala duain vegnir amplifitgads? Tgenins sanads? Tge tunnel sto vegnir adattà a las pli novas normas da segirezza? Co impund'ins il meglier ils meds finansials disponibels?

Las vias svizras duain era esser segiras. L'UVIAS s'engascha perquai intensivamain en il rom da *Via sicura*, il program d'acziun da la Confederaziun per dapli segirezza en il traffic sin via. La finamira è da reducir a moda massiva il dumber da morts u blessads tras accidents da traffic.

La finala èsi era necessari da coordinar a moda intelligente il traffic sin la rait da vias. Perquai elavura l'UVIAS in sistem da gestiun dal traffic. Davent da la centrala da gestiun planisada pon las autoritads intervegnir en futur en il traffic sin la rait da vias naziunals e garantir uschia che l'offerta da vias existenta vegnia utilisada a moda effizienta e duravla.

Uffizi federal da comunicaziun UFCOM

www.bakom.admin.ch

Directur: Martin Dumermuth	Plazzas: 260	Entradas: 45 000 000.-	Expensas: 92 000 000.-
--------------------------------------	------------------------	----------------------------------	----------------------------------

Sin il martgà da la telecomunicaziun regia ina ferma concorrenza. Ils clients e las clientas svizras profitan da questa situaziun. Ils pretschs per la telefonia mobila e fixa sa sbassan ed ils servetschs offerts daventan adina pli variads. Questa concorrenza po dentant era avair consequenzas negativas per singulas consumentas u singuls consuments. Novs clients vegnan contactads a moda agressiva, cloms sin ils numers 0900 pon manar a surpraisas dischagreablas, ils giuvenils fan daivets senza la savida da lur geniturs cun chars abunaments da tuns da scalin. Qua vul l'UFCOM dar cuntrapaisa ed endrizzar in post da mediaziun per dumondas da la telecomunicaziun. Quel duai gidar a reglar dispitas tranter ils purschiders e las consumentas ed ils consuments senza charas proceduras avant dretgira.

L'UFCOM è ultra da quai era responsabel per l'attribuziun da las frequenzas a las staziuns da radio e da televisiun. El controlla ch'ils singuls programs na violeschian betg las disposiziuns, p.ex. cunter la publicitad clandestina. A partir dal 2008 survegnan las televisiuns ed ils radios privats ina pli gronda part da las entradas da taxas. L'UFCOM procura che quests daners vegnian reparatids a moda gista tranter tut las regiuns da la Svizra.

Uffizi federal d'ambient UFAM

www.umwelt-schweiz.ch

Directur: Bruno Oberle	Plazzas: 361	Entradas: 27 000 000.-	Expensas: 681 000 000.-
----------------------------------	------------------------	----------------------------------	-----------------------------------

Viver en segirezza ed en buna sanadad: quai vulain nus tuts. Nus vulain era admirar la bellezza da las cuntradas, e sa chapescha avair in'economia solida per che nus possian manar ina vita confortabla.

Ma tge ha quai da far cun la politica da l'ambient? Fitg bler. Surtut en in pajais alpin sco la Svizra è la segirezza colliada stretgamain cun la natira, sche nus pensain mo a las inundaziuns, a las bovas ed a las lavinias. L'UFAM gida ils chantuns, las vischnancas e la populaziun a sa proteger ad uras – saja quai cun guauds da protecciun u cun chartas che inditgeschan las zonas da privel.

Era la sanadad ha da far bler cun l'ambient: cun pli pauca pulvra fina u ozon en l'aria pon ins respirar meglier. E cun pli pauca canera sa sent'ins pli bain. Cuntradas variadas ed intactas n'èn betg mo bellas, ellas èn era impurtantas per il turissem.

L'Uffizi federal d'ambient contribuescha damai era ad in'economia sauna cun garantir in'utilisaziun duravla da las cuntradas ed auas, dal terren, da l'aria e dals guauds.

Uffizi federal da svilup dal territori ARE

www.aren.admin.ch u www.raumentwicklung.ch

Directur: Pierre-Alain Rumley	Plazzas: 60	Entradas: -	Expensas: 16 000 000.-
---	-----------------------	-----------------------	----------------------------------

La cuntrada svizra è sut pressiuin: mintga secunda vegn surbajegià in meter quadrat terren. D'ina vart s'augmenta la mobilitad individuala constantamain ed uschia era la surfatscha duvrada per vias e binaris. Da l'autra vart s'augmenta era il basegn da spazi d'abitar – la populaziun crescha mintg'onni en la grondezza d'ina citad mesauna. Cun mintga nov edifizii construì en il verd sa reducescha il spazi da recreaziun. Perquai oblighescha la Constituziun federala d'utilisar il terren a moda spargnusa. L'ARE surveglia che questa prescripciun vegnia respectada.

En l'avengir furma il *Project territorial Svizra*, che vegn realisà l'onni 2008, la basa per la politica da planificaziun dal territori.

L'ARE s'occupa ultra da quai era dal svilup duravle: el sa stenta da chattar soluziuns che resguardan tant ils interess ecologics, economics, sco era socials.

L'uffizi sa participescha era al svilup da la politica da traffic. El metta accents spezials en las aglomeraziuns ch'èn pertutgadas fermamain dal traffic e da la pressiuin da l'urbanisaziun. La finala examinescha l'ARE era quant enavant che instruments da l'economia da martgà, sco il Road Pricing u ina bursa dal transit alpin (ingiant dals dretgs da passadi per camions), pudessan gidar a schliar noss problems da traffic.

ILS TRIBUNALS FEDERALS

La giudicativa

Nair, alv, nair ed alv: uschè differenta sco la color da pail da quests trais terriers da la razza Staffordshire, è era l'opiniun davart els: per ils ins èn els monsters da cumbat dressads d'allevaturs psicopats; chauns ch'ins stuess scumandar, perquai che nagin n'è segir dad els.

Per auters èn els chars animallets che «vulan mo termagliar» e n'èn per nagin ina smanatscha, perquai ch'els èn dressads uschè bain e fan per cumond sin il tshivel.

E segiramain datti era anc quels che han in'optica in pau pli differenziada. Ma ils puncts da vista èn adina puspè

uschè differentes e las divergenzas d'opiniun uschè grondas ed irreconciliablas, ch'els ston vegnir reglads avant la pli auta instanza giudiziala – quai mussa era il cas preschentà sin la suandanta pagina.

La terza pussanza

Il Tribunal federal è la dretgira suprema da la Svizra. Sin il nivel da las trais pussanzas dal stadi represchenta el, sper l'Assamblea federala (legislativa) ed il Cussegl federal (executiva), la pussanza giudiziala (giudicativa).

Cun sia giurisdicziun contribuescha il Tribunal federal al svilup dal dretg ed a sia adattaziun a las novas circumstanzas. Cunter sias decisiuns po vegnir recurrì al Tribunal europeic dals dretgs umans a Strasbourg.

Il Tribunal federal garantgescha la protecziun giuridica, procura per in'applicaziun unifurma dal dretg federal e sviluppa vinavant il dretg a basa da las novas circumstanzas da vita. Sin plaun naziunal è el responsabel en davosa istanza per praticamain tut ils secturs giuridics:

Fatgs da dretg public

Il Tribunal federal giuditgescha recurs da dretg public cunter decisiuns e decretos chantunals, sco era pervi da violaziuns dals dretgs politics (dretg da votar, elecziuns e votaziuns dal pievel). Las duas partiziuns da dretg public decidan davart dispartas en quests secturs.

Arthur Aeschlimann
PLD president

Bertrand Reeb
PLS

Jean Fonjallaz
PSS

Heinz Aemisegger
PCD

Michel Féraud
PLD

Ivo Eusebio
PCD

Fatgs civils

Il Tribunal federal giuditgescha recurs en fatgs civils cunter decisiuns da las dretgiras chantunals (dretg civil, dretg d'obligaziuns, dretg commercial, proprietad intellectuala, etc.). En cas da cuntraversas da dretg patrimonial sto la valor en lita muntar almain a 30 000 francs u 15 000 francs en cas che concernan il dretg da lavur ed il dretg da locaziun. Las duas partiziuns da dretg civil decidan davart dispartas en quests secturs.

Bernard Corboz
PLD

Vera Rottenberg Liatowitsch
PSS

Christina Kiss-Peter
PLD

Kathrin Klett
PSS

Gilbert Kolly
PCD

Niccolò Raselli
PSS

Fatgs penals

Il Tribunal federal giuditgescha recurs cunter sentenzias chantunals en chaussas penals u sentenzias dal Tribunal penal federal.

Roland Max Schneider
PPS

Hans Wiprächtiger
PSS

Pierre Ferrari
PLD

Fatgs da dretg social

Il Tribunal federal – surtut las duas partiziuns da dretg social – giuditgescha davart recurs en fatgs publics cunter decisiuns da las dretgiras chantunals d'assicuranzas.

Susanne Leuzinger-Naef
PSS vicepresidente

Rudolf Ursprung
PPS

Ulrich Meyer
PSS

Ursula Widmer-Schmid
PLD

Jean-Maurice Frésard
PSS

Alois Lustenberger
PCD

Recurs constituziunal subsidiar

Sch'ils recurs surmenziunads n'èn betg admissibels, pon violaziuns da dretgs constituziunals vegnir purtadas avant il Tribunal federal cun agid d'in recurs constituziunal subsidiar.

Tribunal federal svizzer
1000 Losanna 14
021 318 91 02
E-mail: direktion@bger.admin.ch
www.bger.ch

Ils 38 derschaders ed ils 31 derschaders suppleants adempleschan lur incumbensas en ina da las set partiziuns dal Tribunal federal a Losanna ubain a Lucerna.

L'Assamblea federala elegia las derschadras ed ils derschaders dal Tribunal federal tenor criteris linguistics, regionalis e politics; la durada d'uffizi munta a sis onns. 250 employads als sustegnan en lur lavur.

**Adrian
Hungerbühler**
PLD

**Danielle
Yersin**
PPS

**Peter
Karlen**
PPS

**Robert
Müller**
PCD

**Georg Thomas
Merkli**
PES

**Aubry Florence
Girardin**
PES

**Elisabeth
Escher**
PCD

**Fabienne
Hohl**
PLD

**Laura
Jacquemoud**
PCD

**Lorenz
Meyer**
PPS

**Luca
Marazzi**
PLD

**Dominique
Favre**
PSS

**Andreas
Zünd**
PSS

**Hans
Mathys**
PPS

**Aldo
Borella**
PLD

**Hansjörg
Seiler**
PPS

**Yves
Kernen**
PPS

Il tractament d'in recurs cunter in decret davart ils chauns da cumbat

Il 2007 ha il Tribunal federal declerà sco valai-vel in decret da la regenza da Genevra cunter ils chauns da cumbat. Quella aveva approvà il 2006 in reglament provisoric davart l'allevament, la cumpra e la tegnida da chauns potenzialmain privlus. Tenor quel ston personas che cumpran in chaun da cumbat u van a spass cun trais u plirs da quels animals, avair ina lubientscha correspondententa.

Cunquai ch'il chantun da Genevra n'ha nagina dretgira costituziunala, ha in possessur da dus rottweilers pudì recurrer directamain al Tribunal federal.

Sin fundament dal tema è il recurs vegnì attribui a la segunda partiziun da dretg public che ha surpiglià la correspundenza: la Regenza da Genevra ha pudì s'exprimer davart las posiziuns dal possessur da chauns e viceversa.

En tut han gi lieu quatter barats en scrit: il recurs dal possessur da chauns cunter il reglament, la resposta da la Regenza che ha preschentà ils motivs da ses reglament, la replica dal possessur da chauns cunter quests arguments e la finala la nova resposta da la Regenza.

Suenter ha in derschader redigì in rapport – quai n'è nagut auter ch'ina proposta da giudicament. En quest cas era el da l'opiniun ch'il reglament da Genevra na violeschia betg la prioritad dal dretg federal. L'intent da la lescha davart la protecziun dals animals saja da proteger ils animals e betg ils umans, perquai sajan las mesiras chantunalas per la protecziun cunter chauns privlus admissiblas.

Il president da la partiziun e trais ulteriurs derschaders han examinà il rapport ed il dossier cumplet. Perquai ch'els èn tuts stads d'accord cun la proposta, è la decisiun vegnida prendida sin la via circulara. Cas cuntrari avess quai dà ina seduta, en la quala las derschadras ed ils derschaders avessan discutì il cas publicamain.

In actuar da dretgira ha redigì il text ed ha integrà en il rapport las remartgas en scrit. La finala è la decisiun vegnida tramessa al possessur da chauns ed a la regenza da Genevra e silsuenter vegnida publicada en l'Internet. Cunquai ch'i sa tracta d'ina decisiun da princip, è ella era vegnida integrada en la *Collecziun uffiziala da las decisiuns dal Tribunal federal svizzer*.

Il Tribunal administrativ federal è la pli giuvna dretgira da la Confederaziun. Ella ha cumenzà sia activitad il 1. da schaner 2007 ed ha sia sedia a Berna. Il pli baud il 2011 vegn ella transferida definitivamain a Son Gagl.

L'incumbensa principala dal Tribunal administrativ federal è da decider en cas da dispitas da dretg public en cumpetenzza da l'administraziun federala. Quai cumpiglia era ils recurs cunter decisiuns d'instanzas federalas u – excepziunalmain – chantunalas, e plants tractads en emprima istanza che sa basan sin il dretg administrativ federal. Il Tribunal administrativ federal giuditgescha sco istanza precedentada dal Tribunal federal, en la plipart dals cas dat el però la sentenza definitiva.

Il Tribunal administrativ federal è independent en sia activitad giudiziala; el è suttemess a la surveglianza administrativa dal Tribunal federal ed a la surveglianza suprema da l'Assamblea federala, che elegia sias derschadras e ses derschaders per ina perioda d'uffizi da sis onns; la perioda actuala dura fin il 2012.

Organisaziun

Actualmain lavuran 72 derschadras e derschaders e var 270 ulteriurs collavuratur al Tribunal administrativ federal.

Il Tribunal sa cumpona da tschintg partiziuns che cumpiglian mintgina duas chombras ed il secretariat general. Las partiziuns èn responsablas per las proceduras da recurs e da plant tenor la suandanta repartiziun tematica:

- La *I. partiziun* sa fatschenta tranter auter cun las proceduras da recurs en ils secturs da l'ambient, dal traffic, da l'energia e da las taglias.
- La *II. partiziun* sa concentrescha sin ils recurs en connex cun la furmaziun, la concorrenza e l'economia.
- La *III. partiziun* s'occupa surtut dals recurs areguard il dretg d'esters, las assicuranzas socialas e la sanadad.
- La *IV. e V. partiziun* tractan sulettamain ils cas che concernan il dretg d'asil (la concessiun dal status da fugitiv e l'expulsiun).

En la plipart dals cas po vegnir recurrì cunter las decisiuns dal Tribunal administrativ federal al Tribunal federal; sias decisiuns èn però definitivadas en singuls secturs, sco p.ex. il dretg d'asil, en ils quals èn da giuditgar numerusas proceduras.

Il Tribunal administrativ federal publitgescha ina tscherna da sias decisiuns en furma stampada en la collecziun «Decisiuns dal Tribunal administrativ federal svizzer»; las decisiuns materialas èn da princip accessiblas sin la pagina Web dal Tribunal.

Tribunal administrativ federal
Schwarztorstrasse 59, chascha postala, 3000 Berna 14
058 705 26 26
www.bvger.ch

Il Tribunal penal federal è la dretgira penala generala da la Confederaziun cun sedia a Bellinzona. Ella giuditgescha sco preinstanza dal Tribunal federal.

Il Tribunal penal federal è independent en sia activitad giudiziala; el è suttemess a la surveglianza administrativa dal Tribunal federal ed a la surveglianza suprema da l'Assamblea federala, che ha elegì ils actualmain 15 derschaders e derschadras per ina perioda d'uffizi da sis onns. Var 30 collavuraturas e collavuratur als sustegnan en lur lavur.

Per ademplir sias incumbensas sa cumpona il Tribunal penal federal d'ina Chombra penala e da duas Chombras da recurs.

Chombra penala

La Chombra penala giuditgescha en emprima istanza ils fatgs penals suttemess a la giurisdicziun federala. Quai èn per exempel crims e delicts cunter ils interess da la Confederaziun, il diever nunlubì da material explosiv, sco era cas da criminalitad economica, criminalitad organisada e da lavada da daners suspectus che surpassan ils cunfins chantunals u naziunals. Latiers vegnan las cumpetenzas che sa resultan da la lescha d'aviazion, da la lescha davart l'energia nucleara u da la lescha davart ils implants da transport en bischens.

I. e II. Chombra da recurs

La *I. Chombra da recurs* s'occupa da recurs cunter acts uffizials u omisiuns da la Procura publica federala u dals inquisiturs federali. Ultra da quai decida ella davart las mesiras repressivas en proceduras penals da la Confederaziun e davart prolungaziuns d'arrests, e giuditgescha en cas da conflicts da cumpetenzza tranter las autoritads penals chantunalas, u tranter las autoritads da la persecuziun penala da la Confederaziun e quellas dals chantuns.

Il president da la Chombra da recurs po decider davart controllas da telefon ed inquisiziuns zuppadas.

La *II. Chombra da recurs* giuditgescha davart recurs en fatgs internaziunals d'assistenza giudiziala – damai davart recurs che concernan l'extradiziun da persunas persequitadas u condannadas penalmain, l'assistenza giudiziala en proceduras penals estras, sco era davart l'execuziun da sentenzias penals estras.

Cunter las decisiuns da la Chombra penala e – sut tschertas circumstanzas – era quellas da la I. e II. Chombra da recurs po vegnir recurrì al Tribunal federal. Da princip vegnan las decisiuns da tut las trais Chombras publitgadas sin la pagina Web dal Tribunal.

Tribunal penal federal
Chascha postala 2720, 6501 Bellinzona
091 822 62 62
www.bstger.ch

Index da chavazzins

Assamblea federala	30, 31
Chantuns	15, 24, 25, 28
Chanzlia federala	46, 47
Colleghialitad	43
Concordanza	43
Confederaziun	15
Cumissiuns	34, 35
Cumular	16
Cussegl dals chantuns	25, 28, 29, 30, 31
Cussegl federal	15, 40–43
Cussegl naziunal	25, 26, 27, 30, 31
Delegaziuns	34
Departaments (survista)	44, 45
Dretg d'eleger	16
Dretg da votar	16
DSC	48, 51
Euro 08	1, 63
Executiva	15, 40
Fracziuns	34, 36
Furmla magica	43
Giudicativa	15, 76–80
Iniziativa	17, 33
Interpellaziun	33
Legislativa	15, 32
Maioz	25
Mezs chantuns	28
Moziun	33
Panaschar	16
Parlament	22–36
Partidas	18–21, 30, 31, 43
Petiziun	17
Postulat	33
Proporz	16, 25
Referendum facultativ	16, 17
Referendum obligatoric	16, 17
Referendum	16, 17
Seco	68, 70
Separaziun da las pussanzas	15
Servetschs dal Parlament	37
Sessiuns	32, 33
Suveran	15
Svizzers a l'exteriur	29
Swisstopo	61, 63
Tribunal federal	15, 77, 78, 79
Uffizis federals (survista)	44, 45
Vischnancas	15

